

כרך כללי תוכן עניינים

1	תפיסת וניהול הבטיחות	3
1.1	שלוש רגלי הבטיחות	3
1.2	ניהול סיכונים כבסיס לניהול בטיחות כולל	3
1.3	איך מבצעים ניהול סיכונים (שלבי הזה"ב)?	4
2	הגדרות	7
2.1	הגדרת מרכז/ת שבט מוסמך/ת	7
2.2	הגדרת בוגר/ת	7
2.3	הגדרת ראש טור מוסמך/ת	7
2.4	הימצאות מרכז/ת שבט בפעילות השבט	7
2.5	אישור הורים שנתי	8
2.6	הגדרת פעילות שגרה (יום פעילות)	8
3	תיק בטיחות וביטחון שבטי	9
3.1	הגדרת התהליך והמשימות לאישור תיקי הבטיחות השבטיים לשנת הפעילות	9
3.2	תיק הבטיחות השבטי (יש לעבוד עם תיק הבטיחות המעודכן באתר)	12
3.3	כללי	13
3.4	אלרגיות מסכנות חיים	13
3.5	נספחים לתיק הבטיחות	15
4	הבטחת הבטיחות בתנועה לשבט וממנו	23
4.1	כללי	23
4.2	הליכה בקרבת כבישים או דרכים (לרבות מסילות ברזל)	23
4.3	פעילות בחושך	24
4.4	הובלת חניכים/ות חדשים/ות ביום הפעילות הראשון	24
5	הבטחת הבטיחות בהסעת חניכי/ות התנועה במפעלים ובשגרה	25
5.1	רקע כללי	25
5.2	הגדרות	25
5.3	הנחיות כלליות והנחות יסוד	25
5.4	הסעות באוטובוסים	26
5.5	החזרת החניכים/ות במהלך מפעל	27
5.6	נסיעת חניכים/ות בכלי רכב הנהוגים בידי עובדי/ות התנועה	28
5.7	הסעות בימי פעילות (מדריכי/ות חוץ וקבוצות)	29
5.8	נסיעת חניכים/ות בתחבורה ציבורית	29
5.9	הסעות של חניכי/ות צמי"ד	29
5.10	נספחים	30
6	פעילות מחוץ למרחב השבט	31
6.1	פעילות במרחב בית הספר (כגון גיוסים)	31
6.2	בנייה מחנאית במתחם בית הספר / מוסד רשותי, חינוכי	31
6.3	פעילות בכיתות	31
6.4	פעילות בהפסקה	31
6.5	פעילות בבית חניך/ה	31
6.6	פרסום חוצות, תלייה וטיפוס	31
6.7	הנחיות להתנהלות בזמן אזהקות חירום	32
7	בישול באש ובמדורות	34
7.1	הגדרות	34
7.2	נקודות תורפה בטיחותיות	34
7.3	הדלקת מדורות	35
7.4	שלב הבישול	35
7.5	סדר וארגון בשטח הבישול ובשטח ההכנה	36
7.6	שימוש בגז ובגזיות	38
7.7	כיבוי אש	40
7.8	נספח – שימוש בחצאי חביות לבישול	41

44.....	שימוש בכלי עבודה	8.
44.....	רקע	8.1.
44.....	הנחיות כלליות	8.2.
45.....	שימוש בהלמניה	8.3.
46.....	שימוש בפטיש 5 ק"ג	8.4.
47.....	שימוש בקאטר / פלייר	8.5.
47.....	שימוש בסכין	8.6.
48.....	שימוש במסור ידני	8.7.
49.....	שימוש במקדחה	8.8.
50.....	שימוש באקדח דבק חם	8.9.
51.....	ריפוד בזנ"טים	8.10.
53.....	אחסון ושימוש בחומרים מסוכנים	8.11.
55.....	שנת שירות ונח"ל	9.
55.....	כללי	9.1.
55.....	תיק בטיחות לדירת קומונה	9.2.
55.....	פעילות חריגה	9.3.
56.....	דיווח ותחקור אירועי בטיחות	10.
56.....	כללי (יש לעבוד עם המנחה המעודכן באתר)	10.1.
56.....	הנוהל	10.2.
57.....	תחקיר אירוע בטיחות לדוגמה	10.3.
62.....	תרשים זרימה – דיווח אירוע בטיחות	10.4.
63.....	נוהל סמכויות תחקור	11.
63.....	מטרות המסמך	11.1.
63.....	מבנה הטבלה לקטלוג סמכויות התחקור	11.2.
63.....	התהליכים המקצועיים וההכשרות	11.3.
63.....	סמכויות האישור והתחקור	11.4.
64.....	נספחים	11.5.

1. תפיסת וניהול הבטיחות

1.1. שלוש רגלי הבטיחות

1.1.1. **האחריות** – עלינו להוביל כל פעילות מתוך הבנה שאחריות כבדה רובצת על כתפינו. האחריות היא לשלום המשתתפים/ות בפעילות ואף לגורמים עימם נבוא במגע.

1.1.2. **המקצועיות** – ככל שבעלת תפקיד ת/יהיה מקצועית יותר, כך הפעילות תהיה בטיחותית יותר. הדבר נכון לחניך/ה אשר כופת/ת את הכפיתה הראשונה, והדבר נכון לבוגר/ת אשר מרים/ה קלף, וללא בדיקת מקצועיות הכפיתה והסנדות המרכיבות אותו עלולות להתנתק זו מזו במהלך הרמתו או בשלבים מאוחרים יותר.

1.1.3. **המנהיגות** – עלינו להוביל פעילות מתוך הבנה שיש לנו את הכלים לבצע אותה ומתוך הבנה שלעיתים המקצועיות שלנו והאחריות שלנו לשלום המשתתפים/ות תיאלץ אותנו לבצע התאמות בשיטה ובדרך בה נבצע את הפעילות. תהליכים אלו צריכים להיות מובלים במנהיגות.

1.2. ניהול סיכונים כבסיס לניהול בטיחות כולל

1.2.1. **הקדמה:** ביציאה למחנה קיץ או בקיום כל פעילות אחרת, קיים חוסר ודאות מסוים בנוגע לאופן בו הפעילות תתנהל ותסתיים. חוסר הודאות הזה מתבטא בתחומים רבים, וביניהם: חוויית החניך/ה, השגת המטרות והיעדים. כמו כן, עלול להיווצר **חוסר ודאות באבטחת שלום המשתתפים/ות בפעילות**, בין אם הסך חניכים/ות ובין אם הסך בוגרים/ות. "ניהול הסיכונים", אשר מוכר בתנועה **כתהליך הזה"ב**, הוא אחד הכלים המשמעותיים שעומדים לרשותנו לצמצום חוסר ודאות זו. כלי זה מבוסס על חשיבה מקדימה על מה עלול להשתבש ועל מה עלינו לעשות כדי למזער / לנטרל שיבוש זה. בשפה המקצועית הוא מכונה פעילות פרואקטיבית. במילים אחרות, מה יכול להשתבש ולהשפיע על שלומם/ן של משתתפי/ות הפעילות. **תהליך זה נקרא ניהול סיכונים.**

תהליך ניהול סיכונים הוא תהליך שבו מאתרים ומנתחים את הסיכונים ואת הסכנות הקיימים ברמה התיאורטית, ומעניקים להם מענה ופתרון כדי להפכם לסיכון מחושב. למעשה, ביום שלם אנחנו מבצעים/ות ניהול סיכונים באופן אינטואיטיבי או לא פורמלי בכל זמן. אינטואיציה זו נוצרת ונשענת על תהליך לימודי בו נרכש ניסיון מצטבר של אירועים ותגובות לאירועים אלה. אי התעסקות בזיהוי הסיכונים ואי מתן מענה הולם להם, מגדילים את הסיכוי שהסיכון התיאורטי יהפוך למפגע (מפגע משמעו – גורם סיכון שהתממש).

1.2.2. תהליך ניהול סיכונים מורכב משלושה שלבים עיקריים (זה"ב):

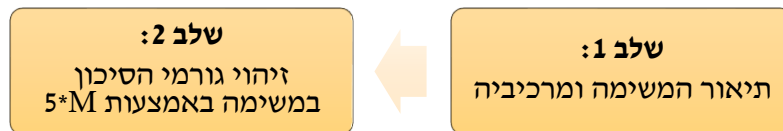

- **זיהוי גורמי סיכון** – פעילויות שמטרתן איתור גורמים העלולים לפגוע באדם, בצידוד, ברכוש או בסביבה.
- **הערכת סיכונים** – הערכה של מידת הסיכון הטמונה בגורמי הסיכון שאותרו. סיכון מוגדר כשילוב הסתברות (סיכוי) לתרחיש מזיק וחומרת הנזק הצפוי (תוצאה) מהתרחיש. תהליך זה מכונה לעיתים ניתוח סיכונים.
- **בקרה או שליטה בסיכונים** – פעולות שמטרתן הפחתת הסיכונים לפגיעה באנשים, בצידוד, ברכוש או בסביבה על ידי הקטנת ההסתברות להתרחשות או הקטנת חומרת הפגיעה.

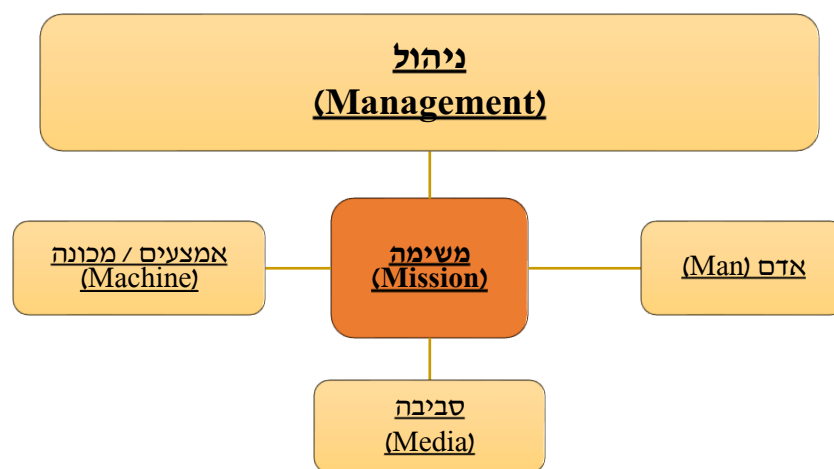

1.3. איך מבצעים ניהול סיכונים (שלבי הזה"ב)?

1.3.1. זיהוי גורמי סיכון – תהליך זיהוי הסיכונים מורכב משני שלבים :

• שלב 1 – תיאור המשימה :

- נדרש לבצע סקירה של כל הפעולות המתוכננות לביצוע המשימה / הפעילות
- נדרש להכין רשימה או תרשים זרימה המפרט את כל שלבי המשימה / התהליך / הפעילות העיקריים בסדר כרונולוגי

• שלב 2 – איתור הגורמים המשפיעים על המשימה :

- מרכיב האדם : גיל, הכשרה, רמת מיומנות משמעת, מוגבלויות
- מרכיב סביבת הפעילות : קרבה לכביש או לפסי רכבת, שטח עם מהמורות, בורות, סמוך למצוק
- מרכיב האמצעים המשולבים בפעילות / במשימה : סנדות, חבלים, סכינים, הלמניות
- מרכיב הניהול : בעלות תפקיד חדשה, בלתי מנוסה, לא היה/תה אף פעם במפעל כזה, או לחילופין בעלות שליטה מעולה בפרטים וזהו המחנה השלישי שלו/ה

• זיהוי גורמי הסיכון מאופיין בשלושה תחומים, על פי סדר החשיבות :

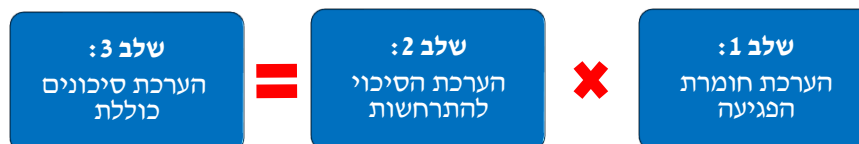
- פגיעה בעובדים/ות
- נזק לאיכות הסביבה, לציוד או לרכוש
- פגיעה במשימה / תהליך / פרויקט

למעשה נשאל את עצמנו – אילו תקריות עלולות להתרחש בפעילות?

סוג התקרית				
נפילה	מעידה	מערכה	החלקה	דקירה
חתך	כוויה	שאיפה	צריבה	התייבשות
מכת חום	הרעלה	התחשמלות	חבטה	חנק
דליקה	טביעה	דריסה	התמוטטות	התהפכות
מכת קור	שבר			

1.3.2. הערכת הסיכונים : תהליך הערכת הסיכונים מחולק לשלושה שלבים :

• שלב 1 – הערכת חומרת הפגיעה / הנזק

- חומרת הנזק – (Severity) תוצאת התממשות גורם הסיכון המבוססת על הניסיון בעולם ועל ניסיון נצבר בארגון
- חומרת הנזק האפשרית מתקבלת משכלול של מספר פרמטרים :
 - חומרת הפגיעה / הנזק
 - חומרת הפגיעה בתהליך / המשימה

סולם לקביעת רמת החומרה :

הערכת החומרה			
(שולית – 1)	(קלה – 2)	(בינונית – 3)	(חמורה – 4)
נחוצה רק עזרה ראשונה	נדרש טיפול ומעקב רפואי	פגיעה רצינית, כולל השבתה ממושכת מפעילות	פגיעה חמורה מאוד

• שלב 2 – הערכת הסיכוי להתרחשות של הסיכון

- הסתברות (Probability) – הסיכוי להתרחשות גורם הסיכון המבוססת על הניסיון בעולם ועל ניסיון נצבר בארגון
- מקורות מידע על הסתברות אפשרית :
 - תדירות התרחשות תקלות / תאונות
 - תדירות התרחשות "אירועי כמעט תאונה"

סולם לקביעת הסבירות שהתקרית או האירוע יתרחש:

הערכת הסיכוי להתרחשות			
(נמוכה מאוד – 1)	(נמוכה – 2)	(בינונית – 3)	(גבוהה – 4)
עלול לקרות, אך כנראה לא יקרה אף פעם	עלול לקרות, אך רק לעיתים רחוקות	עלול לקרות מדי פעם	עלול לקרות בכל יום

• שלב 3 – הערכת סיכונים כוללת

רמת הסיכון = נקודת המפגש / מכפלת שני הערכים: חומרת גורם הסיכון (Severity) בהסתברות להתרחשות (Probability)

הסתברות / חומרת התוצאה	(גבוהה – 4) עלול לקרות בכל יום	(בינונית – 3) עלול לקרות מדי פעם	(נמוכה – 2) עלול לקרות, אך רק לעיתים רחוקות	(נמוכה מאוד – 1) עלול לקרות, אך כנראה לא יקרה אף פעם
(חמורה – 4) פגיעה חמורה מאוד	16	12	8	4
(בינונית – 3) פגיעה רצינית, כולל השבתה ממושכת מפעילות	12	9	6	3
(קלה – 2) נדרש טיפול ומעקב רפואי	8	6	4	2
(שולית – 1) נחוצה רק עזרה ראשונה	4	3	2	1

○ הסבר על השימוש בלוח ההחלטה – לוח ההחלטה מאפשר:

- קביעת רמת סיכון של תרחיש או של גורם סיכון
- לקבוע מי מוסמך/ת לאשר ביצוע עבודה ברמת הסיכון שנמדדה

○ מקרא לטבלה:

- **12-16: סיכון לא קביל**, יש לפעול מיידית להקטנת רמת הסיכון, גם אם הדבר מצריך הפסקת תהליך הפעילות.
- **4-11: סיכון לא קביל**, יש לצמצמו. ניתן להמשיך בפעילות לזמן מוגבל, אם היא הכרחית ולא ניתן ליישם מניעה (בכפוף לנוהל שנקבע לגורם הסיכון).
- **1-3: סיכון קביל**, יש לנקוט בצעדים קבועים כדי שישאר ברמה זו, כגון הדרכת עובדים/ות והוראות קבע בבטיחות.

1.3.3. בקרה או שליטה בסיכונים = המענה להפחת הסיכון:

בשלב זה יש להגדיר את המענה לסיכון דרך צמצום ההסתברות או מניעת / מזעור חומרת התוצאה. ישנם שלושה מדרגים לצמצום הסיכון עפ"י סדר השפעתם:

לדוגמה:

- קסדה לא מונעת מחפץ ליפול, היא מגינה על הראש במצב זה
- מעקה מצמצם משמעותית את סכנת הנפילה

2. הגדרות**2.1. הגדרת מרכז/ת שבט מוסמך/ת**

סיום קורס בסיס תנועתי וביצוע כל הלומדות ומבחני ההסמכה בציון "עובר".

2.2. הגדרת בוגר/ת

2.2.1. עומד/ת באחד מהקריטריונים הבאים, ובתנאי שעבר/ה תדריך המסמך אותו/ה לבצע את המשימה, באישור ההנהגה :

- בוגר/ת קורס ש"ש של תנועת הצופים.
- בוגר/ת טירונות צבאית.
- לאחר חודש מכניסות/ה לאחת המסגרות הבאות, ולא לפני 1 באוקטובר של אותה שנת פעילות :
 - שירות לאומי בתנועת הצופים או מחוצה לה
 - שנת שירות שאינה במסגרת תנועת הצופים
 - מכינה קדם צבאית
- 2.2.2. התחומים בהם ת/יוכל לשמש כבוגר/ת :
 - בוגר/ת ביום עבודה ללא בנייה מחנאית.
 - בוגר/ת על אוטובוס.
 - בוגר/ת ביום פעילות.
- 2.2.3. כל חריגה מהגדרה זו תהיה באישור מנהל/ת מרחב בלבד.

2.3. הגדרת ראש טור מוסמך/ת

2.3.1. העונה על הגדרת בוגר/ת לפי סעיף 2.2, שעבר/ה הסמכת ראש טור תנועתי. באחריותו/ה לקיים את הטיול על מרכיביו החינוכיים, הארגוניים, הבטיחותיים והביטחוניים (ככלל, ת/יהיה מרכז/ת השבט אחראי/ת על הטיול ועל ההכנות אליו).

- ש"ש, שאינו/ה מרכז/ת, ת/יוכל להשתתף בהכשרה לאחר השלמת חודש מתחילת שנת השירות.
- עובד/ת תנועה קבוע/ה (מרמת מרכז/ת שבט ומעלה) נדרש/ת לעבור הסמכה זו באופן חד פעמי עם כניסתו/ה לתפקיד.
- מתנדב/ת (הורה / ראש שבט) או שכיר/ה שאינו/ה עובד/ת קבוע/ה בתנועת הצופים (פרוייקטור/ית / מדריך/ת שכבה / מלווה/ת טי'), ת/יעבור הסמכה כל 12 חודשים.
 - מתנדב/ת (הורה / ראש שבט) או שכיר/ה שאינו/ה עובד/ת קבוע/ה בתנועת הצופים (פרוייקטור/ית / מדריך/ת שכבה / מלווה/ת טי'), שעבר/ה הסמכה שנתיים ברצף, ת/יוסמך אוטומטית לשנה השלישית העוקבת ללא צורך בחידוש תהליך ההסמכה.

סמכויות בעליות התפקידים בשבטים ובהנהגות ואופן הכשרתם/ן והסמכתם/ן מפורטים בטבלת הסמכויות התנועתית

2.4. הימצאות מרכז/ת שבט בפעילות השבט

- 2.4.1. מרכז/ת השבט ת/יהיה נוכח/ת בכל ימי הפעילות הקבועים של השבט.
- 2.4.2. אם מרכז/ת השבט לא נמצא/ת ביום הפעילות (קבוע או ביום אחר), ת/ימצא בוגר/ת בשבט לפי הגדרת בוגר/ת (סעיף 2.2).
- אם השבט מתפצל לכמה מוקדי פעילות, לכל מוקד ת/ימונה אחראי/ת לפעילות, שת/יהיה בוגר/ת לפי הגדרת בוגר/ת (סעיף 2.2), אשר תודרך/ה ע"י מרכז/ת השבט.
- 2.4.3. בפעילות טקס אש (משלב התכנון ועד שלב הפירוק) ובפעילות בנייה מחנאית (משלב התכנון ועד שלב הפירוק) מחויב/ת להימצא בוגר/ת מוכשר/ת רמה 1 (בנייה מחנאית).
- 2.4.4. בטיול, בסמינר או בכל פעילות אחרת, הכוללת לינה ומחייבת הוצאת אישור ביטחוני (לשכה לתיאום טיולים), ת/ימונה כאחראי/ת פעילות רק מי שסיים/ה בהצלחה את הכשרת ראש טור. בימי הפעילות הקבועים של השבט ת/יגיע מרכז/ת השבט לפחות 30 דקות לפני תחילת הפעילות ות/ישאר בה עד תום הפעילות של השכבה הבוגרת.

- 2.4.5. בכל פעילות יום עבודה הכוללת בנייה מחנאית במרחב השבט, חייבת להימצא בוגר/ת מוסמך/ת רמה 1, ללא קשר לכמות החניכים/ות.
- 2.4.6. מרכז/ת השבט ת/יהיה נוכח/ת בכל פעילות במרחב השבט שאינה ביום הפעילות הקבוע, ונוכחים/ות בה מעל 60 חניכים/ות שכבה בוגרת (ישיבות צוותים, ועדות וכדומה).
- 2.4.7. בפעילות מצומצמת במרחב השבט שאינה יום עבודה שנוכחים/ות בה עד 60 חניכים/ות שכבה בוגרת, תיבחן הימצאות מרכז/ת השבט ע"י ראש השבט ומרכז/ת השבט עם מלווה/ת השבט בהתאם לאופי הפעילות. אי הימצאות מרכז/ת השבט מחייבת להגדיר בעל/ת תפקיד צעיר/ה כאחראי/ת על הפעילות, ועליו/ה לעבור תדריך כולל אצל מרכז/ת השבט.
- 2.4.8. לפני כל פעילות, המצריכה הימצאות בוגר/ת, ת/יתדרך מרכז/ת השבט את הבוגר/ת האחראי/ת בדבר אופי הפעילות ונוהלי הבטיחות.
- 2.4.9. אם ממלא/ת מתנדב/ת את תפקידו/ה של מרכז/ת השבט, הוא/היא כפוף/ה מקצועית למלווה/ת השבט.

2.5. אישור הורים שנתי

הגדרה: אישור הורים זה תקף לפעילות בשבט בימי הפעילות הקבועים ובפעילות בתוך מרחב היישוב.

- 2.5.1. בתחילת כל שנת פעילות ת/ישלח מרכז/ת השבט חוזר להורים, ובו ת/יפרט את תוכנית הפעילות של השבט, כולל: אזורי הפעילות מחוץ לשבט, אשר אושרו בתיק הבטיחות השבטי, והמפעלים המתוכננים מחוץ לשבט.
- 2.5.2. מרכז/ת השבט אחראי/ת להודיע להורים על כל פעילות, החורגת משעות הפעילות הרגילות וממקומה הקבוע. אין צורך בקבלת אישור נוסף לזה שהתקבל בתחילת השנה, אלא די בהודעה בלבד (למעט טיולים / לינה בשבט).
- 2.5.3. אישור הורים דיגיטלי – כל פעילות דורשת רישום דרך פורטל ההורים, ומילוי אישור הורים דיגיטלי.

2.6. הגדרת פעילות שגרה (יום פעילות)

כל פעילות שגרתית שמתקיימת במרחבי הפעילות השבטיים, אשר מיועדת לחניכים/ות השבט. לדוגמה: יום פעילות, מסדר שבטי, פעילות שיא בשבט, בישול צופי, פעילות יום צופה בשבט (ללא הטקס) וכו'.

2.6.1. **זמני הפעילות:** כפי שהוגדר בתיק הבטיחות השבטי שאושר בתחילת השנה, ולא חורג משעות אלה:

- חניכים/ות בכיתות ד'-ו' יגיעו הביתה עד שעה 20:00
- חניכים/ות בכיתות ז'-ט' יגיעו הביתה עד שעה 22:00
- חניכים/ות שכב"ג יגיעו הביתה עד שעה 23:00

2.6.2. **חריגה מזמני הפעילות:** כל חריגה מזמנים אלו דורשת יידוע ואישור מראש של מלווה/ת השבט.

- בכל פעילות שעוברת את השעה 23:00 יש להוציא אישור של הלשכה לתיאום טיולים.

3. תיק בטיחות וביטחון שבטי

3.1. הגדרת התהליך והמשימות לאישור תיקי הבטיחות השבטיים לשנת הפעילות

3.1.1. מצורפת דוגמה לתהליך (יש לפעול לפי הנוהל המעודכן באתר)

תנאי סף ליום פעילות ראשון – נדרש לביצוע רק לאחר מפעלי הקיץ			
שלב	דרישה / משימה	פירוט / הערות	אחריות
0	תיקון כל הליקויים שעלו מהדו"ח של בודק מוסדות החינוך המוסמך שנעשה בשנת הפעילות הנוכחית (תשפ"ה)	על כל הנהגה להציג למנהל/ת המרחב שכל הליקויים מהדו"חות של הבודק המוסמך תוקנו	מרכז/ת השבט
1	סידור וסילוק מפגעים בטיחותיים במבנה השבט ובחצר	ניקיון וסדר, סידור מערומי סנדות, רשתות ברזל, בזני"טים חשופים, בורות וכד'	מרכז/ת השבט
2	הימצאות מיון אצבעות ומנגנון האטה / טריקה בכל הדלתות שבמבנה השבט	בכל הדלתות במבנה השבט יהיו לפחות שני מנגנוני בטיחות – מנגנון אצבעות "אקורדיון" ומנגנון למניעת האטה / טריקה הדלת יש לוודא את תקינות האלמנטים ושהם עומדים במבחן התוצאה (מונעים טריקה / הילכדות של אצבעות הלכה למעשה)	מרכז/ת השבט
3	בדיקה של חשמלאי מוסמך: אישור בדיקת תקינות למתקני ולמכשירי חשמל בהתאם לרשימה בתיק הבטיחות השבטי (ראו פירוט של סוגי הרישיונות – נספח ב')	הבדיקה תכלול את כל ציוד הקצה שבשימוש השבט והציוד הנייד שמשמש לטיולים, לאירועים ולפעילות השוטפת, את השקעים ואת רציפות ההארכה יש לקבל אישור חתום על תקינות הדברים שנבדקו על כל מוצר חשמלי תודבק מדבקה בצבע צהוב שתסופק על ידי מחלקת בטיחות יש לוודא שהבדיקה נעשת על פי הפורמט של הבדיקות בתיק הבטיחות תשפ"ו	מרכז/ת השבט
4	הימצאות כל האמצעים לכיבוי אש בהתאם לנדרש ברשימת המבדק בתיק הבטיחות השבטי	יש לוודא שכל אמצעי הכיבוי תקינים ויש להם מדבקת בדיקה בתוקף של טכנאי מוסמך	מרכז/ת השבט
5	מבדק בטיחות של מבנה השבט והחצר הצמודה ע"י בודק מוסדות חינוך מוסמך	הבדיקה תכלול את מבנה השבט ואת החצר הצמודה בהתאם לרשימת המבדק של מוסדות חינוך אשר נמצאת בפורמט תיק הבטיחות השבטי. לתשומת ליבכם: יש לדרוש דו"ח מפורט ולא לקבל רק מכתב אישור על הסיור * יש לקבל את האישור הסופי עד 30/10/25	מרכז/ת השבט
6	תיקון ליקויים בקדימות 0 ו 1	יש להסיר את כל המפגעים בקדימות 0 ו 1, אשר עלו בסיור הבטיחות שנעשה ע"י בודק מוסדות חינוך * יש לצרף הצהרת מרכז/ת בוגר/ת לפתיחת שנה	מרכז/ת השבט
7	בדיקת מערכות גז	אישור טכנאי גז לתקינות מערכות גז ניידות (כלבי גז, כיריים שדה וכד')	מרכז/ת השבט
8	הימצאות תיק מע"ר מלא לפי התקן	לפי המפרט המעודכן בחוזר מנכ"ל: תכולת תיק עזרה ראשונה – חוזר מנכ"ל	מרכז/ת השבט
9	הגשת תיק בטיחות בפורמט התנועתי	יש למלא את כל הפרטים בתיק	מרכז/ת השבט
10	מבדק בטיחות ע"י מי שהוסמך/ה לכך בהכשרת מחלקת בטיחות וחתימה שלו/ה על תיק הבטיחות השבטי	אישור שטחי הפעילות הקבועים (שטחי פעילות א', ב', ג') * באישור שטחי הפעילות יש להתייחס לשיטת השליטה בבדיקה שכל הליקויים מתוך הדו"ח של בודק מוסדות החינוך המוסמך תוקנו וטופלו או מעוגנים בלוח העבודה	ההנהגה

תנאי סף ליום פעילות ראשון – ניתן לביצוע לפני מחנה הקיץ

שלב	דרישה / משימה	פירוט / הערות	אחריות
11	בדיקת אגרונום / גוזם מוסמך	בדיקה ליציבות העצים והענפים יש לקבל אישור שנתי לאחר תיקון כל הליקויים שעלו מהדו"ח	מרכז/ת השבט
12	בדיקת עמודי תאורה ויציבות מתקני ספורט	בדיקה על ידי קונסטרוקטור של עמודי התאורה ומתקני הספורט שבתוך חצר השבט	מרכז/ת השבט
13	בדיקת יציבות המבנה ומבנים יבילים	אישור חמש שנתי של מהנדס/ת קונסטרוקציה על יציבות המבנים, כולל התייחסות למבנים יבילים ובדיקת מנשאים למזגנים. בדיקה על פי הרשימה בתיק הבטיחות	מרכז/ת השבט
14	בדיקת תקרת רביץ או תקרה תלויה	אישור חמש שנתי של מהנדס/ת קונסטרוקציה לתקרת רביץ או כל תקרה תלויה אחרת. בדיקה על פי הרשימה בתיק הבטיחות	מרכז/ת השבט
15	בדיקת חשמלאי בודק	אישור חמש שנתי על בדיקת תקינות מערכות החשמל וההארקה על ידי חשמלאי בודק מתאים בהתאם לגודל החיבור של מבנה השבט. (ראה פירוט של סוגי הרישיונות – נספח ב')	מרכז/ת השבט
16	מיפוי תשתית הזנת החשמל בשבט	יש להביא אישור על סוג הזנת החשמל בשבט – עילי או תת קרקעי במקרה שההזנה תת קרקעית יש למפות את הכבלים התת קרקעיים, לעדכן את השכב"ג שאין לתקוע באזור זה בזנ"טים בכלל ולסמן בצורה בולטת באמצעות שילוט אם אין מפה ברשות המקומית או בחברת החשמל, יש לבצע מיפוי בידי גורם מוסמך	מרכז/ת השבט
17	ישיבת סיכום בנוכחות מרכז/ת ההנהגה, רכז/ת המפעלים, מנהל/ת המרחב ומחלקת בטיחות לסיכום התהליך בהנהגה, והצגה של כל התיקים חתומים	יש להציג במעמד הפגישה : • תיקי בטיחות מאושרים כולל האישורים הסופיים • טבלת ליקויים סגורה	מנהל/ת המרחב

3.1.3. נספח א' – רשימת בדיקות בטיחות שיש לבצע במבנה השבט ע"י בעלי המקצוע

מס"ד	תיאור הבדיקה	תדירות
1	בדיקת מכשירי חשמל: אישור בדיקת תקינות למתקני ולמכשירי חשמל, ציוד החשמל הנייד לטיולים ובדיקת רציפות הארקה על ידי חשמלאי מוסמך. בדיקה על פי הרשימה בתיק הבטיחות	שנתית
2	בדיקת אמצעי בטיחות וכיבוי אש: אישור תקינות ותחזוקת ציוד הכיבוי על ידי גורם מוסמך. בדיקה על פי הרשימה בתיק הבטיחות	שנתית
3	בדיקת בטיחות על ידי בודק מוסדות חינוך מוסמך: בדיקה של מבנה השבט והחצר הצמודה אליו. בדיקה על פי המנחה למבדק בטיחות לתנועות נוער – עדכון 2018	שנתית
4	בדיקות מערכות גז: אישור טכנאי גז לתקינות מערכות גז ניידות (כלבי גז, כיריים שדה וכד')	אחת לחצי שנה
5	בדיקת אגרונום או גוזם מוסמך ליציבות העצים והענפים	פעם בשנה ולפי הצורך
6	בדיקת עמודי תאורה ומתקני ספורט: בדיקה על ידי קונסטרוקטור של עמודי התאורה ומתקני הספורט שבחצר השבט. בדיקה על פי הרשימה בתיק הבטיחות	שנתית
7	בדיקת יציבות המבנה ומבנים יבילים: אישור מהנדס קונסטרוקציה על יציבות המבנים, כולל התייחסות למבנים יבילים ובדיקת מנשאים למזגנים. בדיקה על פי הרשימה בתיק הבטיחות	אחת ל-5 שנים
8	בדיקת תקרת רביץ או תקרה תלויה: אישור מהנדס קונסטרוקציה לתקרת רביץ או כל תקרה תלויה אחרת. בדיקה על פי הרשימה בתיק הבטיחות	אחת ל-5 שנים או לפי הצורך
9	בדיקת חשמלאי בודק: אישור בדיקת תקינות מערכות החשמל וההארקה על ידי חשמלאי בודק מתאים בהתאם לגודל החיבור של מבנה השבט. (ראה פירוט של סוגי הרישיונות – נספח ב')	אחת ל-5 שנים
10	מיפוי תשתית חשמל בשבט: אישור אופן הזנת החשמל (עילי / תת קרקעי) מהרשות המוניציפלית או מחשמלאי מוסמך. אם תשתית החשמל בשבט תת קרקעית, יש לספק מיפוי של כבלי החשמל בסביבת השבט ובשטחי הפעילות. אם תשתית החשמל בשבט עילית, יש לצלם את כבלי החשמל ואת נקודות החיבור במבנה השבט.	חד פעמי (אישור קבוע בתיק הבטיחות)

3.2. תיק הבטיחות השבטי (יש לעבוד עם תיק הבטיחות המעודכן באתר)

- 3.2.1. הקדמה: תיק זה כולל בתוכו רשימת מבדק, בה עלינו לדרג את רמת הסיכון שבליקויי הבטיחות (אם יתגלו) לפי דרגת סיכון, ובהתאם לכך את קדימויות הטיפול בליקויים / במפגעים.
- 3.2.2. הממצאים אותרו מתוך השוואת המצב הקיים עם סטנדרטים נדרשים, המפורטים ברשימות מנחות לעריכת מבדק, ומצויות גם ברשויות המקומיות וברשות ממוני הבטיחות המחוזיים.
- 3.2.3. הממצאים ערוכים לפי תחומי בדיקה וקדימות טיפול באופן הבא:

- **תחומי בדיקה:** קישור הממצא לתחום הנבדק בחלוקה המצויה ברשימות המנחות שצוינה לעיל.
- **קדימות הטיפול:** קישור הממצא לקדימות הטיפול על פי הבנתו המקצועית של עורך המבדק, בחלוקה לשלוש רמות קדימות אלו:
 - **קדימות 0** – מתייחסת למפגע חמור במיוחד, המחייב – להערכת עורך המבדק – סגירה מיידי של המקום / האתר במוסד החינוך, ואיסור שימוש בו עד קבלת הודעה ממנהל הבטיחות ברשות או מנהל המוסד ויועץ בטיחות מטעם הבעלות על המשך שימוש.
 - **קדימות 1** – מתייחסת למפגע בטיחותי אשר קיומו מחייב הסרתו המיידית.
 - **קדימות 2** – מתייחסת לתיקון ליקוי בטיחותי, המחייב טיפול של הרשות המקומית / בעלות בתוכנית עבודה סדורה.

הגדרה למפגע:

פגם או ליקוי, שלפי דעת עורך המבדק, מהווה סכנה ברורה ומיידית לפגיעה באדם במגע מקרי או לא מכוון (דוגמאות אפשריות – מרצפת שלא במקומה; ברזל זווית בולט בחצר המשחקים; חוסר במעקה; בור בחצר; פינה חדה במתקן משחקים או במתקן חצר; נקודת היתפסות או הילכדות במתקן משחקים; מתקן ספורט לא מקובע או לא מבוסס; חלון ללא מגביל נפילה; מתקן חשמלי לא מוארק; שקע חשמלי חשוף; מדרגה שבורה; חפץ בולט למעבר; ופגמים וליקויים דומים אחרים)

בנוסף לרשימת המבדק, התיק כולל הנחיות ספציפיות לאבטחת שלומם של החניכים ושל בעלי התפקידים בעת

פעילותם במסגרת השבט

תיק הבטיחות לא מחליף את ההנחיות הקיימות באוגדן הבטיחות ובחוזר מנכ"ל של משרד החינוך, את חוקי מדינת ישראל, ולא פוטר מהפעלת השכל הישר ונקיטת אמצעי זהירות מתבקשים – גם אם אינם מופיעים מפורשות בתיק הבטיחות.

3.3. כללי

3.3.1. בכל שבט יימצא תיק ביטחון ובטיחות שבטי, שיכלול את הפריטים הבאים :

- פרטי התיק
- חפיפת מרכז/ת חדש/ה
- טופס מבדק למבנה ולחצר
- מבנה השבט
- ימי פעילות בשבט לשכבה הצעירה
- אזורי הפעילות
- פעילויות חריגות
- התנהגות בשעת חירום
- בטיחות באש
- כלי עבודה
- ימי עבודה בשבט
- ניהול סיכונים למבנה השבט ולחצר

3.4. אלרגיות מסכנות חיים

3.4.1. רקע

ברישום החניכים/ות, הוריהם/ן ממלאים/ות הצהרת בריאות ובה מדווחות המגבלות הבריאותיות של החניך/ה. בין המגבלות הבריאותיות קיימות אלרגיות מסכנות חיים. המזונות האלרגניים מסכני החיים העיקריים בישראל הם : חלבון חלב, בוטנים, אגוזים, שומשום, ביצים ודגים. עלינו להיערך לתופעה, כדי לאפשר להם/ן סביבה פיזית בטוחה ונקייה מהאלרגן – החומר שאליו הם/ן רגישים/ות. מחויבותנו היא לעשות כל שביכולתנו כדי לצמצם מצב בו חניך/ה ת/יהיה נתון לסכנת חיים במהלך הפעילות השוטפת ובמהלך מפעל (ההנחיות הנוגעות למפעלים מופיעות בכרך "טיולים", נספח "חניכים/ות עם אלרגיות מסכנות חיים במפעלים").

מקרים חמורים עלולים להעמיד את חייהם/ן בסכנה בהיעדר טיפול חירום מיידי המציל חיים. הטיפול העומד לרשותנו הוא שימוש במזרק אפיפן.

3.4.2. הנחיות לפעילות השוטפת

- ככל והועבר מידע על חניך/ה בעל/ת אלרגיה מסכנת חיים, ייצרו מדריכיות החניך/ה קשר עם ההורים ויקבלו הנחיות והסברים :
 - מה מותר ומה אסור לחניך/ה לאכול
 - אופן הטיפול בחניך/ה כאשר הוא/היא מפתח/ת תגובה אלרגית כלשהי
- יש להעביר עדכון לכל ההורים והחניכים/ות בשבט כי חל איסור על הבאת מוצרים הכוללים את האלרגן מסכן החיים.
- יש לבצע בתחילת השנה (ומעת לעת גם במהלכה, עם רישום חניכים/ות נוספים/ות לשבט) ניתוח של הצהרות הבריאות כדי למפות את האלרגיות מסכנות החיים הקיימות.
- יש לפעול כדי לצמצם את הימצאות האלרגן במרחב השבט. ניתן להבדיל בין אלרגן בעל תכונות פיזור באוויר (כדוגמת אגוזים ובוטנים) לאלרגנים שלא מתפזרים באוויר, ובין אלרגיות מסכנות חיים הנגרמות ממגע או משאיפה של האלרגן לאלרגיות המתפתחות מאכילה של האלרגן.
- מומלץ למנות אחראית/ת בריאות ואלרגנים צעיר/ה, שת/יהווה גורם מפקח ומתפעל של הפעולות הנדרשות ומוקד ידע שבטי.
- יש לתלות ברחבי השבט שילוט האוסר על הכנסת מוצרי מזון המכילים רכיבים אלרגניים מסכני חיים.
- **בכל שבט שיש בו חניך/ה עם אלרגיה מסכנת חיים, יש חובה להימצאות מזרק אפיפן!**
 - יש לבצע הדרכה לשכב"ג בתחילת כל שנת פעילות על זיהוי סימנים מחשידים לחשיפה לאלרגן ועל שימוש במזרק אפיפן באמצעות הלומדה המצורפת בסעיף 3.4.4 בכרך זה.

3.4.3. שימוש ואחסנה של מזרקי אפיפן

• מהו המינון המתאים?

בשבטים בהם חניכים/ות בכיתה ג' ומעלה – מזרק במינון 0.3 מ"ג.

• כיצד יש לאחסן את המזרק?

- המזרק יאוחסן הרחק מהישג ידם/ן של ילדים/ות.
- אחסון המזרק יהיה בגובה שלא יפחת מ-140 ס"מ ולא יעלה על 160 ס"מ מגובה הרצפה.
- המזרק יוצב במקום מרכזי ונגיש, הזמין בכל שעות הפעילות של השבט, בתוך ארון או מגירה ייעודיים הניתנים לפתיחה באופן פשוט.
- אם מוחזק בשבט מכשיר החייאה, יוחזק המזרק בתוך הארון הקבוע הייעודי לאחסון מכשיר החייאה, ובלבד שהארון ניתן לפתיחה באופן פשוט, מצוי במקום מרכזי ונגיש בהתאם להוראות היצרן.
- יש לאחסן את המזרק בטמפרטורה של מתחת ל-25 מעלות צלזיוס (אין לאחסן במקרר או במקפיא).
- יש לשמור את המזרק בנרתיק הפלסטי בו הוא ארוז כדי להגן מפני אור.
- יש לבדוק תקופתית את התמיסה. אין להשתמש במזרק שהתמיסה בו שינתה את צבעה, או שנוצר בה משקע.

• תקינות המזרק:

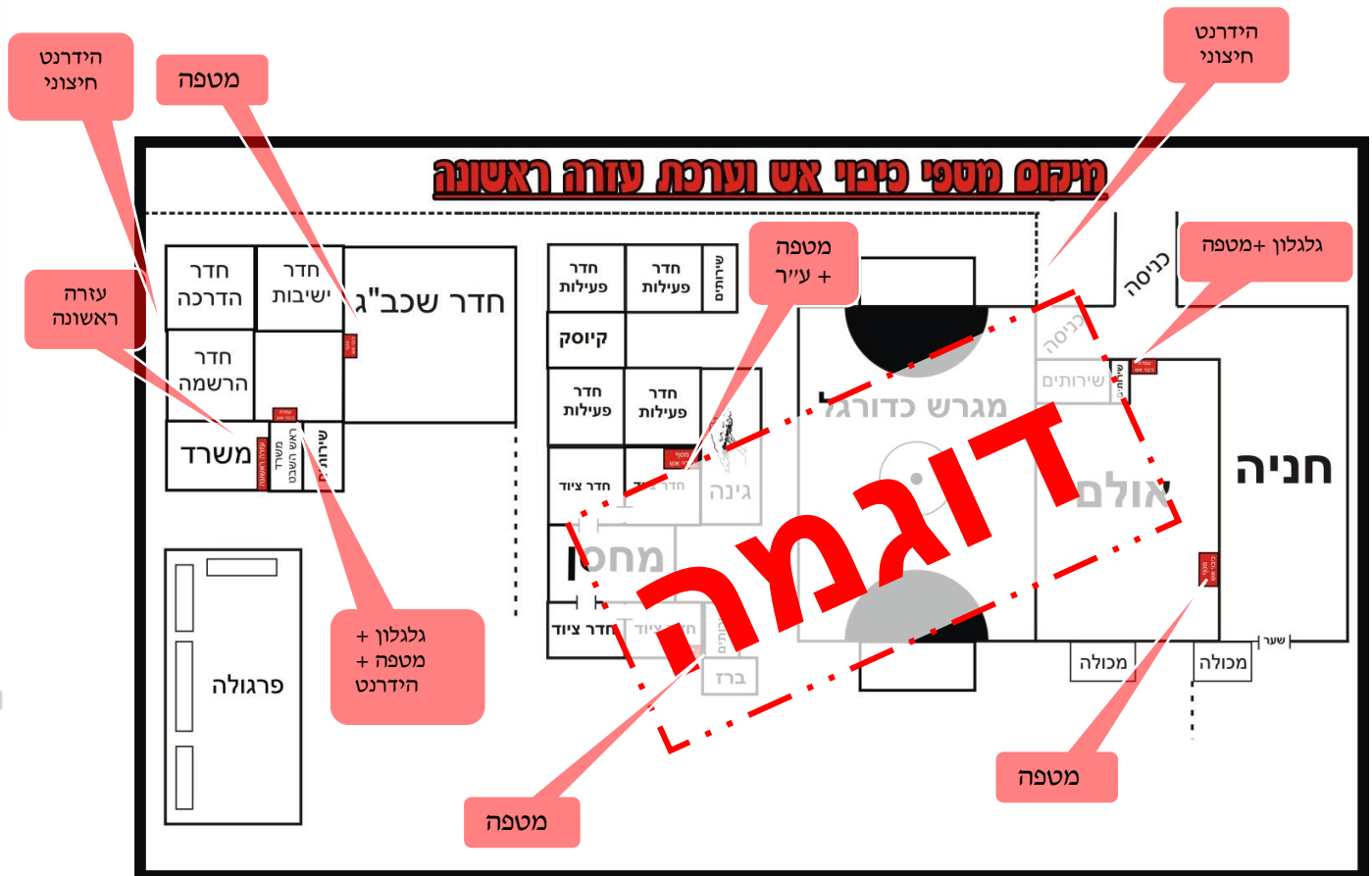
- יש לוודא בעת הצבת המזרק בשבט, כי על גבי אריזת המזרק מסומן תאריך אחרון לשימוש.
- יש לבדוק אחת לשלושה חודשים לפחות, כי טרם חלף התאריך האחרון לשימוש המסומן על אריזת המזרק וכי אריזתו סגורה.
- יש לתעד בכתב את המועד האחרון בו נבדק המזרק ואת התאריך האחרון לשימוש במזרק האפיפן שהיה במועד הבדיקה.
- יש לוודא כי מזרק האפיפן מוחלף באופן מיידי אם הדבר נדרש.

3.4.4. קישורים

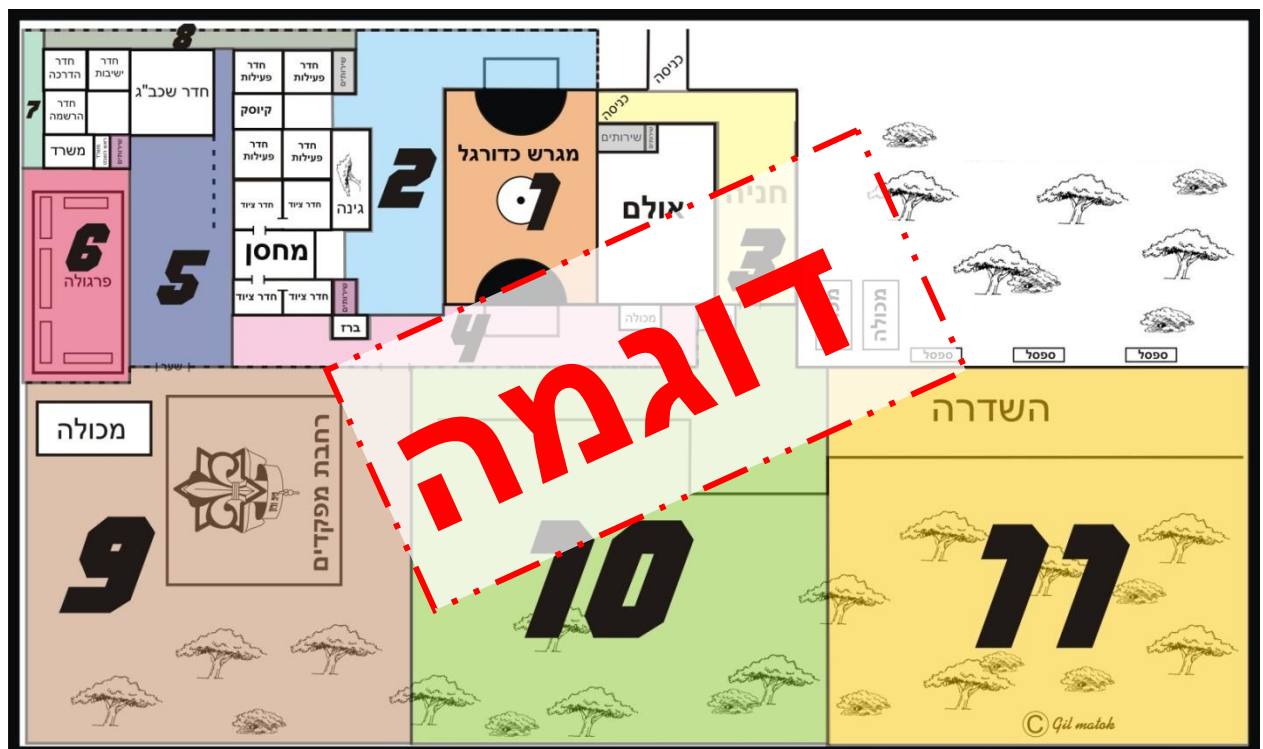
- [לומדה של מד"א – תגובה אלרגית והטיפול בה](#)
- [דף מרכז בנושא אלרגיה למזון](#)
- [כרזה של מד"א לשימוש במזרק](#)
- [סרטון הדרכה של מד"א לשימוש במזרק](#)

3.5.1. מפת עמדות הג"ס ועזרה ראשונה

3.5.2. מפת השבט

עמוד 15 מתוך 73

- **חשמלאי-עוזר ;**
רשאי לעזור בביצוע עבודות חשמל במתקן בעל מתח נמוך וזאת בפיקוחו של בעל רישיון חשמלאי מהסוגים המנויים בפסקאות (3) עד (8) שבתקנה 7.
- **חשמלאי-מעשי ; A40*1**
- **חשמלאי-מוסמך ; A80*3**
- **חשמלאי-ראשי ; A250*3**
- **חשמלאי-טכנאי ; A400*3**
- **חשמלאי-הנדסאי ; A630*3**
- **חשמלאי-מהנדס ;** רשאי לערוך כל תוכנית חשמל ולבצע כל עבודת חשמל
- **חשמלאי-בודק - סוג 1 ;** רשאי לעסוק בביצוע בדיקות של מתקן חשמלי בעל עוצמת זרם עד 80X3 אמפר במתח נמוך, למעט עבודות חשמל אשר תוכננו וגם בוצעו על ידו
- **חשמלאי-בודק - סוג 2 ;** לבצע בדיקות של מתקן חשמלי בעל עוצמת זרם עד 250X3 אמפר במתח נמוך, למעט עבודות חשמל אשר תוכננו וגם בוצעו על ידו
- **חשמלאי-בודק - סוג 3 ;** בעל רישיון חשמלאי-בודק סוג 3, רשאי לעסוק בביצוע בדיקות בכל מתקן חשמלי

החצר

- סריקות שאין מטען או חפץ חשוד.
- ניקיון כל החצר בדגש על זכויות שבורות, בקבוקים מנופצים, ציוד מחסן כבד.
- סידור מערומי סנדות ובזני"טים.
- קיפרים על כל הבזני"טים בשטח, בדיקה שאין ברזלים חשופים, מוטות בולטים, מסמרים, גדר כפופה מסוכנת. בדיקת תקינות שערים.
- בדיקה שאין שינויי גובה מסוכנים, בורות, מרצפות בולטות, חסרות או מתנדנדות.
- תקינות וניקיון כלוב האחסון של בלון הגז, בלוני הגז סגורים וללא פגיעה ויזואלית.
- מקומות החלקה, בוך, שמן.

פנים המבנה

נעבור בכל החדרים והמקומות במבנה ונחפש:

- בעיות באביזרי החשמל, שקע שבור, ארון חשמל פתוח, נורות פלורסנט נמוכות או נפולות.
- חלונות שבורים, סורג עקום או שבור.
- ריהוט שבור, ארון קיר שאינו מקובע.
- מראות שבורות, לא מקובעות או ללא מסגרת.
- תקינות הדלתות, הימצאות מגיני אצבעות ומונעי טריקה, ידיות תקינות ומקובעות.
- דליפה, מים זורמים, סכנת החלקה.
- ציוד כיבוי קיים ותקין.
- בלגן, לכלוך, ריהוט מפוזר, מזון זרוק, תברואה לקויה.

אם לא התגלו ליקויים והמבנה תקין, אשר/י לחניכים/ות כניסה ואחל/י יום פעילות מוצלח!

- הקפד/י לשריין לבדיקה כ-15 דקות לפחות, דאג/י להגיע לפני זמן תחילת הפעילות.
- גילית מפגע או ליקוי? אם ניתן לטפל בו ללא סיכון, טפל/י או סלק/י את הליקוי.
 - לא ניתן? דאג/י למנוע מאנשים להתקרב לסכנה:
 - סגור/סגרי את החדר, קשור/קשרי חבל למניעת הגישה.
 - יש לעדכן את המלווה השבטי/ת

3.5.5. בדיקת מתחם השבט לאחר נזק במבנה כתוצאה מירי טילים או לאחר היעדרות ממושכת

- פגיעה בשבט או בסביבתו בעת אירועי חירום טומנת בחובה מספר סכנות במתחם השבט (מבנה השבט והחצר שלו) שעלינו לזהותן, לאתרן ולתת להן מענה.
- בנוסף השארת השבט סגור לתקופה ממושכת (מעל שבועיים) גם טומנת בחובה סיכונים שעלינו לתת עליהם את דעתנו טרם חזרה לפעילות.
- מסמך זה יעסוק במתן מענה בטיחותי למקרה בו נודע על פגיעה בשבט או בסביבתו או למקרים בהם חוזרים לפעול בשבטים שנותרו סגורים בפרק זמן העולה על שבועיים (הדממות ופגרות בשגרה וצווי סגירה כדוגמת משבר הקורונה, מצב ביטחוני שאנו בעיצומו וכד').
- השיטה :

○ ככלל, עם היוודע על פגיעה בשבט או בסביבתו יש לאשר את הכניסה למתחם השבט בהתניות הבאות :

- עמידה בהנחיות פיקוד העורף
- אישורים פרטניים של קב"ט הרשות ושל ההנהגה
- הכניסה והסריקה הראשונית ייעשו באור יום בלבד

○ היה ויתקבלו האישורים המופיעים בסעיף 4.1, הבדיקות ייעשו באופן הבא :

- סיור חיצוני מסביב לשבט לזיהוי מפגעים :
 - שברי יירוט או שיירי אמל"ח
 - כבלי חשמל קרועים
 - עצים שקרסו
 - חלונות
 - סדקים במבנה שלא מוכרים מבדיקות קודמות
 - פגיעות בצנרת המים
- היה והתגלה פגם יש לדווח לגורמי הבטיחות ברשות, ולאשרר כניסה למבנה באופן המצוין בהמשך מסמך זה.
- במקרה של פגיעה במבנה או של נזקים לתכולה, יש לתעד זאת בתמונות ובסרטונים, ולשלוח לסמנכ"ל הכספים ולסמנכ"ל התפעול של התנועה, לשם קבלת הנחיות בנושא מס רכוש / ביטוח.
- היה ולא התגלה פגם יש להיכנס לסיור פנימי בו ייבדקו תשתיות החשמל והמים, ולוודא שלא קיימים חפצים שבורים שהוטחו על הקרקע והתנפצו.

○ הסיוורים ייערכו רק על ידי הצוות הבוגר לפי מפרט הבדיקה ב**תיק הבטיחות השבטי**.

○ בדיקה ויזואלית של התשתיות הבטיחותיות (חשמל, מים ואמצעי כיבוי אש) :

- חשמל – יש להרים בחזרה את המפסק הראשי לאחר הפעולות הבאות :
 - סריקת החדרים, המסדרונות והחצר ובדיקת שלמות שקעי ומפסקי החשמל
 - בדיקת שלמות ציוד החשמל (כולל הכבלים) המחוברים לחשמל
 - בדיקת שלמות ארון החשמל והנתיכים שבתוכו
- מים – פתיחת השיבר הראשי תיעשה לאחר הפעולות הבאות :
 - סריקת הברזים והאסלות לבדיקת שלמות
 - בדיקה שכל ברז סגור היטב
 - אם יש מדיחי מים (ניאגרות) שעדיין "לחוצים", יש לשחרר אותם

- מבנים צופיים או חלקי מבנים שנותרו על תילם טרם עזיבת ונעילת השבט :
 - במקרה זה יש לנקוט את הפעולות על פי הכתוב ב**נוהל התנועת לבנייה בגובה** ובדגש על :
 - בידוד השטח באמצעות ססא"ל ברדיוס של טווח נפילת המבנים לפחות
 - חיזוק היתרים ובדיקת יציבות פיזית על ידי ניעור מבוקר של המבנה
 - תדרוך העובדים/ות בגובה תוך מתן דגש נוסף על נושא הסולמות והתמקדות בחלוקה למספרי "אחד" ו"שניים"
- הכנסת חניכיות/ות השכב"ג למתחם השבט לשם ביצוע עבודות סידור והכנה לקראת חזרת החניכים/ות לשבט :
 - את השכב"ג ניתן להחזיר לשבט רק לאחר שהתקיימו התנאים בסעיפים 4.1 ו-4.2, ולאחר וידוא שהמתקנים הצופיים שנשארו מסומנים ומבודדים :
 - יש לקיים תדריך מסודר לימי העבודה
 - יש לסדר ולנקות את השבט באופן שמתכוננים ליום פעילות ראשון

• כללי :

בשבטים רבים בתנועה ישנם מבנים צופיים, מחנאיים ומחנאיים-הנדסיים קבועים בשטח השבט. מבנים אלו עלולים להיות נקודת תורפה בטיחותית במתחם השבטי, ולכן עלינו לפעול בהתאם להנחיות כדי למזער את הסיכון.

• מטרה :

מסמך זה יעסוק במתן הנחיות בטיחותיות להקמה ולתחזוקה של מבנים קבועים בשטח השבט.

• השיטה :

○ הקמת מבנים קבועים בשבט :

- יש לאשר ולהקים את המתקן בהתאם לנוהלי הבנייה המחנאית.
- בנוסף, בתהליך האישור יש להבהיר כי מדובר במבנה קבע, ולכן יש לתת את הדעת על יציבות המבנה לאורך זמן.
- אישור המבנה הקבוע בשטח יהיה בהתאם לאמור בנוהל סמכויות אישור ותחקור מבנים.
- תחזוקת מבנה קבוע בשבט – בדיקות שיש לבצע באופן תדיר ולא פחות מאחת לשבועיים :
 - יש לבצע בדיקת יציבות הכוללת חיזוק כפיתות, יתרים ונקודות עיגון לקרקע.
 - יש לוודא הימצאות קיפרים על כל הבזנ"טים.
 - יש לבצע בדיקת שלמות וחוזק הסנדות, והחלפת סנדות רעועות במקרה הצורך.
 - אם כל המבנה אינו יציב, יש לפרק אותו ולהקימו מחדש. אין צורך באישור התיק מחדש, אך נדרש אישור בשטח של הרמה הממונה.
- מקרה של חזרה לשבט לאחר היעדרות ממושכת, כפי שהוגדר בפרק זה, יש לנקוט את הפעולות הבאות :
 - בידוד השטח באמצעות ססא"ל, לפחות ברדיוס של טווח הנפילה של המבנים.
 - מעבר על תיק המבנה ווידוא התאמת המבנה בשטח אליו.
 - ביצוע הבדיקות האמורות בסעיף ב' לעיל.
 - קבלת אישור מאיש/אשת צוות הנהגה, שניתן לשוב ולהשתמש במתקן.

3.5.7. עקרונות לאישור שטח פעילות ג' שהוא בעל אופי מסלולי / יערני

• רקע:

במהלך שנת הפעילות תשפ"ב, בעקבות משבר הקורונה, הגיעו בקשות משבטי ומהנהגות התנועה לטיול במסלולים ללא אישור מוקד טבע, תחת ההגדרה כי הם נחשבים "שטח ג'" בתיק הבטיחות השבטי כבר במשך שנים, וכי קיימים נהלים תומכים ברמת ההנהגה לטובת הנושא.

בקשות אלו דרשו את בחינת הנושא, ולצורך כך התקיימו מספר פגישות ואיסוף מידע על ידי מחלקת בטיחות והאגף לחינוך, כאשר העקרונות שעמדו לנגד עינינו היו – שמירה על ביטחונם ועל בטיחותם של חניכיות, עובדיות ומתנדביות התנועה מחד, ומאידך לאפשר ככל הניתן פעילות צופית בטבע הקרוב לבית החניכים/ות.

מסמך זה יצורף לתיק הבטיחות השבטי, ועל ההנהגות, במסגרת הסיור השנתי לאישור תיק הבטיחות השבטי, לאשר פרטנית כל תא שטח שעונה על ההגדרות המופיעות במסמך.

• עקרונות לאישור השטח:

- שטח הפעילות יאושר בתיק הבטיחות כשטח פעילות ג' עפ"י העקרונות מטה.
- הפעילות תתקיים בשטח הרשות המוניציפלית.
- יש לבצע בדיקה אם יש מכשול שמהווה נת"ב בהגעה לשטח (לדוגמה: כביש / מסילת רכבת וכו').
- מדד המרחק הינו עד 750 מטר משטח השבט.
- בשטח הפעילות י/תמצא בוגר/ת מטעם השבט שמכיר/ה את תא השטח.
- בעת אישור השטח, תבוצע פנייה לקב"ט הרשות המוניציפלית לבדיקת הנחיות לקיום פעילות בשטח.
- השטח יהיה באזור פעילות 3 כפי שהוגדר על ידי אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית של משרד החינוך – אזור שאינו דורש אבטחה.
- אם מדובר על שטח שאינו חלק ממסלול מסומן – יוגדר על ידי רכז/ת המפעלים ההנהגתית ועל ידי מחלקת בטיחות הטווח אליו ניתן להיכנס בהתאם למאפייני המסלול. הגדרה זו תתועד בכתב ועל גבי מפה בתיק הבטיחות השבטי.
- כניסה לשטח תהיה במסגרת שעות הפעילות הרגילות.

• הסתייגויות:

- בכל מקרה לא ניתן לטייל במסלול או לבצע אטרקציה כזו או אחרת ללא תיאום טיולים ("אישור מוקד טבע") ועבודה עפ"י נוהלי הוצאת פעילות חריגה.
- סעיף 1 בהסתייגויות תקף גם לפעילות שמוגדרת בשטח ב'.

#	שם הפריט	כמות	הערות
1	תרמיל גב תואם לתכולה על פי ההנחיות	1	עם סימול "עזרה ראשונה" מבוקש תא לשליפה מהירה בו יאוכסנו חוסם עורקים ותחבושת אישית
2	משולש בד	5	
3	תחבושת אישית	5	10
4	תחבושת בינונית	1	
5	חוסם עורקים	1	
6	אגד (תחבושת)	10	בגדלים שונים
7	מיקרופור איספלנית ניילון 1'	2	
8	אגד מידבק (פלסטר)	20	מומלץ 200
9	מלע"כ (מספריים)	1	
10	פד גזה סטריילי $5 \times 5 + 7.5 \times 7.5$	20	10 מכל גודל
11	סד קשיח לקיבוע	1	
12	סביעור ML100	1	
13	תמיסה / משחה לחיטוי עור	1	כדוגמת פולידין נוזלי וכד'
14	מסיכת כיס להנשמה	1	
15	תחבושת לכוויות	3	כדוגמת ברנשילד
16	שמיכה היפותרמית	2	
17	כפפות חד-פעמיות	20	L10 M10 כחולות לא לטקס, כפפה אלרגית L
18	פנס ראש	1	
19	תחבושות אלסטיות ברוחב 8 ס"מ	5	
20	מזרק אפיפן ¹	1	חובה כאשר יש חניך הידוע כסובל מאלרגיה מסכנת חיים
21	רשימת תכולה	1	

¹ יש לפעול לפי ההנחיות בסעיף 2.4 "שימוש ואחסנה של מזרקי אפיפן"

4. הבטחת הבטיחות בתנועה לשבט וממנו**4.1. כללי**

(יש לשנן ולחזור ולשנן לחניכים/ות את נוהלי הבטיחות לתנועה לפעילות וממנה, עד אשר הנוהל יהפוך לנוהג)

4.1.1. על החניכים/ות לבוא לפעילות במתחם השבט בשעה הקבועה היישר מביתם/ן, ולשוב לביתם/ן מייד עם גמר הפעילות. על חריגה מתוכננת של שעות (לפי ההנחיות הכתובות בסעיף הבא) או מן המקום, שבהם מתבצעת הפעילות הרגילה, יש להודיע להורים מראש. הפעילות מתחילה בשבט ומסתיימת בשבט – אלא אם אישר/ה מרכז/ת השבט נקודת מפגש או נקודת פיזור אחרות. יש להקפיד שהמדריך/ה ת/ימצא בכל שלבי הפעילות עם החניכים/ות, ולהימנע ממתן משימות עצמאיות לחניכים/ות.

4.1.2. מומלץ שהחניכים/ות ילכו לבתיהם/ן בקבוצות (בעיקר לאחר רדת החשיכה).

4.2. הליכה בקרבת כבישים או דרכים (לרבות מסילות ברזל)

4.2.1. יש ללכת על המדרכה הרחק ככל האפשר משפת הכביש.

4.2.2. אם אין מדרכה, יש ללכת בשולי הדרך הרחק ככל האפשר מהכביש.

4.2.3. אם אין שוליים תקינים ויש הכרח לצעוד על הכביש, יש לצעוד בצידו השמאלי, קרוב ככל האפשר לשפת הכביש. גם אז יש לצמצם את ההליכה בכביש ככל האפשר.

4.2.4. לפני חציית כביש יש לעמוד במרחק צעד אחד לפחות לפניו ועם הפנים אליו, לבדוק בכל הכיוונים שהתנועה באה מהם (בצומת – גם מלפנים ומאחור), ורק כשאין רכב מתקרב לחצות את הכביש בקו הקצר ביותר.

4.2.5. יש לחצות את הכביש בהליכה מהירה, אך לא בריצה.

4.2.6. אם החניך/ה חושש/ת לחצות את הכביש לבדו/ה, עליו/ה לבקש עזרה מאדם מבוגר הנמצא בקרבת מקום.

4.2.7. במעבר חצייה מרומזר יש להתחיל בחציית הכביש רק כשדולק אור ירוק ברמזור להולכי רגל, ולאחר שמוודאים שהכביש פנוי או שהרכבים אכן עצרו.

4.2.8. יש לחצות כביש על גשר, במנהרה או במעבר חצייה להולכי רגל, אם אכן יש כאלה בקרבת מקום. אם אין בסביבה מתקן חצייה מוסדר להולכי רגל, מחייב החוק חצייה בקרבת צומת.

4.2.9. כשעוצר רכב לפני מעבר חצייה, יש לוודא לפני החצייה שאין רכב אחר העוקף אותו, ורצוי לעצור ולבדוק זאת גם תוך כדי החצייה.

4.2.10. בדרך המחולקת לאורכה ע"י מפרדה, יש לחצות כל קטע ככביש נפרד לפי ההנחיות.

4.2.11. יש להימנע מחציית הכביש בקרבת רכב חונה או בין רכבים חונים.

4.2.12. אין לחצות את הכביש במקום שיש באמצעו גדר הפרדה – אף אם הגדר נפרצה.

4.2.13. אין לשבת, לטפס או להישען על מעקי הבטיחות, המיועדים להפרדה בין המדרכה לכביש.

4.2.14. אין להימצא בכביש אלא לצורך חצייתו או לצורך הליכה בו, כמוסבר לעיל.

4.2.15. אין ללכת בכביש או לחצות כל דרך שתנועה עוברת בה (לרבות מסילת ברזל), כשמורכבים מכשירים בעלי אוזניות (בשל סכנת ניתוק מהסובב), למעט מכשירי עזר לשמיעה.

4.3. פעילות בחושך

הגדרה : פעילות המתבצעת במרחב השבט באזור שאינו מואר, כגון : חורשה.

4.3.1. פעילות זו תיעשה רק במקום, שנשרק ע"י מרכז/ת השבט לפני הפעילות באור יום ונמצא מתאים לפעילות : ללא בורות, מערות, ירידות תלולות, גדרות תיל ומפגעי בטיחות אחרים.

4.3.2. פעילות זו תאושר בכתב ע"י מרכז/ת השבט.

4.3.3. מדריך/ת הקבוצה ת/יצויד בפנס.

4.3.4. יש לחלק לחניכים/ות מספרי ברזל, ומתחילת הפעילות עד לסיומה לערוך ספירה ולקרוא שמות כל 20 דקות, או כאשר מתעורר חשד שחניך/ה חסר/ה. אם נתגלה שחניך/ה חסר/ה, יש לעצור את הפעילות, ומדריך/ת הקבוצה ת/ידווח למרכז/ת השבט בהקדם. יחד יקראו בשמו/ה של החניך/ה ויחפשו אחרי/ה עד אשר ימצאו אות/ה.

4.3.5. במשחק מרחב יש לסמן בכל 100 מטר נקודה מוארת בולטת (פנס, סטיקלייט). יש לתדרך את החניכים/ות : אם מאבד/ת חניך/ה את דרכו/ה, עליו/ה להגיע לנקודה המסומנת.

4.3.6. חניך/ה שאבד/ה ואינו/ה מוצא/ת את הנקודה המסומנת, ת/יעמוד במקומו/ה ות/יקרא בשם המדריך/ה שלו/ה שלוש פעמים. הוא/היא ת/ימתין 20 דקות, עד אשר תמצא אותו הקבוצה (בהתאם לסעיף 4.3.4).

4.4. הובלת חניכים/ות חדשים/ות ביום הפעילות הראשון

4.4.1. ביום הפעילות הראשון ניתן לקבוע נקודת מפגש ידועה לחניכים/ות חדשים/ות (כגון מרחב בית הספר). המרחק של השבט מנקודת המפגש לא יעלה על 2 ק"מ.

4.4.2. לפעילות זו יש להמציא אישור הנהגתי.

4.4.3. בפעילות זו ת/ימצא חבר/ת שכבה בוגרת לכל 15 חניכים/ות.

4.4.4. בפעילות זו ת/ימצא בוגר/ת אחראי/ת. הבוגר/ת ת/יסייר בין אזורי הפעילות, במיוחד בקבוצות חדשות בשבט, ות/יעזור בפתרון בעיות וצרכים של צוות ההדרכה, ההורים והחניכים/ות.

5. הבטחת הבטיחות בהסעת חניכים/ות התנועה במפעלים ובשגרה

מטרת הנוהל להסדיר את אופן הנסיעה של חניכים/ות במהלך הפעילות הצופית, בין אם נסיעות מתוכננות (הגעה / חזרה ממפעל) ובין אם נסיעות אשר אינן מתוכננות מראש, וליצור סטנדרט אחיד המחייב את כל מסגרות התנועה.

* ככל שיעלה צורך להחרגה כלשהי, הדבר ייעשה באישור כתוב של מנהל/ת המרחב ובהתייעצות עם מנהל הבטיחות של התנועה.

5.1. רקע כללי

במהלך הפעילות התנועתית, אנו נדרשים להסיע חניכים/ות ממקום למקום. הסעת החניכים/ות נעשית במגוון דרכים, כגון:

5.1.1. הסעות מאורגנות (על פי רוב באוטובוסים) במסגרת פעילויות חוץ (טיולים וסמינרים).

5.1.2. הגעה של חניכים/ות באמצעות תחבורה ציבורית למפגשים, ישיבות וכדומה.

5.1.3. הסעת חניכים/ות בכלי רכב פרטיים או שכורים, הנהוגים בידי עובדים/ות, מתנדבים/ות והורים בתנועה. נסיעות אלו מתקיימות על פי רוב במסגרת של "חלוצים" או של ישיבות מצומצמות.

5.1.4. הסעות לא מתוכננות תוך כדי פעילויות חוץ בשל אילוצים שונים, כגון: חזרה הביתה עקב בעיות משפחתיות, אילוצי לימודים, התנהגויות חריגות או בשל בעיות רפואיות. במקרה של בעיות רפואיות, לעיתים אנו אף נאלצים/ות להסיע למוקדי טיפול רפואי או אשפוז.

5.2. הגדרות

5.2.1. תחבורה ציבורית: מונית, אוטובוס ציבורי, רכבת קלה, רכבת ישראל, מטוס.

5.2.2. נסיעה מיוחדת: נסיעה שאינה מתוכננת, נסיעה בתחבורה ציבורית או ברכב פרטי וטיסה במטוס.

5.2.3. אישור הורים לנסיעה: מסמך כתוב בכתב יד ברור או מודפס החתום בכתב יד, על ידי אחד ההורים. המסמך יכול: פרטי החניך/ה המלאים, הנהגה, שבט, שם ההורה, תאריך הנסיעה ואופן הנסיעה. אם האישור מועבר בהודעת WhatsApp או בדוא"ל, נדרש לצרף צילום של האישור עם חתימה ידנית.

5.2.4. מרחב ההנהגה: משבט לשבט באותה הנהגה או מהשבט למשרדי ההנהגה.

5.3. הנחיות כלליות והנחות יסוד

5.3.1. כל הסעה של חניכים/ות במסגרת פעילות התנועה, בין אם בפעילות שגרתית או במפעל, נדרשת להיות מאושרת ע"י הרמה הממונה, הדרג המתנדב באותה מסגרת וההורים.

- כאשר הנסיעה היא חלק בלתי נפרד מתוכנית הפעילות המתוכננת (לדוגמה: נסיעות מחניון לחניון בטיול אתגר למנהלנים/ות צעירים/ות), יש לקבל אישור הורים ייעודי לכלל הנסיעות של החניכים/ות ברכבים, ולא נדרש אישור פרטני על כל "הקפצה" בנפרד במסגרת הפעילות.

5.3.2. כאשר יש שינוי כלשהו מהמתכונת הרגילה או כאשר מדובר בנסיעה מיוחדת (ראו הגדרה בסעיף 5.2.2), יש לאשר נסיעה זו באופן פרטני ע"י הרמה הממונה, הדרג המתנדב והורי החניך/ה.

5.3.3. אישור ההורים לנסיעה המיוחדת יהיה אישור כתוב וחתום בכתב יד, שתוכנו יבהיר שהם/ן מודעים/ות לעצם הנסיעה, לאופן בו תתבצע ולנקודת הסיום של נסיעה זו.

5.3.4. בכל הסעה של חניכים/ות לנקודות מרכזיות, כגון תחנה מרכזית, יש לוודא כי לחניך/ה קיימים האמצעים לנסיעה, דוגמת רב קו.

5.3.5. על הבוגר/ת המשלח/ת את הנסיעה לנקודה המרכזית ועל הבוגר/ת האחראית בנסיעה לוודא את אופן הגעת החניך/ה מאותה נקודה לביתו/ה. אין להותיר חניכים/ות בכל הגילים לבדם/ן לאחר השעה 17:00.

- אם אוספים את החניך/ה מהנקודה המרכזית, על הבוגר/ת להישאר איתו/ה עד למפגש עם האוסף/ת.
- אם אושר לחניך/ה להמשיך את הדרך לביתו/ה בתחבורה ציבורית, על הבוגר/ת להמתין עם החניך/ה עד עלייתו/ה על כלי התחבורה הרלוונטי.
- בכל מקרה אין לאפשר הורדת חניך/ה מתחת לכיתה ט' (כלומר שטרם החלה את לימודיו/ה בכיתה ט') לבדו/ה בכל נקודה מרכזית שהיא.

5.3.6. במקרה של חניכים/ות עם בעיה רפואית כלשהי (קבועה או זמנית), נדרש אישור של הגורם הרפואי הבכיר ביותר בשטח לעצם הנסיעה ולאופן הליווי, זאת בנוסף לאישור ההורה.

5.3.7. שעות חזרת החניכים/ות הביתה:

- חזרת חניכים/ות בכיתות ד' ו' הביתה תיעשה לכל המאוחר עד השעה 20:00.
- חזרת חניכים/ות בכיתות ז' ו-ט' הביתה תיעשה לכל המאוחר עד השעה 22:00.
- חזרת חניכים/ות שכב"ג (י"ב) הביתה תיעשה לכל המאוחר עד השעה 23:00.
- יש לתכנן את הטיולים כך שכל החניכים/ות לא יגיעו הביתה לפני השעה 16:00.
- אם הטיול מסתיים ביום שישי, יש להוריד שעות מכל שעות החזרה המצוינות לעיל. בכל אופן, אף החזרת חניך/ה לא תהיה מאוחרת מהשעה 18:00.
- חניכים/ות בשבטי עדת הצופים נדרשים/ות להגיע לביתם/ ביום שישי עד שעות לפני כניסת השבת, ומתוך כך להגיע לשבט לפחות 3 שעות לפני כניסת השבת.
- כל חריגה בנושא שעות החזרה הביתה דורשת אישור מראש של מנהל/ת המרחב.
- שעת היציאה מהשבטים לא תהיה לפני השעה 05:00.

5.4. הסעות באוטובוסים

5.4.1. בוגר/ת אחראי/ת נסיעה: כל נסיעה באוטובוס מחייבת נוכחות של בוגר/ת אשר ת/ישמש אחראי/ת נסיעה, לאחר שהועבר לו/ה תדריך מסודר בהתאם להנחיות בפרק זה ע"י מרכז/ת השבט.

5.4.2. סריקה ובדיקה של האוטובוסים: לפני העלייה לאוטובוס יש לבדוק שהנהג/ת והאוטובוס עומדים בקריטריונים להסעת תלמידים/ות, על פי חוזר מנכ"ל:

- גיל האוטובוס אינו עולה על 12 שנים.
- אישור בטיחות: וידוא הימצאות אישור בטיחות חודשי, המאשר את תקינות הרכב, כתנאי לביצוע ההסעה בפועל. הטופס יחתם ע"י קצין הבטיחות של חברת ההסעה (ראו נספח א').
- היתר להסעת ילדים ממשרד התחבורה: כל נהג/ת, אשר קיבל/ה רישיון לנהיגת אוטובוס מ-1/1/1996 ואילך, רשאית/ת להסיע חניכים/ות ללא צורך בהיתר נוסף. נהג/ת עם רישיון שהתקבל לפני שנת 1996 מחויב/ת בהיתר מיוחד ממשרד התחבורה להסעת ילדים (ראו נספח ב').
- הימצאות חגורות בטיחות תקינות בכל המושבים.
- ניסיון הנהג/ת: על נהג/ת האוטובוס להיות בעל/ת ניסיון של לפחות שנתיים על אותו סוג רכב שמסיע את החניכים/ות.
- ערכת מילוט וחירום: יש לוודא שיש באוטובוס ערכת מילוט וחירום, הכוללת אלונקה בתא המטען, ערכת עזרה ראשונה, שני מטפי כיבוי ומיקרופון.
- מים לחירום: כמות המים באוטובוס תהיה כנדרש על פי חוזר מנכ"ל – לפחות 60 ליטר בעת היציאה לטיולי שטח. כמות מים זו, המיועדת לחירום, תהיה ללא קשר לחישוב המים הכולל של הטיול.

5.4.3. ההכנות לתחילת הנסיעה: לפני תחילת הנסיעה יש לוודא את הדברים הבאים:

- על אחראי/ת הטיול לברר את מספר הטלפון הנייד של הנהג/ת ולהעבירו גם לעורף הטיול.
- העמסת הציד:
 - אין להניח ציוד במעברים, אלא רק במקומות המיועדים למטען.
 - בתא הנוסעים לא יימצאו מכלי דלק, מכלי גז או חומרים דליקים אחרים.
- בדיקת שמות: לפני כל תחילת נסיעה יש לבצע קריאת שמות + ספירה של כל החניכים/ות (כולל המלווים/ות) ולוודא נוכחות מלאה. יש לדווח למנהל/ת הטיול על חניכים/ות או מלווים/ות שלא הגיעו. אין להתחיל נסיעה ללא אישור של מנהל/ת הטיול.
- אישור הורים: יש לוודא שלכל החניכים/ות קיים אישור הורים מתאים.

- **תדריך הנהגות:** יש לתדריך את הנהגות לגבי מסלול הנסיעה, נקודות עצירה ודגשים מיוחדים.
- **חניות ועצירות:** מקומות העצירה יוגדרו מראש ע"י אחראית הטיול. כמו כן, יוגדרו מראש לחניכים/ות ולמלווה שטח החניה והתחום המותר לתנועה. העלאת חניכים/ות לרכב והורדתם/ן ממנו חייבות להתבצע רק במקומות המותרים בחוק. במקרה חירום, אם הוחלט ע"י אחראית הנסיעה הבוגרת/ת לבצע עצירה על הכביש, הדבר ייעשה אך ורק בצדו הימני של הכביש וילווה בעדכון הרמה הממונה.
- **עליית החניכים/ות על האוטובוס:** יש לוודא כי כל החניכים/ות יושבים/ות וחגורים/ות. אין להסיע חניכים/ות במספר הגדול מהרשום ברישיון הרכב. יש להקפיד כי ליד פתחי היציאה ישבו המלווים/ות הבוגרים/ות (רצוי חמושים/ות, אם נדרש ליווי חמוש). יש לתדריך את החניכים/ות שאין להוציא חלקי גוף או חפצים מהחלון ולאכוף זאת במהלך הנסיעה.
- **עדכון הרמה הממונה, עורף הטיול וראש השבט:** עדכון הגורמים הללו לגבי מספר החניכים/ות שיצאו ועדכון שמותיהם/ן ברשימות.

5.4.4. לפני תחילת הנסיעה

- **חגורת בטיחות:** לפני תחילת נסיעה יש לוודא שכל הנוסעים/ות חגורים/ות בחגורות בטיחות – אין להתחיל נסיעה טרם בדיקה שכל הנוסעים/ות נחגרו.
- **מיקום הבוגר/ת:** הבוגר/ת האחראית על האוטובוס ת/ישב בכיסא הקדמי שמימין לנהג/ת (לא מאחוריו/ה), לשם קבלת שדה ראייה מקסימלי על הנסיעה ועל מושבי החניכים/ות. יש למקם את שאר הבוגרים/ות (אם יש) באזור הדלת האחורית.
- **ערנות של הבוגר/ת האחראית:** על הבוגר/ת האחראית לשמור על ערנות לאורך כל הנסיעה. נסיעות אשר עתידות להסתיים לאחר השעה 23:00 דורשות צירוף של בוגר/ת נוסף/ת לשם החלפת אחראית הנסיעה במקרה הצורך.
- **מעברים פנויים:** לפני תחילת נסיעה יש לוודא שכל המעברים באוטובוס פנויים מצידו.

5.4.5. במהלך הנסיעה יש להקפיד על הדברים הבאים:

- יש לפקח על הנהיגה של נהג/ת האוטובוס במהלך הנסיעה, ולוודא כי הנהג/ת נוסע/ת בהתאם לתנאי הדרך ולא עובר/ת את המהירות המותרת, נמנע/ת לחלוטין מדיבור או כל עיסוק בטלפון הנייד, ובאופן כללי נוהג/ת בצורה בטוחה ובהתאם לחוק.
- בכל מקרה בו אירעה חריגה מנסיעה תקינה, יש להעיר לנהג/ת באופן מיידי, ובמידת הצורך לעצור את הנסיעה ולדווח (אם דרך רכז/ת המפעלים ואם באמצעות עורף הטיול) לחברת האוטובוסים, למנהל/ת הטיול ולרמה הממונה. בכל מקרה אין לאפשר נסיעה שאינה לפי כללי הבטיחות בדרכים.
- בעת הנסיעה יש לאכוף את האיסור על הוצאת ידיים או שאר חלקי גוף מהחלון, ועל עמידה או הסתובבות באוטובוס! על כל הנוסעים/ות לשבת ולהיות חגורים/ות בעת הנסיעה!
- **תדלוק במהלך הנסיעה:** כאשר מדובר בהסעה עם רכב נוסעים ייעודי (אוטובוס / מיניבוס וכדומה) חל איסור לתדלק את הרכב כאשר הנוסעים/ות בתוכו.

5.5. החזרת החניכים/ות במהלך מפעל

רקע כללי ומטרות: בעת פעילות במסגרת התנועה אנו נאלצים, מעת לעת, להחזיר חניכים/ות מהפעילות לביתם/ן טרם סיום הפעילות. מטרת הנוהל היא הסדרת הסעת החניכים/ות בחזרה לבתיהם/ן או לנקודת מפגש מוסכמת עם הוריהם/ן.

5.5.1. סדר הפעולות בעת החזרת חניך/ה או קבוצת חניכים/ות בזמן מפעל:

- **יידוע הדרג המתנדב:** יש לעדכן את הדרג המתנדב כאשר מחזירים הביתה חניך/ה בשל כל סיבה שהיא (רפואי, התנהגות לא נורמטיבית, אירוע משפחתי וכדומה).

- **אחריות/נסיעה בוגר/ת:** כמו בכל נסיעה עם חניכים/ות, יש למנות אחראית/ת בוגר/ת שתפקידה לנהל את הנסיעה על פי תוכנית (ספירת החניכים/ות), בקרה על נקודות הורדה, הבטחת הבטיחות וכו'.
- **שעות הנסיעה:** יש לפעול בהתאם לשעות המוגדרות בסעיף 5.3.7.
- **המתנה להסעה:** אם יש צורך להמתין לאוטובוס / רכב שאמור לאסוף את החניכים/ות, יש להשאיר בוגר/ת בשטח עם החניכים/ות עד להגעת ההסעה.
- **נקודת הורדת החניכים/ות:** כעיקרון מנחה, נקודת הורדת החניכים/ות תהיה בשבט שלהם/ן. אם אין אפשרות להוריד את החניכים/ות בשבט, ניתן להורידם/ן בנקודה המרכזית הקרובה ביותר, הנמצאת במרחב ההנהגה ושאינה רחוקה יותר מ-10 ק"מ מהשבט. כמו כן, בנקודת ההורדה צריכה להיות תחבורה ציבורית זמינה. בכל מקרה, יש לוודא שיש לחניך/ה דרך להגיע לביתו/ה ושהדבר ידוע ומאושר על ידי הוריו/ה. בכל מקרה אין להותיר חניך/ה חולה לבדו/ה בתחנת ההורדה, אלא יש להמתין עד להגעת הוריו/ה.
- **יידוע ההורים:** כל הסעת חניכים/ות מתחילת הפעילות או במהלכה, בין אם מדובר בהסעה מתוכננת ובין אם לאו, מחייבת יידוע ספציפי של הורי החניך/ה, וקבלת אישורם/ן הכתוב כמצוין לעיל. יש להקפיד למסור להורים את הפרטים הבאים: שיטת ההחזרה, שעת ההגעה המשוערת ונקודת ההורדה.

5.6. נסיעת חניכים/ות בכלי רכב הנהוגים בידי עובדי/ות התנועה

מעת לעת נוצר צורך להסיע חניכים/ות בכלי רכב של התנועה, או בכלי רכב של מתנדבים/ות וכדומה, הנהוגים בידי עובדי/ות או מתנדבי/ות התנועה. הנסיעות בדרכים והסכנות הטמונות בכך, מחייבות אותנו להגדיר את מסגרת הכללים וההנחיות לגבי פעילות זו. **במקרים כאלה יש לפעול לפי ההנחיות להלן:**

5.6.1. תחומי הנסיעה:

- **מרחב ההנהגה:** כל נסיעה מהשבט / מהיישוב לשבט אחר בהנהגה או מהשבט למשרדי ההנהגה, ובתנאי שמשך הנסיעה הצפוי לא יעלה על שעה.
- **יעדי נסיעה מחוץ למרחב ההנהגה:**
 - כל נסיעה שחורגת מההגדרות שצוינו בסעיף הקודם, דהיינו נקודות שמחוץ למרחב ההנהגה.
 - נסיעה הצפויה להימשך למעלה משעה.
 - נסיעה אשר חוצה אזורים ביטחוניים, על אף היותה במרחב ההנהגה.

5.6.2. אישורי הורים:

- **אישור הורים שנתי:** לאישור ההורים יתווסף סעיף בו הם מאשרים (או לא) את נסיעת בתם/בנם ברכב הנהוג בידי בוגר/ת (שכיר/ה, מתנדב/ת וכדומה) במרחב ההנהגה. יש לפרט באישור את הכוונה במונח "מרחב ההנהגה", כמצוין בסעיף 5.2.4.
- אישור הורים פרטני לנסיעות ברכב הנהוג בידי עובד/ת התנועה ליעדים מחוץ למרחב ההנהגה, כמצוין בסעיף "אישור הורים שנתי".
- במקרה שאין אישור קבוע לחניך/ה מסוים/ת, כמצוין בסעיף "אישור הורים שנתי", יש להחיל את הכלל של אישור הורים פרטני, כפי שמצוין בסעיף הקודם על כל הנסיעות.

5.6.3. שעות מנוחה ושעות נהיגה:

- שעות הנהיגה יותאמו לנוהל הרכב התנועתי, דהיינו - לא תחל נסיעה לפני שעה 05:00 בבוקר ולא תימשך מעבר לשעה 23:00.
- לא יוסעו חניכים/ות ע"י נהג/ת, שלא ישן/ה 7 שעות לפחות בלילה שלפני הנסיעה.

5.6.4. הנחיות כלליות:

- **ותק הנהגות:** רק נהג/ת בעל רישיון נהיגה בן שנה לפחות מאושר/ת להסיע חניכים/ות.
- בכל מקרה לא תותר נהיגת ש"שים במסגרת שנת השירות, לא כל שכן הסעת חניכים/ות.

- אין להסיע חניכים/ות ברכבים אשר נהוגים ע"י ספקים.

5.7. הסעות בימי פעילות (מדריכי/ות חוץ וקבוצות)

- 5.7.1. ככלל, הסעות במסגרת ימי פעילות יתקיימו על פי הנחיות חוזר מנכ"ל ואוגדן הבטיחות.
- 5.7.2. הסעות בכלי רכב יבוצעו לפי הנחיות בסעיף 5.6.
- 5.7.3. הסעות באוטובוסים יבוצעו לפי הנחיות בסעיף 5.4.
- 5.7.4. בהסעות מדריכי/ות חוץ וקבוצות בתחום אותו יישוב בלבד, ניתן למנות אחראי/ת נסיעה, שהינו/ה חבר/ת שכב"ג בכיתה י"א או י"ב, שעבר/ה תדריך לכך מראש ובאישור מיוחד של מרכז/ת ההנהגה.
- 5.7.5. בהסעות מדריכי/ות חוץ מחוץ לתחומי היישוב, אחראי/ת נסיעה חייב/ת להיות בוגר/ת, שעבר/ה תדריך לכך מראש ע"י מרכז/ת השבט.

- **החרגות** – ניתן לקבל החרגה שאחראי/ת הנסיעה מחוץ לתחומי היישוב ת/יהיה אחראי/ת צעיר/ה. * החרגה זו תינתן ממנהל/ת המרחב לאחר התייעצות עם מנהל הבטיחות.

- 5.7.6. על אחראי/ת הנסיעה להיות זמין/ה טלפונית לאורך כל הנסיעה, ולדווח בסיומה למרכז/ת השבט.

5.8. נסיעת חניכים/ות בתחבורה ציבורית

- 5.8.1. אסורה הנסיעה בתחבורה ציבורית (מונית, אוטובוס ציבורי, רכבת קלה, רכבת ישראל, מטוס) של חניכים/ות בשכבה הצעירה (כיתות ד'-ט') ללא ליווי בוגר/ת.
- 5.8.2. בשכבה הבוגרת (כיתות י'-י"ב) מותרת הנסיעה בתחבורה ציבורית בהצגת אישור הורים ייעודי כתוב.
- 5.8.3. נסיעה בין עירונית בתחבורה ציבורית במהלך טיול או בשוטף אסורה לכל החניכים/ות, למעט לשכבה הבוגרת, ודרוש עבורה אישור כתוב של ההורים.
- 5.8.4. כל התחלה וסיום של נסיעה בתחבורה ציבורית ידווחו למרכז/ת השבט.

5.9. הסעות של חניכי/ות צמי"ד

- 5.9.1. יש לפעול לפי ההנחיות של נסיעה באוטובוס בהתאם לכתוב בסעיף 5.4 במסמך זה.
- 5.9.2. **ליווי חניכי/ות צמי"ד:** הליווי ייעשה בזוגות של מדריכים/ות. על המלווים/ות להיות מלווים/ות קבועים/ות מקרב חניכי/ות כיתות י"א או י"ב, אשר ימונו על ידי מרכז/ת השבט. ללא מלווים/ות לא ניתן לבצע את ההסעה.
- 5.9.3. באחריות מרכז/ת השבט לוודא מראש את אופן ההגעה והחזרה של המלווה לשבט / מקום היעד.
- 5.9.4. במהלך ההסעה תפקיד המלווה לוודא את ההתנהגות ההולמת של החניכים/ות ושל הנהג/ת.
- 5.9.5. לפני היציאה על מרכז/ת השבט לוודא שברשות המלווה טלפון סלולרי במצב תקין.
- 5.9.6. אם אין אפשרות למלווה קבוע/ה, מומלץ כי מספר המלווים/ות המתחלפים/ות לא יעלה על 4.
- 5.9.7. בתחילת שנת הפעילות על מרכז/ת השבט להעביר תדריך למלווה. התדריך יכלול מידע על המוסד החינוכי, פרטי החניכים/ות ואנשי הקשר מטעם המוסד, דגשי בטיחות והוראות התנהגות בעת נסיעה.

5.10. נספחים

5.10.1. טופס בדיקה חודשית ע"י קצין בטיחות בתעבורה :

5.10.2. דוגמה לרישיון :

**פרטי חברה
ולוגו**

אישור קצין בטיחות מס' 194

בהיקף סמכותי לפי תקנה 585 (א') (2) לחוק התעבורה, אוי הח"מ

ק. בטיחות בתחנת
מבואר בזה שעובדתי בדיקה

זיסון
הרכב נמצא תקין

בדיקה בוצעה בתאריך
מד און

ווקף האישור ספ. זמ.

ווקפו של אישור זה לגבי הסעות המבוצעות באמצעות המשרד ונ"ל בלבד.

מז כן על הנהג / או בעל הרכב להודיע מיד לממונים על כל

עולה או לוקי אשר יתעלה מרכב.

בדיקה הכאה תבוצע בתאריך
או בק"מ

בכבוד רב
קצין בטיחות בתעבורה

שם ותעודת קצין בטיחות בתעבורה

STATE OF ISRAEL
MINISTRY OF TRANSPORT

מדינת ישראל
משרד התחבורה - רשות הרישוי

DRIVING LICENCE

רשיון נהיגה

שם
ישראל ישראלי

תאריך לידה
01/01/1984

מס' רשיון
11123456789

פרטי-מסחרי-
אוסובוס-טרקטור

רשאי לנהוג רכב מסוג חלוצ
דוגה - 2 עד התאריך 11.12.31
רשאי להסיע קבוצת ילדים - 84
מורה נהיגה לדוגה - א בלבד

6. פעילות מחוץ למרחב השבט**6.1. פעילות במרחב בית הספר (כגון גיוסים)**

6.1.1. כל פעילות המתבצעת עם בית הספר, בין אם לפרסום פעילות מסוימת ובין אם כשיתוף פעולה.

6.1.2. כל פעילות תתואם ותאושר עם הנהלת בית הספר.

6.2. בנייה מחנאית במתחם בית הספר / מוסד רשותי, חינוכי

6.2.1. יש לתאם ולקבל אישור בכתב מהנהלת בית הספר / מוסד אחר לבנייה מחנאית במרחבם. במסגרת התיאום יש לבדוק באיזה אופן אחראי בית הספר על המבנים מחוץ לשעות הבנייה והפעילות.

6.2.2. כל נוהלי הבנייה המחנאית, כמפורט בכרך בנייה מחנאית באוגדן זה, חלים גם בבנייה מחנאית במרחב בית הספר.

6.2.3. לאחר השימוש יש לפרק את המבנה.

6.2.4. אין להשאיר את הציוד המחנאי במרחב בית הספר, אלא באישור של מלווה/ת השבט ושל הנהלת בית הספר.

6.2.5. במסגרת התחקיר המקדים לקראת הפעילות יודא הגורם מצוות ההנהגה כיצד מתבצע סעיף 6.2.1.

6.3. פעילות בכיתות

6.3.1. יש להקפיד שהפעילות בכיתות לא תסכן את התלמידים/ות בכיתה.

6.3.2. אין לאפשר לתלמידים/ות לטפס על רהיטי הכיתה – גם לא כחלק מהפעלה כלשהי.

6.4. פעילות בהפסקה

6.4.1. בהקמת תחנות צופיות יש להקפיד על קיום כל הוראות הבטיחות המתקיימות בפעילות צופים. מרכז/ת השבט ת/יאשר את השימוש בתחנות לפני תחילת הפעלתן. לכל תחנה ת/יוגדר חבר/ת שכבה בוגרת (ט"י-י"ב), והוא/היא האחראית לה.

6.4.2. כל הדלקת אש תיעשה באישור בכתב מבית הספר ולפי כללי הבטיחות המופיעים באוגדן הבטיחות בפרק זה ובחוזר מנכ"ל משרד החינוך.

6.4.3. בכל פעילות בהפסקה ת/יוגדר אחראי/ת (מרכז/ת בוגר/ת או מרכז/ת צעיר/ה). הוא/היא ת/יתדרך את חברי/ות השכבה הבוגרת ות/יהיה בקשר עם האחראי/ת מטעם בית הספר.

6.5. פעילות בבית חניך/ה

6.5.1. בפעילות זו יימצא הורה או בן/בת משפחה מגיל 18 ומעלה.

• במקרה של בן/בת משפחה יש לאשר זאת עם מלווה/ת השבט.

6.5.2. מרכז/ת השבט ת/יתדרך את המדריך/ה האחראי/ת בדבר התנהגות נאותה בבית חניך/ה.

6.5.3. בפעילות זו אין להדליק אש ואין לבצע פעילות בישול משום סוג שהוא – לא מדורות ולא גז.

6.6. פרסום חוצות, תלייה וטיפוס

6.6.1. פרסום חוצות על גבי לוחות מודעות ייעשה במקומות המורשים לכך בלבד והמאושרים ע"י הרשות המקומית.

6.6.2. תליית שלטים תיעשה במקומות שאינם מהווים הפרעה לתנועת כלי הרכב, באישור מרכז/ת השבט ובתיאום עם הרשות המקומית.

6.6.3. תליית שלטים, המצריכה טיפוס, תיעשה באמצעות סולם תקין בלבד ולאחר תדריך של בוגר/ת בנושא.

6.6.4. לא ייתלו או יודבקו קישוטים, שרשראות, כרזות ואביזרי נוי על גופי תאורה, עמודי חשמל וחוט חשמל.

6.6.5. מייד עם סיום האירוע יש להסיר את כל פרסום החוצות שנעשה ולנקות את המקום.

6.7. הנחיות להתנהלות בזמן אזהקות חירום**6.7.1. כללי**

- יש לפעול לפי ההוראות העדכניות באתר פיקוד העורף.
- יש לפעול לפי ההוראות העדכניות של הרשות המוניציפלית הרלוונטית.
- מעת לעת, יש לתדרך את כל החניכים/ות על התנהלות בזמן התראה ומרחבים מוגנים בקרבת אזור הפעילות.
- בטיולים ופעילויות חוץ יש לפעול גם לפי הנחיות "חדר מצב".
- בפעילות בשטח פתוח, אין לגעת/להרים חתיכות מתכת - חשש ל"נפלים" (שברי רקטות ו/או שברי מיירטים).

6.7.2. פעולות בעת קבלת התראה:

בעת קבלת התרעה על ירי רקטות וטילים, יש להיכנס למרחב מוגן בהתאם לפרק זמן ההתגוננות העומד לרשותכם/ן ולשהות בו 10 דקות (אלא אם התקבלה הוראה אחרת מפיקוד העורף), בהתאם להנחיות הבאות:

- במבנה:
 - **ממ"ד** (מרחב מוגן דירתי), ממ"ק (מרחב מוגן קומתי), ממ"מ (מרחב מוגן מוסדי), או מקלט. יש לסגור את הדלת היטב ולסובב את הידית ב-90 מעלות, ולוודא שחלון הפלדה החיצוני וחלון הזכוכית הפנימי סגורים.
 - **חדר מדרגות פנימי** – ללא חלונות, פתחים וקירות חיצוניים. יש לשהות על גרם המדרגות ולא בחלל הקומה, ואין לעמוד בקומת הכניסה ובקומות העליונות.
 - **חלל פנימי** – עם כמה שפחות קירות חיצוניים, חלונות ופתחים. יש לשבת צמוד לקיר פנימי, מתחת לקו חלונות ולא מול הדלת. אין לבחור במטבח, מקלחת ושירותים לשמש כמרחב מוגן.
- בחוץ:
 - בשטח בנוי – יש להיכנס למקלט או לחדר מדרגות במבנה קרוב. אין לשהות ברחבת הכניסה.
 - בשטח פתוח – יש לשכב על הקרקע ולהגן על הראש עם הידיים. בעת פגיעת רקטה בקרקע, הדף הפיצוץ מסכן את העומדים/ות או היושבים/ות בפגיעה של רסיסים.
- ברכב:
 - יש לעצור בצד הדרך, לצאת מהרכב ולהיכנס למקלט או לחדר מדרגות במבנה קרוב.
 - אם לא ניתן להגיע למבנה בפרק הזמן המוגדר – יש לצאת ולהתרחק מהרכב אל מעבר לשולי הדרך או למעקה הבטיחות, לשכב על הקרקע ולהגן על הראש עם הידיים.
 - רק אם לא ניתן לצאת מהרכב, יש לעצור בצד הדרך, לפתוח את החלונות ולהתכופף מתחת לקו החלונות.
- בתחבורה ציבורית:
 - **באוטובוס בין עירוני ובהסעות תלמידים/ות** – על הנהג/ת לעצור בצד הדרך ולפתוח את הדלתות, ועל הנוסעים/ות להתכופף מתחת לקו החלונות ולהגן על הראש באמצעות הידיים.
 - **באוטובוס עירוני** – על הנהג/ת לעצור בצד הדרך ולפתוח את הדלתות כדי שהנוסעים/ות ירדו וייכנסו למבנה קרוב. אם לא ניתן להגיע למבנה בזמן המוגדר, יש להתכופף מתחת לקו החלונות ולהגן על הראש עם הידיים.
 - **בנסיעה ברכבת** – על הנהג/ת להאט למהירות של 30 קמ"ש למשך 10 דקות, ועל הנוסעים/ות להתכופף מתחת לקו החלונות בקרונות ולהגן על הראש באמצעות הידיים.

• דגשים חשובים:

- יש להישאר במרחב המוגן 10 דקות כדי להתגונן ממטח רקטות ומשברי יירוט, אלא אם התקבלה הוראה אחרת מפיקוד העורף.
- אין להתקהל באזור אירוע. ההתקהלות מסוכנת עקב חשש לירי נוסף.
- אין להשתמש במעלית. אם המרחב המוגן הוא המקלט המשותף או קומה אחרת בחדר המדרגות – יש לוודא כי ניתן להגיע אליהם באמצעות המדרגות בזמן המוגדר.
- אם שוהים/ות במבנה בבנייה קלה ללא גישה למרחב מוגן או למבנה מבטון או מבלוקים בזמן המוגדר – יש לצאת מהמבנה, לשכב על הקרקע ולהגן על הראש עם הידיים.
- אם זוהו חפצים חשודים: יש להתרחק מהמקום, להרחיק א/נשים אחרים/ות ולדווח בהקדם למשטרת ישראל במוקד 100.

6.7.3. דגשים לא/נשים עם מוגבלות:

- **דגשים לא/נשים עם מוגבלות בתנועה ועם לקויות ראייה:**
 - יש לתרגל את מסלולי ההגעה למרחב המוגן, כדי לוודא הגעה בזמן ובבטחה למרחב המוגן.
 - יש לפנות מכשולים וחפצים ממסלולים אלו כדי לאפשר מעבר בטוח.
- **דגשים לא/נשים שנעזרים/ות בכלבי נחייה:**
 - יש לשמור העתקים של רישיון הכלב עליהם/ן, תעודות ואישורים על חיסונים ופרטי הקשר של הווטרינר.
 - חשוב לוודא שהכלב עונד קולר עם דסקית בה מצוין שהוא כלב נחייה לעיוורים/ות.
 - יש להכניס למרחב המוגן ציוד לכלב, כגון אוכל, קערת שתייה ומים וצעצוע.

6.7.4. קישורים חשובים:

- [אתר פיקוד העורף](#)
- [זמן התגוננות העומד לרשותכם – מתוך אתר פיקוד העורף](#)
- [הנחיות לבחירת המרחב המוגן – מתוך אתר פיקוד העורף](#)
- [שכיבה על הקרקע בשטח פתוח – מתוך אתר פיקוד העורף](#)

7. בישול באש ובמדורות**7.1. הגדרות**

7.1.1. **בוגר/ת** – לפי סעיף 2.2 בכרך זה.

7.1.2. **עמדות בישול** – מדורה, בור אשר בתוכו תובער מדורה ועליו יונחו בזנ"טים כמעמד לכלי הבישול, טאבון / סאג', חצאי חביות (כמפורט בנספח "שימוש בחצאי חביות לבישול"), גזייה, כלב גז וכיריים.

7.1.3. **אמצעי גז גדולים** – כירה, כלב גז ותנורים שמיועדים לחימום ולבישול, אשר ניתן לחברם למכל תקני של גז בישול.

7.1.4. **גזייה** – כלי לחימום באמצעות גז בישול, אשר מידותיו הקטנות מאפשרות את נידודו ממקום למקום באמצעים פשוטים ונוחים, לרבות תרמיל טיול. הגזיות נחלקות לשתי קבוצות עיקריות:

- גזיות בעלות מכל חד פעמי או רב פעמי (שניתן למלאו, כדוגמת בלוני גז הבישול הביתי), אשר ניתן להרכיבו ולהסירו מגוף הבערה, מבלי שישתחרר גז בצורה בלתי מבוקרת.
- גזיות אסורות לשימוש – גזיות בעלות מכל חד פעמי, אשר מרגע חיבורו לגוף הבערה אינו מאפשר ניתוק מבלי שישתחרר גז בצורה בלתי מבוקרת (גזיות בעלות מכלי הניקוב).
- 7.1.5. **מתחם הבישול** – שטח בו ימוקמו עמדות הבישול.

7.1.6. **שטח תפעול הארוחה** – נקודה בה יוכנו פריטי מזון שאינם קשורים לחימום / לבישול האוכל.

7.1.7. בעלי/ות תפקידים:

- **אחראית/ת מתחם הבישול** – בוגר/ת.
- **בוגר/ת מלווה** – בוגר/ת על כל 6 עמדות בישול.
- **מדריך/ה אחראית/ת** – מדריך/ה שאחראית/ת על תהליך הבישול. מדריך/ה זה/ו **לא** ת/יעסוק בשום שלב בהכנה או בבישול אלא ת/יפקח על התהליך ועל הביצוע.
- **מדריך/ת עזר** – מדריך/ה / פעילה/ה שמצוות/ת לסיוע למדריך/ה בניהול עמדת הבישול, כך שבשום שלב לא תהיה עמדת בישול ללא השגחת מדריך/ה / פעילה/ה.

7.2. נקודות תורפה בטיחותיות

7.2.1. התלקחות אש כתוצאה מחוסר הקפדה על שטח נקי מחומרים בעירים ומשימוש בחומרים מסוכנים.

7.2.2. פציעות חתך מסכנים ומפתיחת קופסאות שימורים.

7.2.3. כוויות בשלב האחיזה בכלי הבישול החמים בידיים חשופות או באמצעים מאולתרים.

7.2.4. עמדות בישול שאינן יציבות, או חוסר פרופורציות בין גודל הכירה לגודל כלי הבישול.

7.2.5. צפיפות סביב נקודות הבישול.

7.2.6. קרבה לאש.

7.2.7. חוסר תשומת לב של הנוכחים/ות לסכנות מהאש עצמה ולכוויות מכלי הבישול ומתכולתם החמה והרתחת.

7.2.8. חוסר שליטה על הנעשה במתחם הבישול בשל ריכוז רב של חניכים/ות ובשל הסחת דעת וחוסר תשומת לב.

7.2.9. דליפת גז בשל חיבור לא נכון או פגם בצידוד לרבות הבלונים.

7.2.10. חימום מכלי הגזיות והתלקחותם / פיצוץ בשל תכנון לא נכון של אופן הבישול באמצעות גזייה.

7.3. הדלקת מדורות

7.3.1. מיקום המדורה ייקבע על ידי מנהל/ת הפעילות ויושם דגש על הדרישות הבאות:

- השטח יהיה נקי מקוצים, מעשבים, מעצים ומשיחים
- המרחק ממבנים וממתקנים יהיה **חמישה מטרים** לפחות
- אסור בהחלט להדליק מדורה מתחת לקווי חשמל וטלפון
- אסור בהחלט להדליק מדורה בקרבת מתקני דלק
- ביערות ובחורשות יש להדליק מדורה במקומות המיועדים לכך בלבד ובאישור היערן

7.3.2. כל מדורה, לרבות מדורה שתשמש לבישול, תובער באופן צופי: גפרורים, זרדים, שבבי עצים וענפים דקים – **בשום פנים אין להשתמש בחומרים דליקים אחרים, כגון בנזין ונפט**. כמו כן אין להחזיק חומרים אלו בקרבת המדורה.

7.3.3. **לבוש:** יש לנעול נעליים סגורות וללבוש מכנסיים ארוכים להגנה על הגוף מפני גיצים וגחלים ומפני עקיצות זוחלים הנמשכים אל חום המדורה ועלולים להיות ארסיים.

7.3.4. שטח האש של המדורה יהיה מסומן באבנים מסביב למדורה במרחק של **מטר אחד**, כדי למנוע ממי שלא עוסקים/ות בבישול להתקרב אל האש.

7.3.5. יש להזהיר מפני מסמרים חלודים ומזוהמים הנעוצים במשטחי העץ המשמשים לבעירה העלולים לפצוע.

7.3.6. אסור להשליך מכלים ריקים מכל סוג, חזיזים, קליעי נשק או עץ צבוע בצבעי שמן למדורה. כמו כן, התזת דלק על אש בוערת מסוכנת מאוד ולכן אסורה.

7.3.7. הוספת עצים וקרשים לליבוי המדורה תיעשה תוך שמירה על כללי הבטיחות.

7.3.8. יש להחזיק בקרבת המדורה אמצעי כיבוי (עמדת הג"ס) בהתאם לכתוב בפרק זה.

7.3.9. אם יש כוונה לישון באזור המדורה, יש לכבות את המדורה באופן מוחלט מבעוד מועד.

7.3.10. בסיום האירוע יש לוודא כיבוי מוחלט של המדורה באמצעות חול ומים.

7.4. שלב הבישול

7.4.1. יש להקפיד שעמדות הבישול יציבות ואינן מצריכות אחיזה ידנית בעת הבישול לשם ייצוב ותמיכה.

7.4.2. במקרה הצורך יש להוסיף בשולי הכירות אבני שפה לייצוב כלי הבישול. **אין להשתמש בכירה, כלב גז או טאבון שאינם יציבים.**

7.4.3. כלי הבישול ייבדקו לתקינות:

- הידיות יציבות ושלמות
- אין חורים שדרכם עלול להישפך נוזלי הבישול או השמנים
- הסיר / המחבת ישרים ולא מתנדנדים

7.4.4. הצוות שמתפעל את עמדות האש יהיה עם שיער אסוף וללא ביגוד "מרחף", כגון צעיף, של וכד'.

7.4.5. הרמת סירים ומחבתות תהיה באמצעות כפפות ייעודיות (כפפות אפיה). אין להשתמש בניירות לאחיזה בידיות הסירים / המחבתות או בכל אלתור אחר.

7.4.6. עבודה עם סכין תיעשה במשנה זהירות ורק לאחר שהסכין נבדק ונמצא שהידית שלמה ולא רפויה.

7.4.7. בעלי/ות תפקידים במתחם הבישול:

- אחראית/ת מתחם הבישול
- בוגר/ת מלווה על אזור עמדות הבישול לפי מפתח של בוגר/ת על כל 6 עמדות בישול
- מדריך/ה אחראית/ת על כל עמדת בישול + מדריך/ת עזר
- מדריך/ה אחראית/ת על שטח הכנת האוכל

7.4.8. דירוג הגילים העוסקים בבישול:

פירוט / שכבת גיל	ד'	ה'	ו'	ז'	ח'	ט'	שכב"ג
הכנת פיתות על סאג' / טאבון	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
תפוח אדמה במדורה	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
צליית מרשמלו	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
בישול על גחלים (מנגל)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
בישול במדורות	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
הרתחת נוזלים			✓	✓	✓	✓	✓
טיגון בשמן (שכבה דקיקה)			✓	✓	✓	✓	✓
בישול בגז			✓	✓	✓	✓	✓
הבערת אש			✓	✓	✓	✓	✓
שימוש בגזיות אישיות						✓	✓

- **חניכיות/ות כיתות ד' עד ה'** – לא יתקרבו לעמדות הבישול האחרות.
- **חניכיות/ות כיתות ו' ומעלה** – בישול בתצורת טיגון או הרתחה. **בשכבות הנעורים הבישול בתצורת טיגון או הרתחת נוזלים מותרת במדריך/ת עזר, המצוות/ת לסיוע בעמדת הבישול (מדריך/ת עזר לכל עמדה).**
- **חניכיות/ות כיתות ט' ומעלה** – רשאים/ות לעשות שימוש בגזיות, לאחר שהגזייה תיבדק ותאושר על ידי הבוגר/ת האחראית/ת בפעילות. הבישול בגז או בגזיות ייעשה בהשגחת מדריכים/ות / בוגרים/ות לפי ההנחיות של השגחה על מתחמי ועמדות בישול.
- **הגיל המינימלי להבערת אש** – כיתה ז'.

7.4.9. בישול בתצורת טיגון ייעשה רק באמצעות **שכבה דקיקה של שמן**. אין להוסיף שמן מעבר לשכבה דקיקה זו. **חל איסור לטגן בשמן עמוק!**

- **החרגה:** במטבחים ממוסדים, שניתן להם רישוי עסק (כדוגמת מטבחי מחנות הקיץ), ניתן לאשר להורים בלבד (ללא נוכחות חניכים/ות בעמדת בישול זו) לטגן בשמן עמוק.

7.5. סדר וארגון בשטח הבישול ובשטח ההכנה

7.5.1. יש להפריד את שטח עמדות הבישול משאר השטחים בחניון במרחק שלא יקטן מ-15 מטר.

7.5.2. מתחם עמדות הבישול יופרד ויסומן בצורה ברורה (למשל באמצעות ססא"ל), ואליו תיכנס רק מי שעוסק/ת בבישול.

7.5.3. המרחק בין עמדות הבישול לא יקטן משני מטרים בין עמדה לעמדה, כך שיאפשר פעילות בטוחה של המבשלים/ות.

7.5.4. בכל נקודת זמן ת/יעסוק רק חניך/ה אחד/ת בכלי הבישול המונחים על אמצעי הבישול או החימום. הדבר ייעשה תחת השגחת המדריך/ה.

7.5.5. יש לתחם בצורה בולטת באמצעות אבנים או באמצעי בולט אחר את השטח הצמוד לעמדת הבישול. במקום זה יונחו אמצעי הבישול לאחר שהורדו מהאש. יש לשפוך את שאריות התכולה החמה (מים מהבישול, שאריות שמן) בשטח זה, שכאמור יסומן בצורה בולטת.

7.5.6. אין לאפשר התרכזות חניכים/ות לשם התחממות סביב עמדות הבישול. אם יש כוונה להשתמש באש לשם חימום, יש לתכנן מדורות נפרדות בהשגחה מתאימה.

7.5.7. שטח הבישול יואר היטב באמצעי תאורה, כדי לאפשר את השימוש באמצעי הבישול:

- תאורה נאותה ע"י גרילנדה – נורה על כל 2 מדורות צמודות, בהתאם למרחקים בין המדורות המצוינים במסמך זה.
- תאורה נאותה ע"י פרוז'קטורים – פרוז'קטור על כל 4 מדורות. הפרוז'קטור יהיה במרחק מקסימלי של 7 מטרים ממקור האש.
- יש לראות בכתוב בשני הסעיפים לעיל כדרישות מינימום בלבד. עלינו לוודא ששטח הבישול מואר היטב.

7.5.8. תרשים לארגון שטח הבישול:

עמוד 37 מתוך 73

7.6. שימוש בגז ובגזיות

ככלל, כל ההנחיות הרשומות במסמך תקפות גם לבישול באמצעות גז.

7.6.1. בפעילות במסגרת התנועה ניתן להשתמש אך ורק באמצעי גז ובגזיות, אשר מאפשרים חיבור והפרדה בין מכלי (בלוני) הגז לראשי הבערה, מבלי שישתחרר גז בצורה בלתי מבוקרת.
לפיכך, אין להשתמש בגזיות בעלות מכלי ניקוב, כמפורט בסעיף 7.1.4.

7.6.2. מכלי גז עד 12 ק"ג יובלו בהובלה נפרדת ובמאונך (בעמידה) בלבד.

- ברכב פרטי ניתן לשאת עד שני מכלי גז.

7.6.3. שימוש בציוד גז מותנה בבדיקת הבוגר/ת האחראית, שהציוד נבדק ואושר לשימוש בחצי השנה האחרונה עפ"י הרשום בסעיף הבא.

7.6.4. שימוש ובישול באמצעי גז גדולים :

- הגיל המינימלי לבישול באמצעות אמצעי גז גדולים יהיה כיתה ו' ומעלה.
- כירות הגז יהיו יציבות, מאוזנות ומקובעות לאלמנט יציב (בזנ"ט) לפחות בשתי רגליים בכדי למנוע התהפכות אקראית.
- תמוקם עמדת הגז ברדיוס הקטן מ-5 מטרים מהמכלים, והגישה אליה תהיה פנויה ממכשולים.
- כיווני פתיחת / סגירת הברז יסומנו בבירור על כל מכל.
- במקרה של דליפת גז, בכל נקודה שהיא, יש לסגור מיידית את הברז הראשי ולכבות את כל מקורות האש בסביבה.
- כיבוי שרפת גז, שמן או דלקים תיעשה באמצעות חול / מטפה, ולא באמצעות מים!
- החלפת מכל תיעשה ע"י בוגר/ת בלבד.
- את אמצעי הגז הגדולים יש לבדוק פעמיים בשנה. הבדיקה תיעשה ע"י טכנאי גז המוסמך לבדוק ציוד גז מיטלטל. ציוד אשר ייבדק, יירשם ברשימת הציוד שנבדק ע"י הטכנאי.
- מכלי גז – מיקום והעמדה :
 - בתכנון המטבח / עמדת הבישול יש להתחשב במיקום המכלים ובמרחקים הנדרשים.
 - מכלי הגז יאוחסנו במצב עמידה ובמקום מוצל, רחוקים מכל חומר דליק ואש (כגון : בד, שמן, דלק, מוצרי נייר וכו').
 - מכלי הגז יהיו במרחק של 3 מטרים לפחות מראש הבערה (הכירה / התנור).
 - יש לתחום את האזור בו עובר צינור הגז, כך שלא תהיה אפשרות להיתקל בו או לדרוך עליו.

7.6.5. שימוש בגזיות אישיות (פק"ל קפה):

- הגיל המינימלי לבישול באמצעות גזיות אישיות יהיה כיתה ט' ומעלה.
- השימוש בגזיות אישיות הוא לשם הרחת מים ובישול קל לכמות א/נשים מצומצמת ולא לבישול המוני בזמן טיול.
- נשיאת גזיות – יש לשאת את הגזיות כשראשי הבערה מופרדים ממכלי הגז בארגזים נפרדים וסגורים בתא המטען של כלי רכב, לרבות אוטובוסים. הנחיה זו תקפה גם לגזיות השטוחות (בצורת פלטת בישול). בעת הליכה ניתן לשאת את הגזייה בתרמיל הגב, ויש להקפיד שהיא מופרדת ממכלי הגז.
- הגבלות משקל גזייה – הגודל המרבי לגזייה לשימוש במסגרת התנועה לא יעלה על 5 ק"ג, והכמות המצטברת המותרת להסעת גזיות לא תעלה על 30 ק"ג ברכב אחד.
- מכלי הגז יחוברו בהשגחת הבוגר/ת האחראית/ת על הפעילות. יש להקפיד על הדברים הבאים:
 - בעת החיבור של מערכת הגז, ת/יערוך הבוגר/ת בדיקה ויזואלית של המערכת לאיתור פגמים.
 - מכלי הגז והגזיות יהיו מרוחקים ממקורות חום.
 - על הגזיות המשמשות לחימום / לבישול יונחו רק כלים המותאמים בגודלם לראש הגזייה, כך שהבישול לא יצריך אחיזה ותמיכה ידנית בכלי הבישול.
- יש להניח את הגזייה על משטח יציב בלבד ובסמוך אליה ת/ימצא רק האחראית/ת על הבישול, כשכל שאר המשתתפים/ות יהיו במרחק של **מטר אחד** לפחות מהגזייה. הדבר נכון הן בעת הנחת הגזייה על האדמה / הרצפה והן בעת הנחתה על שולחן.
- אין להשתמש בגזיות לחימום סאג' בשום צורה, ואין לחמם כל אמצעי אחר אשר עלול לכסות או לחמם את מכלי הגז של הגזיות.
- גזיות בתצורת כירות – השימוש בגזיות אלו מותר בהתניה הבאה: אין להציב על הגזייה כלי בישול / חימום החורג בממדיו מהקוטר של מגן הלהבה (ראו איור).

בית מיכל הגז- יש להקפיד:

1. אין לאפשר כיסוי המשטח שמעליו בכלי הבישול (סכנת התחממות הגז)
2. התקנת מיכל הגז סמוך לשימוש (אין לשאת את הגזייה כשמיכל הגז בתוכו).

**מיכל גזית
ניקוב
אסורה לשימוש**

**מיכל גזית
הברגה
מותרת לשימוש**

**גזייה שטוחה
כלי הבישול/חימום אינו
חורג ממגן הלהבה**

**אין להשתמש כך:
גזייה שטוחה כלי
הבישול/חימום חורג ממגן
הלהבה ועלול לגרום
להתחממות מיכל הגז**

7.7. כיבוי אש

7.7.1. כמות עמדות הג"ס בהתאם לכמות מוקדי האש / עמדות הבישול :

כמות עמדות הג"ס	כמות נקודות בישול
1	1-3
2	4-6
3	7-9
4	10-12

7.7.2. מעל 12 נקודות בישול – לפי נוהל פריסת עמדות הג"ס במחנה קיץ :

כמות עמדות הג"ס	כמות חניכים/ות
4	0-200
5	200-400
על כל 200 חניכים/ות נוספים/ות יש להוסיף עמדת הג"ס אחת	

7.7.3. מתוך הצוות העוסק בבישול ימונה צוות הג"ס.

7.7.4. כל העוסקים בבישול יתודרכו בסכנות הטמונות בשלבי הבישול ובסדר הפעולות במקרה של שרפה, ויכירו את מיקום עמדת ההג"ס.

7.7.5. טרם הבערת האש יתקיים תדריך שימוש באמצעי הכיבוי לשכב"ג / לצוות ההדרכה.

7.7.6. אין לכבות נוזל חם שמתלקח (שמן) באמצעות מים, אלא רק באמצעות חול או מטפה.

7.7.7. תכולת עמדת הג"ס :

- מטפה 6 ק"ג (תקין ובתוקף)
- מחבט כיבוי
- דלי (11 ליטר) מלא בחול ודלי (11 ליטר) מלא במים

7.7.8. בישול בשטח מיוער :

- יש להיערך לכיבוי אש בדומה לפק"ל בטיחות אש למחנות קיץ
- מינימום 2 עמדות + צוות הג"ס
- חובה לקבל אישור והנחיות מהיערן

7.8. נספח – שימוש בחצאי חביות לבישול

7.8.1. רקע:

במהלך שנת הפעילות הצופית חניכי וחניכות התנועה יוצאים למפעלים בחניונים שונים ברחבי הארץ. פעילות זו כוללת מעת לעת בישול צופי. לעיתים, לא ניתן להבעיר אש ישירות על הקרקע / לחפור בור בקרקע, ולכן נדרש מענה להפרדת האש מהאדמה. עד כה המענה ניתן באמצעות חצי חבית "שוכבת" שעליה מונחים מספר בזני"טים ששימשו כמעמד לכלי הבישול. אמצעים אלה, בתצורה שתוארה לעיל, טומנים בחובם נקודות תורפה בכל הקשור ליציבות חצי החבית וכלי הבישול. לפיכך, נוהל זה נועד להגדיר את האמצעים המשמשים לבישול בחניונים שבהם אין אפשרות להדליק מדורות ישירות על הקרקע.

7.8.2. מטרת הנוהל:

- הגדרת אופן ייצוב חצי החבית על הקרקע.
- הגדרת אופן ייצוב כלי הבישול על חצי החבית, כך שיהיו יציבים ולא יבלטו מקווי המתאר של חצי החבית.

7.8.3. הגדרות:

- **חבית "עומדת"** – חבית חתוכה לרוחב בגובה 30 ס"מ.

- **חבית "שוכבת"** – חבית חתוכה לאורך ופתוחה מצד אחד.

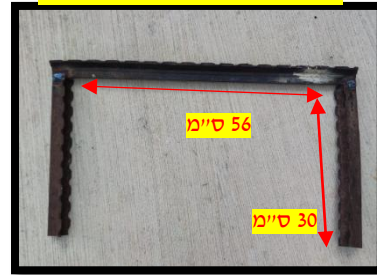
- **"רשת"** – רשת בניין בעובי ברזל של לפחות 8 מ"מ ובמפתחים ("חורים") של מקסימום 20 ס"מ X 20 ס"מ.

- **חי"ת מבזני"טים** – בזני"טים מרותכים בצורה של האות חי"ת (שנראים כך – П). נשתמש בחי"ת ארוכה לייצוב חבית "שוכבת" בלבד.

מידות:

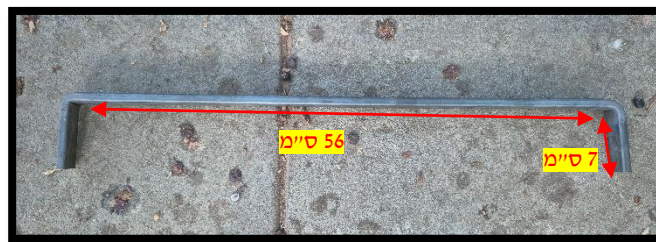
רוחב כולל: 56 ס"מ (פנימי) – ברוחב החבית
אורך: 30 ס"מ (פנימי)

חי"ת ארוכה לייצוב חבית "שוכבת"

- **חי"ת קצרה מברזל מכופף – ברזל מכופף (לא מגולוון)** בעובי של לפחות 10 מ"מ וברוחב של לפחות 25 מ"מ (שנראה כך – П).
נשתמש בחי"ת קצרה מברזל מכופף כמעמד לכלי הבישול על חבית "שוכבת" בלבד.

מידות:

רוחב כולל: 56 ס"מ (פנימי) – ברוחב החבית
אורך: 7 ס"מ (פנימי)

סרטוני הדגמה

סרטון – התקנת חצי חבית "עומדת" עם רשת ברזל כמעמד לכלי הבישול
<https://did.li/330Nf>

סרטון – התקנת חצי חבית "שוכבת" עם רשת ברזל כמעמד לכלי הבישול
<https://did.li/1jlgT>

סרטון – התקנת חצי חבית "שוכבת" עם חי"תים מברזל מכופף כמעמד לכלי הבישול
<https://did.li/xGfx5>

• **חבית "עומדת" עם רשת**

בשיטה זו, נשתמש בחבית חתוכה לרוחב (על הצד היציב שלה) וכמעמד לכלי הבישול נשתמש ברשת.

• **חבית "שוכבת" עם רשת**

בשיטה זו, נשתמש בחבית חתוכה לאורך (על הצד המעוגל שלה). נייצב אותה עם 2 חי'תים ארוכות מבזנ'טים וכמעמד לכלי הבישול נשתמש ברשת שפתוחה מצד אחד בהתאם לחבית.

• **חבית "שוכבת" עם חי'תים מברזל מכופף**

בשיטה זו, נשתמש בחבית חתוכה לאורך (על הצד המעוגל שלה). נייצב אותה עם 2 חי'תים ארוכות מבזנ'טים וכמעמד לכלי הבישול נשתמש ב-4 חי'תים קצרות מברזל מכופף.

8. שימוש בכלי עבודה**8.1. רקע**

במהלך הפעילות הצופית נעשה שימוש נרחב ביתדות ובבזנ"טים. אמצעים אלה מחייבים אותנו להשתמש בכלי עבודה כבדים אשר נועדו לתקיעתם / נעיצתם בקרקע. שימוש באמצעים אלה גורם מעת לעת לפגיעות במשתמשים/ות, ומטרת הנחיה זו להקנות את הכלים להימנע מפגיעות אלו.

8.2. הנחיות כלליות

התאמת גיל המשתמשים/ות למורכבות האמצעי ואופן השימוש בו: יש לבדוק טרם השימוש מה נרשם כגיל (כיתה) המינימלי המותר לשימוש בכלי העבודה הספציפי.

8.2.1. **הדרכת המשתמשים/ות:** טרם השימוש בכלים אלה ת/יעביר מרכז/ת השבט או בוגר/ת אחר/ת בהנהגה תדריך, המלווה בהדגמה כיצד לעשות זאת. תדריך זה יכלול בדיקת תקינות בטרם השימוש.

8.2.2. שימוש בכלי הנפה (מעדר, פטיש 5 ק"ג ומקוש):

- בטרם השימוש יש לוודא שהראשים מחוברים כראוי
- יש לוודא שטח סטרילי בזמן השימוש
- העבודה תהיה בזוגות, כך שחניך/ה אחד/ת מניף/ה את הכלי והחניך/ה השני/יה מוודא/ת שלא נכנסים/ות חניכים/ות אחרים/ות לשטח העבודה.

8.2.3. כלי עבודה וחומרים מסוכנים אסורים לשימוש:

- סכין יפנית
- כלי עבודה מכאניים למעט מקדחה, מברגה ואקדח דבק חם
- חל איסור על שימוש במסיר שומנים נוזלי. מותר להשתמש רק בתרסיסים מוקצפים
- אין לאפשר לחניכים/ות בכל הגילים לעשות שימוש ברתכות

8.3. שימוש בהלמניה

ההלמניה היא הכלי שבעזרתו נועצים בזנ"טים (ברזלי זווית) הארוכים ממטר בקרקע. בעת השימוש בה יש להקפיד על הנהלים הבאים:

8.3.1. השימוש בהלמניה מותר לחניכיות/ות כיתות ט' ומעלה. במקרים חריגים ולפי שיקול דעת של מרכז/ת ההנהגה ניתן לאשר שימוש גם לחניכיות/ות כיתות ח'.

תקנות:

8.3.2. יש להשתמש בהלמניה שאורכה 90 ס"מ וקוטרה 10-15 ס"מ.

8.3.3. יש לוודא כי קיימת שכבת ברזל כפולה בחלק ההולם, והיא מרותכת היטב לשרוול ההלמניה.

8.3.4. בכל מקרה אין להשתמש בהלמניות שהחלק ההולם שלהן אינו עגול, או שהוא בולט בצורה משמעותית מקוטר השרוול.

8.3.5. יש לוודא שהידיות מרותכות היטב לשרוול ההלמניה.

8.3.6. יש לפסול הלמניה שאחת מידיותיה אינה תקינה.

8.3.7. המרווח בין הידיות לשרוול יאפשר תנועה חופשית של כף היד האוחזת, כך שמפרקי כף היד לא יתחככו בגוף ההלמניה.

השימוש:

8.3.8. השימוש בהלמניה יעשה רק עם בזנ"טים באורך 1.5 מ' לפחות.

8.3.9. אין להשתמש בבזנ"ט עקום.

8.3.10. השימוש בהלמניה יעשה על ידי שני/שתי אנשים, רצוי שגובהם/ן יהיה דומה.

8.3.11. יש לראות את שלבי השחלת השרוול על הבזנ"ט ושליפתו כנקודות תורפה המצריכות משנה זהירות.

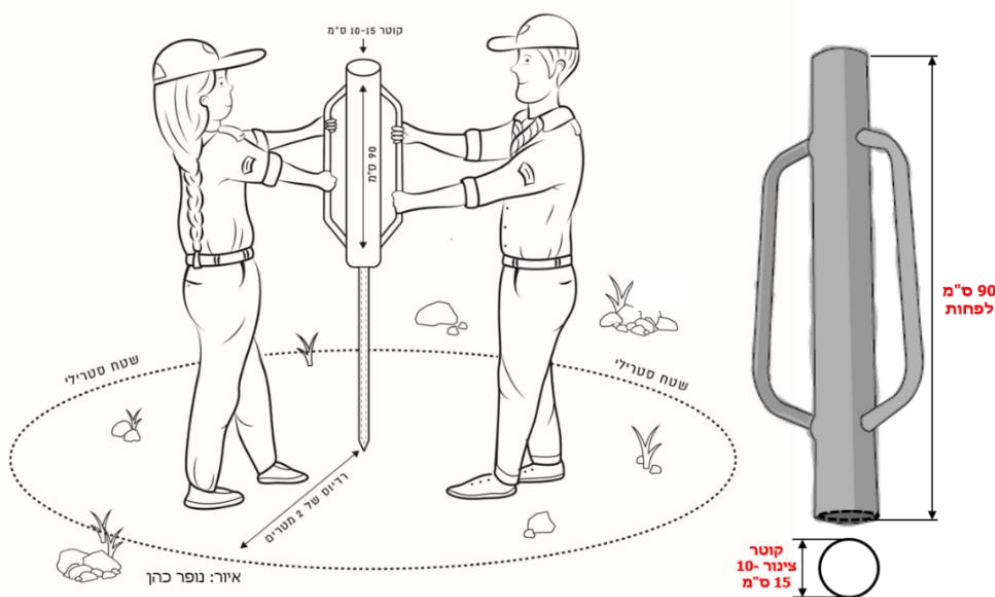
8.3.12. בעת שימוש בהלמניה מומלץ על שימוש בכפפות עבודה.

8.3.13. יש להקפיד לתחום שטח סטרילי ברדיוס של 2 מטרים לפחות מהבזנ"ט (מסביב לאזור העבודה עם ההלמניה).

8.3.14. בטרם תחילת פעולת ההלימה יש להגדיר מראש את מספר ההלימות ולספור בקול רם תוך כדי העבודה.

8.3.15. בעת ההלימה יש להסיט את הראש לאחור.

8.3.16. יש להזהיר את החניכים/ות: חלק נכבד מן הפגיעות מהלמניה קרו כאשר חניכים/ות הגבירו את קצב העבודה, ומהתנופה נשלפה ההלמניה מהבזנ"ט ופגעה בראש אחד/ת ההולמים/ות.

8.4. שימוש בפטיש 5 ק"ג

במקרים מיוחדים שבהם נשתמש בבזנ"ט קצרים, נעבוד עם פטיש 5 ק"ג. יש להקפיד על הנהלים הבאים:

8.4.1. השימוש בפטיש 5 מותר לחניכיות/ות כיתות ט' ומעלה. במקרים חריגים ולפי שיקול דעת של מרכז/ת ההנהגה ניתן לאשר שימוש גם לחניכיות/ות כיתות ח'.

תקינות:

8.4.2. בדיקת שלמות הפטיש, הידית וחיבורה לראש הפטיש: אין להשתמש בפטיש שראשו לא מחובר היטב לידיה. כמו כן אין להשתמש בפטיש שידיתו פגומה.

8.4.3. סימון נקודת אחיזה כ־20 ס"מ רחוקה מראש הפטיש.

הכנות מקדימות:

8.4.4. יש להקפיד לתחום שטח סטרילי ברדיוס של 2 מטרים לפחות מהבזנ"ט (מסביב לאזור העבודה עם הפטיש).

שימוש – חניך/ה מס' 1 אוחז/ת בבזנ"ט:

8.4.5. אם נועצים את הבזנ"ט בזווית (המקרה השכיח), יש לוודא שהבזנ"ט מופנה כלפי ההולם/ת בפטיש.

8.4.6. אוחז/ת הבזנ"ט ת/יקפיד שאצבעותיו/ה לא יהיו בקרבת משטח החבטה, ושראשו/ה לא יהיה במסלול הנפת הפטיש.

8.4.7. אוחז/ת הבזנ"ט ת/ישתמש בכפפות עבודה.

8.4.8. יש לאחוז את הבזנ"ט בחלק המרכזי שלו, רחוק מהחלק העליון, כאשר הראש מופנה לאחור, תוך שמירת קשר עין עם מסלול ההלימה של הפטיש.

שימוש – חניך/ה מס' 2 הולם/ת בפטיש:

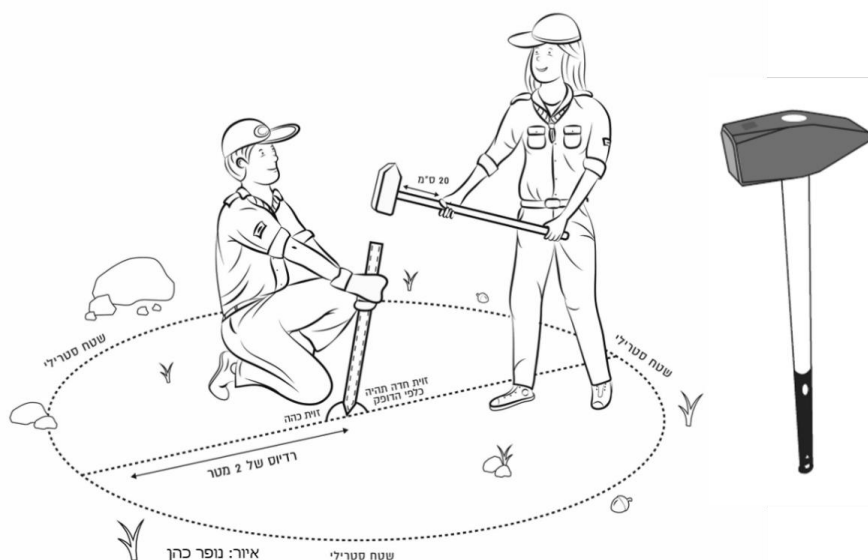
8.4.9. ההולם/ת בפטיש אוחז/ת בשתי ידיים את הפטיש, כך שהיד הקדמית תחזיק בחלק הקרוב לראש הפטיש במרחק של לפחות 20 ס"מ מראש הפטיש, והיד השנייה תחזיק בקצה המוט של הפטיש.

8.4.10. בעת תחילת העבודה יש לנעוץ מעט את הבזנ"ט עם מהלומות חלשות יחסית של הפטיש.

סיום התהליך:

8.4.11. אחרי שהבזנ"ט ננעץ מעט באדמה, חניך/ה מס' 1 זז/ה הצידה, וחניך/ה מס' 2 עובר/ת למהלומות חזקות, כאשר הוא/היא אוחז/ת בשליש התחתון של ידית הפטיש.

8.4.12. ההלימה בפטיש תהיה כך שהפטיש לא יונף מעל גובה בית החזה.

עמוד 46 מתוך 73

8.5. שימוש בקאטר / פלייר

8.5.1. השימוש בקאטר / פלייר מותר לחניכיות **כיתות ז' ומעלה**.

8.5.2. יש לוודא שהקאטר / פלייר תקין לפני תחילת העבודה.

8.5.3. בעבודה עם הקאטר / פלייר יש להרחיק ממנו את היד שלא אוחזת בקאטר / פלייר.

8.5.4. חיתוך חוטי ברזל ייעשה בצד הגוף, כדי למנוע "קפיצה" של החוט לכיוון העיניים. כאשר נעזרים בחניך/ה נוסף/ת (אשר אוחז/ת בחוט הברזל), יש לוודא שחניך/ה זה/ת יחזיק את החוט קרוב לנקודת החיתוך כדי שיתרת החוט לא "תקפוץ" ותפגע בגוף.

8.6. שימוש בסכין

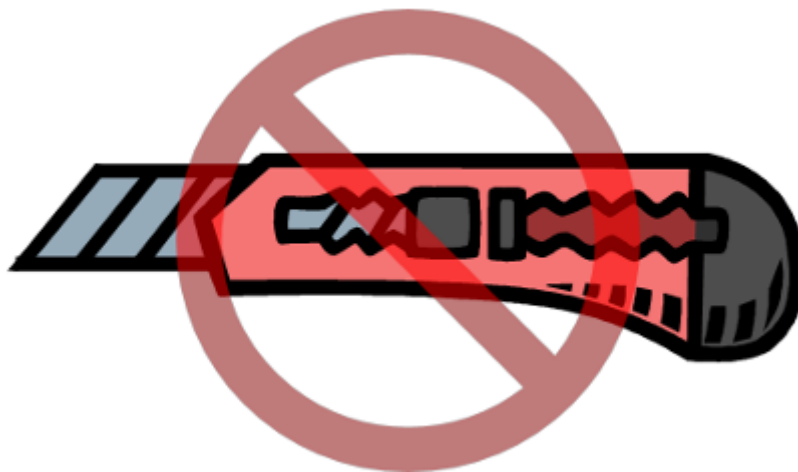
8.6.1. השימוש בסכין מותר לחניכיות **כיתות ז' ומעלה**.

8.6.2. חל איסור מוחלט על שימוש בסכין יפנית!

8.6.3. יש לוודא טרם השימוש שידית הסכין מחוברת כראוי ללהב הסכין.

8.6.4. העבודה עם סכין תמיד תהיה מכיוון הגוף והלאה.

8.6.5. יש להרחיק את הידיים שאוחזות באלמנט אותו חותכים לפחות 20 ס"מ מאזור החיתוך.

8.7. שימוש במסור ידני

אין להשתמש במסור חשמלי / מכאני! עבודה עם מסור חשמלי מותרת לבעל מקצוע בלבד, ובשום מקרה לא בסביבת חניכים/ות.

8.7.1. שימוש במסור ידני בלבד מותר לחניכיות/ות כיתות ט' ומעלה. במקרים חריגים ולפי שיקול דעת של מרכזות ההנהגה ניתן לאשר שימוש גם לחניכיות/ות כיתות ח'.

8.7.2. יש לוודא כי ידית המסור תקינה.

8.7.3. יש לעבוד על משטח עבודה יציב, ישר ונקי – אין לנסר ב"אוויר" ובעת הניסור אין להשעין את האובייקט המנוסר על הרגליים.

8.7.4. העבודה עם המסור תתבצע בזוגות, אחד/ת אחראית/ת על ייצוב הבוס / אלמנט אותו מנסרים והשני/יה על משימת הניסור.

8.7.5. ידיו/ה של מי שלא מחזיק/ה במסור והיד החופשית של מי שמחזיק/ה במסור צריכות להיות במרחק מספק, לפחות 20 ס"מ מנקודת הניסור.

8.7.6. יש לנסר מכיוון הגוף קדימה כדי להימנע מפגיעה עצמית.

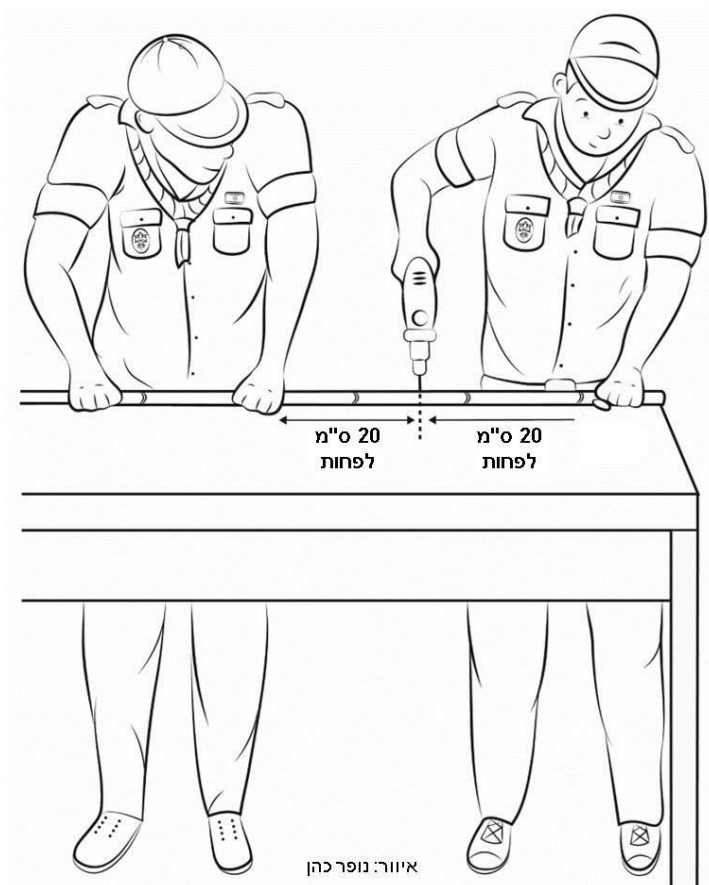
8.7.7. יש לוודא כי שטח העבודה סטרילי ושאין באזור א/נשים שלא צריכים/ות להיות שם.

8.7.8. אין לזרוק את המסור מיד ליד או אל הקרקע.

8.8. שימוש במקדחה

- 8.8.1. השימוש במקדחה מותר לחניכים/ות בכיתות י"א-י"ב, אשר עברו הדרכה ואישור אצל מרכז/ת השבט.
- 8.8.2. יש לוודא את תקינות המקדחה לפני השימוש, בדגש על תקינות כבל החשמל.
- 8.8.3. יש לעבוד על משטח עבודה יציב, ישר ונקי – **אין לקדוח "באוויר"!**
- 8.8.4. העבודה עם המקדחה תבצע בזוגות, האחד/ת אחראי/ת על ייצוב הבוס / האלמנט אותו קודחים והאחר/ת על משימת הקידוח.
- 8.8.5. ידיה של מי שלא מחזיק/ה במקדחה והיד החופשית של המחזיק/ה במקדחה צריכות להיות במרחק מספק, לפחות 20 ס"מ מנקודת הקידוח.
- 8.8.6. אין לגעת בראשי הקידוח לאחר הקידוח – יש להניח להם להתקרר.
- 8.8.7. במקרה של תקלה טכנית במקדחה, יש להניח אותה בצד ולקרוא למרכז/ת השבט.
- 8.8.8. יש לוודא כי שטח העבודה סטרילי ושאין באזור א/נשים שלא צריכים/ות להיות שם.
- 8.8.9. יש לוודא שכבל החשמל מנותב כך שלא יפריע לפעולות הקדיחה ולא יהווה מכשול להולכי/ות רגל בסביבה.
- 8.8.10. יש לוודא כי שיער המשתמשים/ות אסוף.
- 8.8.11. אין לזרוק את המקדחה מיד ליד או אל הקרקע.

8.9. שימוש באקדח דבק חם

8.9.1. השימוש באקדח דבק חם מותר לחניכים/ות מכיתה ז' ומעלה, ורק לאחר שעברו הדרכה ע"י מרכז/ת השבט.

8.9.2. לפני השימוש באקדח יש לבדוק את תקינותו ואת שלמותו:

- כבל החשמל והתקע שלמים ואין חוטי חשמל חשופים
- כיסוי הפלסטיק של האקדח שלם וללא חורים, אשר עלול לזלוג מהם דבק בזמן השימוש
- יש לוודא שהדורגל שבאמצעותו מניחים את האקדח מושען אכן קיים
- בדיקת תקינות האקדח תבוצע ע"י מרכז/ת השבט

8.9.3. בזמן השימוש באקדח (כאשר הוא מחובר לחשמל) יש להניח את האקדח במצב עמידה על גבי משטח ישר.

8.9.4. אין להניח את האקדח במצב שכיבה.

✗ מצב שכיבה

✓ מצב עמידה

↑
הדורגל השענה

8.9.5. יש לעבוד עם האקדח בזהירות ובאיטיות.

8.9.6. יש לדאוג לנתק מהחשמל את האקדח כאשר הוא לא בשימוש יותר מ-10 דקות.

8.9.7. בסוף כל יום עבודה יש לוודא שלא נשאר אקדח דבק חם מחובר לחשמל.

אירוע התחשמלות מאקדח דבק חם

בהכנות למחנה קיץ 2008 התחשמל חניך שעבד עם מכשיר דבק חם כשהכבל החשמלי שלו היה פגום

בדיקה ויזואלית הייתה מונעת אירוע זה

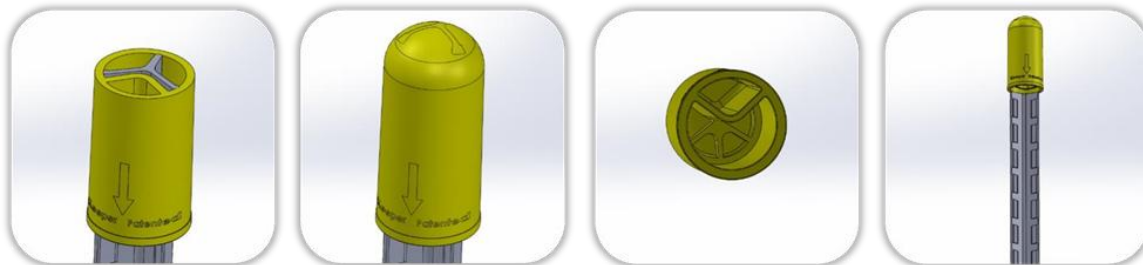
השארית האקדח מחובר לחשמל לאורך זמן ללא השגחה עלולה לגרום לשריפה

8.10. ריפוד בזנ"טים

הבזנ"ט אשר משמש אותנו לשימושים רבים, אך בעיקר כאמצעי עיגון בבנייה מחנאית, מהווה גורם סיכון משמעותי היות שקצותיו מאוד חדים, ובזמן מגע איתם אנו עוללים להיחתך באופן משמעותי. לכן כאשר אנו נועצים בקרקע בזנ"ט, לא משנה מה גובהו או מיקומו, עלינו למגן אותו מפני היפגעות.

השיטה למיגון הבזנ"ט היא באמצעות מגן בזנ"ט ייעודי – **keeper**. ה-keeper הוא מגן בזנ"ט ייעודי לבזנ"טים מסוג Y, אשר פותח במיוחד לשימוש התנועה.

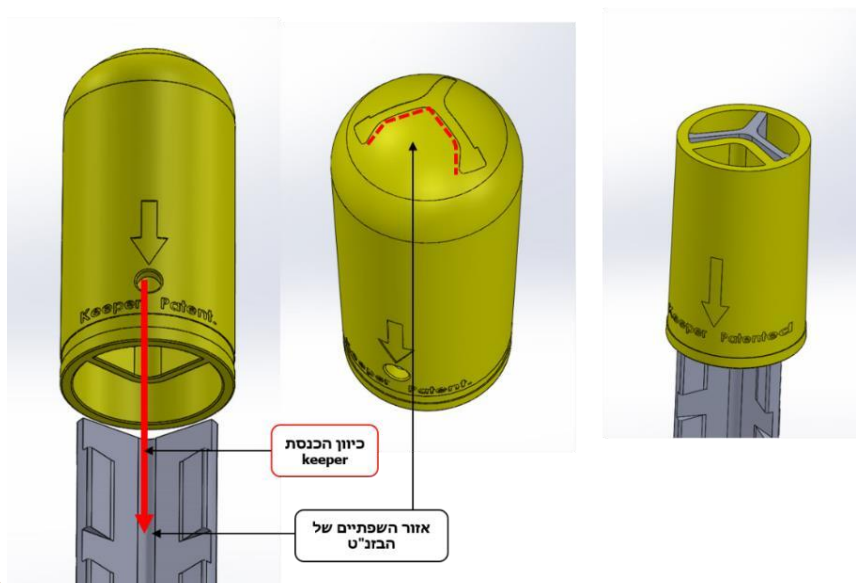
Keeper

מגן בזנ"טים

8.10.1. הלבשת Keeper על הבזנ"ט:

ה-keeper מולבש על הבזנ"ט בצורה פשוטה, כך שהחץ אשר מצויר עליו מופנה כלפי השפתיים של הבזנ"ט (ראו איור):

הלבשת ה-keeper על הבזנ"ט

8.10.2. קשירת ה-Keeper:

בגוף ה-Keeper קיים חריר שנועד לאפשר לנו לקשור אותו לבזנ"ט, כך שלא יוכל להישלף בקלות. עלינו להשחיל חבל לתוך החריר, לקשור בקשר בוחן כך שיישארו לנו שני קצוות של חבל, ולאחר הלבשת ה-Keeper על הבזנ"ט ניתן בקלות לעשות קשר על גבי הבזנ"ט.

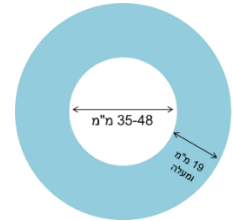

8.10.3. ריפוד ומיגון פינות בולטות:

כאשר בונים מתקן מחנאי, לפעמים ישנן סנדודות בלוטות, שעלולות להוות מפגע כאשר נתקלים בהן. לכן, יש לרפד את כלל הסנדודות הבולטות אשר נמצאות בגובה ראש ומטה באמצעות שרוללי ספוג העשויים מפוליטילן מוקצף (בתעשייה הם משמשים לבידוד צנרת קירור). כמו כן, יש לרפד את כל האלמנטים החדים או הבולטים אשר עלולים לפצוע את השוהים/ות בשטח כגון: פח גלי וכד'.

מידות תקניות של הספוג:

קוטר פנימי של ריפוד תקין הוא 35–48 מ"מ, ועובי הדופן שלו לא יקטן מ-19 מ"מ.

⚠ לתשומת ליבכם/ן: אין להשתמש בספוג לריפוד בזנ"טים, ריפוד בזנ"טים ייעשה רק באמצעות keeper.

8.11. אחסון ושימוש בחומרים מסוכנים**8.11.1. אחסון החומרים:**

חומרים אלה יאוחסנו בארון נעול מחוץ למבנה ובתוך כלים, אשר יסומנו בצורה בולטת לגבי תכולתם המסוכנת מכל צד באופן הבא: **"סכנה – דלק"**; **"סכנה – חומר ניקוי / חיסוי"**; **"סכנה – חומר הדברה (ביתי)"**.

- כלים אלה יסומנו גם באמצעות אזיקון על ידיית הנשיאה. כך יתאפשר לחוש שמדובר בכלי של חומר מסוכן בעת אחיזת הידיית בחושך או בערפל כבד.
- יש לאסור אחסנת חומרים, אם דליפתם עלולה לגרום לפגיעה בריאותית בחניכים/ות או לנזק סביבתי.
- **אין לאחסן דלקים מכל סוג בשבטים.**
- מכלי הגז יאוחסנו בכלובים נעולים, או יינעלו באמצעות שרשראות ומנעולים לאובייקטים קשיחים מחוץ למבנה במקום מאוורר ולא בקרבת אזורי הפעילות. יש להפרידם באמצעות שילוט בולט: **"חומר דליק"**.
- יש לוודא כי במחסן מצוי כל הציוד הנדרש, וכי אין בו ציוד מיותר וחומרים דליקים.
- החומרים והציוד יאוחסנו בדרך שתמנע את נפילתם על א/נשים הנמצאים/ות בקרבתם.

8.11.2. הובלה ושימוש:

בעת העמסת הציוד יש להנחות את הובגרת/ת האחראית/ת על ההעמסה, לבדוק את הנקודות הבאות:

- לאשר את הציוד המיועד להעמסה.
- לוודא שכל המכלים אכן פקוקים, מסומנים ומופרדים, כמצוין בהנחיה זו.
- לוודא שלא מועמסים דלקים עם פרטי ציוד.
- דלקים ומכלי גז עד 12 ק"ג יובלו בהובלה נפרדת ובמאונך (בעמידה) בלבד.
 - ברכב פרטי ניתן לשאת עד שני מכלי גז.
- יש לקרוא היטב את הוראות השימוש בחומרים המסוכנים בטרם נעשה בהם שימוש: כפפות, מסכות וכו'.

8.11.3. מסיר שומנים:

מסיר שומנים הוא חומר ניקוי, המסלק בצורה טובה לכלוך ושומנים המצטברים בכלי הבישול והטיגון, מסיר היטב את הפיח והשומנים המצטברים בכירות הגז ובתנורים, ומחטא אותם. זהו חומר חומצתי חזק מאוד, ולכן במקביל ליעילותו הוא מהווה סכנה.

- הסיכונים שבשימוש בחומר:
 - שתייתו בטעות
 - כווייה בעור / התזה לפנים ופגיעה בראייה
- בגלל הסיכון שבשימוש בחומר זה, הוחלט להגדיר ולהגביל את השימוש בו:
 - חל איסור על שימוש במסיר שומנים נוזלי. מותר להשתמש רק בתרסיסים מוקצפים
 - יש לוודא שיש לתרסיס פייה עם נעילת ביטחון
 - השימוש במסיר שומנים ייעשה ע"י בוגרים/ות בלבד
 - המשתמש/ת/ת/ילבש כפפות גומי בעלות שריון, שיכסו את הידיים כמה סנטימטרים מעל מפרק כף היד (כפפות ייעודיות למשק הבית – ולא כפפות המשמשות אנשי/נשות רפואה, שבהן הכפפה מכסה רק את כף היד עד המפרק).
 - יש להקפיד ולהיזהר, שבזמן התזת החומר לא ייפגעו עיני המשתמש/ת או של א/נשים בסביבתו/ה.
 - בכל מקרה אין לחרוג מהוראות היצרן לגבי השימוש, האחסנה והשלכת האריזה הריקה בתום השימוש.

8.11.4. אקונומיקה:

אקונומיקה היא חומר ניקוי המשמש לניקוי וחיטוי רצפות, שירותים ועוד. זהו חומר ניקוי חזק מאוד, אשר יכול לגרום לפגיעות בעור, בעיניים או לריאות בשימוש לא נכון.

- הסיכונים שבשימוש בחומר:
 - שתייתו בטעות
 - כווייה בעור / התזה לפנים ופגיעה בראייה
 - שאיפת אדים מסוכנים
- בגלל הסיכון שבשימוש בחומר זה, הוחלט להגדיר ולהגביל את השימוש בו:
 - השימוש באקונומיקה ייעשה ע"י חברי/ות שכב"ג בלבד
 - המשתמש/ת/ילבש כפפות גומי בעלות שרוול, שיכסו את היד כמה סנטימטרים מעל מפרק כף היד (כפפות ייעודיות למשק הבית – ולא כפפות המשמשות אנשי/נשות רפואה, שבהן הכפפה מכסה רק את כף היד עד המפרק). כמו כן, רצוי להשתמש במסכה בזמן השימוש.
 - יש להקפיד ולהיזהר, שבזמן התזת החומר לא ייפגעו עיני המשתמש/ת או של א/נשים בסביבתו/ה.
 - בעת שטיפת רצפות, יש למהול את הנוזל במים ולא לשפוך אותו ישירות על הרצפה.
 - יש לאוורר היטב את החדר בו השתמשו באקונומיקה.
 - לאחר שהות של כ-10 דקות בחדר סגור בו משתמשים באקונומיקה, יש לקחת הפסקה של כ-5 דקות ולצאת לאוויר הפתוח.
 - בכל מקרה אין לחרוג מהוראות היצרן לגבי השימוש, האחסנה והשלכת האריזה הריקה בתום השימוש.

9. שנת שירות ונח"ל

9.1. כללי

כדי להבטיח את בטיחותם/ן ואת ביטחונם/ן האישי של מתנדבי/ות שנת השירות, חלים הנהלים הבאים:

9.1.1. חל איסור על שימוש ברכב פרטי או על נהיגה בכל כלי רכב במסגרת שנת השירות, לרבות ביקור במפעלים והגעה לדירת הקומונה גם במסגרת חופשות.

- למעט מקרים חריגים שיאושרו ע"י מנהל הבטיחות וסמנכ"ל מטה הפעילות.

9.1.2. חל איסור מוחלט על נסיעה בטרמפים. הנסיעה מותרת אך ורק בתחבורה ציבורית מסודרת.

9.1.3. אין לישון לבד בדירת הקומונה.

9.1.4. על כל קומונה להיפגש בתחילת השנה עם השוטר הקהילתי / הקב"ט היישובי.

9.1.5. כל ש"ש שמעוניין/ת בכך, ת/יקבל תרסיס פלפל להגנה עצמית ממחלקת הגשמה בתחילת השנה. כמובן, השימוש בתרסיס נועד למקרה חירום בלבד. יש להחזיר את התרסיס למחלקת הגשמה עם סיום שנת השירות. ש"ש שלא ת/יחזיר את התרסיס, ת/יחויב בעלותו.

9.1.6. אין להסתובב לבד אחרי השעה 21:00. החל מהשעה 21:00 (ועד השעה 23:00 כמפורט בסעיף הבא) יש להקפיד על הליכה ונסיעה בתחבורה ציבורית בזוגות (לפחות). במקרים בהם מתעורר קושי עם קיום נוהל זה, יש למצוא פתרון בשיתוף ובאישור מלווה/ת הקומונה.

9.1.7. על הש"ש לחזור לדירת הקומונה לא יאוחר מהשעה 23:00.

9.2. תיק בטיחות לדירת קומונה

9.2.1. מתנדבי/ות שנת שירות בתנועת הצופים לנים/ות בדירות אשר נשכרות עבורם/ן מאדם פרטי או בדירות שמעמידה הרשות המקומית לצורך ההתנדבות בה. לאור העובדה שדירות מגורים טומנות בחובן סכנות שונות הקשורות לתשתית או להתנהלות לא אחראית, עלינו להבטיח שבכל דירת מגורים יתקיימו תנאי בטיחות בסיסיים שיפחיתו את הסכנות בדירה.

9.2.2. עיקרי הסכנות בדירת קומונה:

- התלקחות / שרפה.
- מערכת הגז.
- מערכת החשמל ומוצרי החשמל.
- מפגעים מבניים.

9.2.3. מטרות התיק:

- הסדרת סטנדרט אחיד לבחירת דירה חדשה.
- הסדרת נוהל אחיד להבטחת הבטיחות בדירת קומונה.
- הסדרת הנהלים וההתנהלות בתוך הדירה ובסביבת הדירה.

9.2.4. [תיק הבטיחות \(יש לעבוד עם תיק הבטיחות המעודכן באתר\)](#).

9.3. פעילות חריגה

יש לפעול לפי הטבלה המעודכנת בכרך זה, פרק "נוהל סמכויות תחקור" – נספח ו'

10. דיווח ותחקור אירועי בטיחות

10.1. כללי (יש לעבוד עם המנחה המעודכן באתר)

מפעם לפעם מתרחשים אירועים חריגים בתנועה אשר לא מדווחים ואשר לא מתווכחים. אירועים שלא ננקטים כלפיהם תהליכי דיווח ותחקור עלולים לחזור על עצמם בלא שנעשתה פעולה ממשית למנוע את הישנותם. עלינו לראות בתחקיר ככלי למידה ארגונית אשר נותן לנו, בעלי/ות התפקידים, את היכולת ללמוד על התהליכים ועל הנורמות במסגרות עליהן אנו מופקדים/ות דרך הפריזמה של אירועים ותקריות. הלמידה מהווה מכשיר חיוני להשתפרות מתמדת, וההשתפרות המתמדת היא אחד היעדים החשובים של כל ארגון.

10.2. הנוהל

10.2.1. עם התרחשות אירוע בטיחות חריג אשר מסתיים בפציעה או בפינוי למרפאה או כאירוע כמעט ונפגע משמעותי (לדוגמה: נפילה מהגובה, השארת חניך/ה באוטובוס וכד'), יועבר דיווח ראשוני ממרכז/ת השבט / מנהל/ת האירוע אל מרכז/ת ההנהגה וממנה/ה אל מנהל/ת המרחב. מנהל/ת המרחב ת/ימשיך את שרשרת הדיווח למנהל הבטיחות התנועתי, למנהל/ת מטה הפעילות ולמזכ"ל (בהתאם לחומרה).

10.2.2. הדיווח יכלול את הפרטים הבאים:

- מה אירע ומה מסתמן כסיבת המקרה?
- מי המעורבים/ות?
- מה מצבם/ן של המעורבים/ות?

10.2.3. יש להתייחס למקרה של "כמעט ונפגע" כאל אירוע בטיחות.

10.2.4. הדיווח ייעשה באמצעות הודעה לפי הפורמט הבא:

- ! דיווח אירוע – (לרשום מה קרה) !**
- הנהגה ושבת:
 - שם החניך/ה:
 - פעילות:
 - תאריך:
 - מיקום:
 - שמות הנוכחים/ות ותפקידים:
 - תיאור האירוע:
 - עדכונים שעברו:
 - הטיפול הרפואי:
 - מסקנות ולקחים ראשוניים:

10.2.5. תוך 48 שעות יתקיים תחקיר שבטי בראשות מרכז/ת השבט בתיאום עם המלווה השבטי/ת.

10.2.6. תוך שבוע יתקיים תחקיר הנהגתי. בתיאום עם מנהל הבטיחות התנועתי ומנהל/ת המרחב הרלוונטי/ת, יסוכם מי המתחקר/ת ומי ת/ישתתף בתחקיר, זאת לפי אופי האירוע ולא דווקא לפי חומרת הפציעה, אם תהיה.

10.2.7. יש לתחקר אירועי "כמעט ונפגע" ולהתייחס לאירועים אלו כפלטפורמה טובה ללימוד עצמי, שעשויה לתרום לצמצום אירועי הבטיחות.

10.2.8. יש להקפיד שהתחקיר יושתת על האמינות, המהימנות והדוגמה האישית, ולכן יש להקפיד שכלל המעורבים/ות ישתתפו בתחקיר, ואין להפכו לפ"ע בין מרכז/ת ההנהגה או המלווה השבטי/ת למרכז/ת השבט.

10.2.9. את התחקירים ירכזו, יתעדו ויפצו (על פי הצורך) מחלקת בטיחות ומחלקת מפעלים וארגון.

10.2.10. התחקירים ימוינו על פי נושאים ואירועים כדי לשמש אותנו ללמידה ארגונית.

תחקיר אירוע בטיחות (כולל אירוע "כמעט ונפגע/ה")**שם האירוע:** כניסה לחושך של קבוצת מטיילים**א. נוכחים/ות בתחקיר ותפקידם/ן**

שם מלא	תפקיד בשגרה	תפקיד בזמן בו קרה האירוע
	מרכז השבט	מנהל הטיול
	מלווה השבט	מלווה השבט
	מרכז ההנהגה	מרכז ההנהגה

שם המתחקר/ת: _____ תפקיד: מרכז ההנהגה

מועד התחקיר: 14/11/10 חתימה: _____

ב. תיאור כללי של האירוע**פרטי האירוע:**

תאריך: 13/11/10

שעה: 16:00

מקום: נחל יגור

1. תקציר האירוע (תיאור האירוע בשפה חופשית):

גדוד ו' של השבט טייל בנחל יגור, ויצא באיחור למסלול. במקביל אליו טייל באותו מסלול שבט אחר שלא היה ידוע מראש שיהיה שם, בשל הזנה שגויה של שם הנחל באישור התנועת. לאחר המתנה למעבר השבט האחר ביתדות, החלו חניכי גדוד ו' לרדת ביתדות בשעה 16:00, כששעת הגג שלהם לסיום הייתה 15:00. חצי מהגדוד (כ-30 חניכים/ות) "נכנסו לחושך" ויצאו בליווי מרכז השבט, בוגר נוסף וחובש.

2. מעורבים/ות באירוע:

א. מרכז השבט

ב. מרכז ש"ש של שבט מההנהגה שהובילה את הטור

ג. בוגר מוסמך ראש טור

3. נפגעים/ות וחומרת הפגיעה:

א. אין נפגעים/ות – אירוע כמעט ונפגע

4. נזק לציוד:

א. אין נזק לציוד

ג. ממצאים

1. רצף כרונולוגי של האירועים:

- א. יציאה למסלול בשעה 9:40 (איחור של 40 דקות) מזמן הגג
- ב. התחלת ירידה בנחל יגור בשעה 11:30
- ג. ראשת הטור מודיעה למרכז השבט על התקדמות איטית ביותר בשעה 12:00
- ד. התייעצות של מרכז השבט עם רכז ההדרכה ההנהגתי והחלטה להמשיך במסלול
- ה. מפגש בין הטור לשבט אחר שטייל בנחל בשעה 13:30
- ו. המתנה של כשעה וחצי לסיום הירידה ביתדות של השבט האחר
- ז. תחילת ירידה ביתדות של הטור בשעה 16:00
- ח. שיחה של מרכז השבט עם מרכז ההנהגה והחלטה שהמרכז מתקדם לעבר הטור
- ט. סיום יציאה מהמסלול בשעה 17:30

2. תיאור סביבת האירוע:

א. תיאור השטח

לדוגמה: תנאי ראות קשים (כמו ערפל), שטח סלעי, שטח משופע, שטח סבוך, שטח קוצני

1. ירידה במפל באמצעות יתדות
- ב. מה נמצא בשטח (יש לצרף גם תצלומים / תרשימים בנספח א')
1. ירידה במפל באמצעות יתדות

3. ממצאים נוספים:

- א. מרכז השבט לא ידע על השבטים הנוספים שמטיילים
- ב. מרכז השבט וראשת הטור לא הכירו את נוהל הכניסה לחושך (חיפשו באוגדן ולא מצאו)
- ג. למרות שלא הכירו את הנוהל כלשונו הוא בוצע במלואו
- ד. בשלב ניהול הסיכונים לא זיהה מרכז השבט את הכניסה לחושך כאופציה, בטיול ההכנה
- סיימו המדריכים את כל המסלול בשעתיים וחצי
- ה. ראשי הטור והבוגרים היו מצוידים בערכת ראש טור כמתחייב

- בסעיף זה יירשמו הדברים שלא קשורים באופן ישיר לאירוע הספציפי, אך יכולים לעזור לנו להסיק את המסקנות.
 - **לדוגמה:** אירועים דומים אשר התרחשו בתנועה בעבר או תופעות חריגות שהיו במסגרת המתחזקת.
- יש לנטרל עמדה שיפוטית ביחס לממצאים בעת רישומם – את העמדה השיפוטית ניתן וראוי לבטא בהסקת המסקנות.

ד. מסקנות

מה אנו מסיקים/ות מאיסוף הממצאים? יש להקפיד שתהיה זיקה בין הממצאים למסקנות.

1. הסקת המסקנות – איך קרה האירוע?

א. הגורמים הישירים לאירוע

לדוגמה: החניכה נפגעה כאשר נפלה על בזנ"ט לא מכוסה ב"קיפר"

1. אי התאמת לוחות הזמנים לתנאי השטח ולמספר המטיילים

2. אי היצמדות ל"זמן גג" – לא הוזכרה פעולה כלשהי כתוצאה מהאיחור ביציאה

3.

4.

ב. הגורמים התורמים

לדוגמה:

- לאחר העמסת הציוד נפל ארגז "קיפרים" ממשאית הציוד
- מאז תחילת המחנה לא התקיימה ביקורת בטיחות בשבט
- אזכור בעיות משמעת שעלולות להשפיע על דפוסי הפעילות

1. הטור לא הלך בקבוצה אחת, אלא נוצרו פערות

ג. הסקת המסקנות – מדוע קרה האירוע?

לדוגמה:

- החניכים בנו בגובה ללא הדרכה התואמת את נהלי התנועה
- לא הייתה הקפדה ששטח הבנייה נקי ממפגעים ואין בקרבתו בזנ"טים "חופשיים" במרחב הנפילה

1. הזנה לא נכונה של שם המסלול, דבר אשר מנע ממרכז השבט ומצוות ההנהגה לדעת על הימצאות שבט אחר במסלול

הגדרות:

- **תקלה** – לא קוימו הנחיה כתובה או הנחיה בעל פה או נוהג קיים
- **שגיאה** – ביצוע לא נכון מקצועית שבדיעבד ניתן היה לעשותו אחרת, ואין בו בבחינת אי קיום נוהל או זלזול כלשהו
- **לקח** – דבר מה חדש שנלמד מתחקיר זה

אין לכתוב בסעיף לקחים על הצורך במילוי הנהלים או התרגולות. לעומת זאת, ניתן לכתוב בסעיף הלקחים כיצד ניתן להטמיע את הנהלים, אם זיהינו שנהלים אלו לא הוטמעו.

1. מתחקיר זה למדנו:

- יש לעדכן רמה ממונה בעת תקלה בהזנת האישור התנועתי
- במקרה של עיכוב מזמן גג, יש להתאים את המסלול
-
-

2. לפיכך, מה עלינו לעשות?

- לדגום נהלים, כמו נוהל כניסה לחושך, במהלך התחקירים
-
-
-

דרישה לפעולת מניעה או שיפור, אשר נועדה לתקן את הליקויים שהתגלו בתחקיר.

- יש לסכם את התחקיר בהמלצות / בהנחיות, שינוסחו ב"יש ל..." או "אין ל..."
- יש להגדיר מי אחראית על השינוי המתבקש ומה תאריך היעד לטיפול

ו. התייחסות והנחיות מנהלים/ות

1. התייחסות מנהל/ת ישיר/ה:

- א. _____
 ב. _____
 ג. _____
 ד. _____

2. התייחסות רמה ממונה:

- א. _____
 ב. _____
 ג. _____
 ד. _____

3. התייחסות מנהל הבטיחות התנועתי:

- א. _____
 ב. _____
 ג. _____
 ד. _____

שם מנהל/ת ישיר/ה:	_____	חתימה:	_____
שם רמה ממונה:	_____	חתימה:	_____
שם מנהל הבטיחות התנועתי:	_____	חתימה:	_____

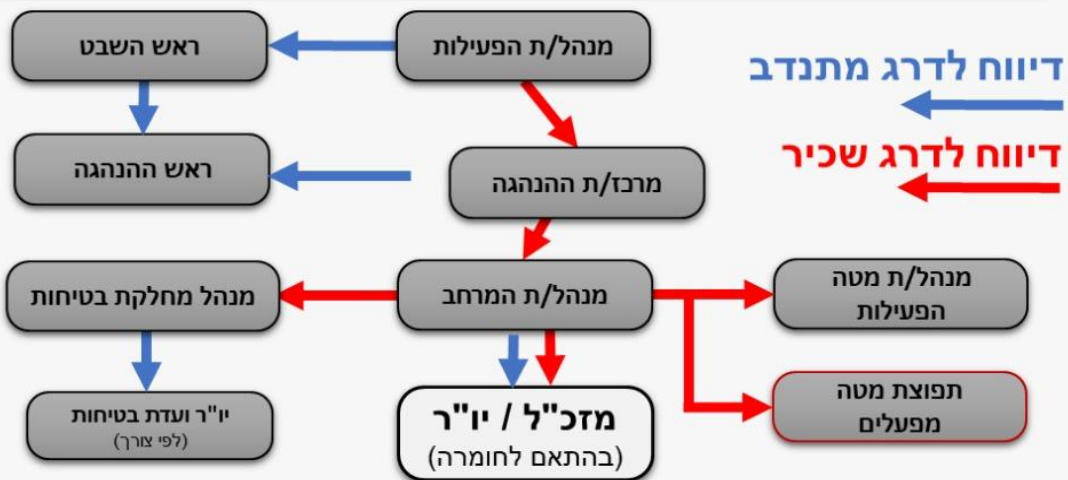

נוהל דיווח ותחקור – אירוע בטיחות

התרחשות אירוע בטיחות – אירוע עם נפגע / "כמעט ונפגע"

דיווח לרמה הממונה, עפ"י הסדר הבא:

פרטי הדיווח

3. מה מצבם של המעורבים?

2. מי המעורבים באירוע?

1. מה אירע ומה מסתמן כסיבת המקרה?

תחקור האירוע

תוך 48 שעות

תוך 24 שעות

תחקיר הנהגתי
מנהל/ת התחקיר ת/ייקבע ע"י מנהל/ת המרחב בהתייעצות עם מנהל הבטיחות התנועתי

תחקיר שבטי
בראשות מרכז/ת השבט שליחת דוא"ל עם תיאור האירוע

נקודות להתייחסות בתחקיר

לקחים
מתחקיר זה למדנו

מסקנות
איך קרה האירוע?
מדוע קרה האירוע?

ממצאים

תיאור האירוע
תיאור כללי
מעורבים/ות ונפגעים/ות

11. נוהל סמכויות תחקור

מסמך זה מגדיר את סמכויות התחקור ואישור הפעילויות השונות בתנועת הצופים.

11.1. מטרות המסמך

11.1.1. דירוג הסמכויות בקרב בעליות התפקידים בצוות ההנהגה בהתאם לניסיון המצטבר שלהם/ן.

11.1.2. הסדרת אופן ההכשרה הרלוונטי לכל בעל/ת תפקיד, בהתאם לרמת התחקור שלו/ה.

11.1.3. ביזור סמכויות מרכז/ת ההנהגה לצוות ההנהגה.

11.2. מבנה הטבלה לקטלוג סמכויות התחקור

11.2.1. הבחנה וקטלוג הפעילות לקטגוריות: אירועים רבי משתתפים, פעילות עם אש, בנייה מחנאית, סמינרים, נסיעות, טיולים, פעילות מיוחדת.

11.2.2. הבחנה בין רמות ההסמכה השונות: עבור כל סוג פעילות יש את הגורם המוסמך לתחקר ו/או לאשר את הפעילות ההנהגתית או התנועתית.

11.3. התהליכים המקצועיים וההכשרות

עבור כל רמת תחקור ואישור מופיע הפירוט לגבי תהליך ההכשרה שעל בעל/ת התפקיד לעבור. האחריות על הכשרת בעל/ת תפקיד לתחקור ולאישור פעילויות, הינה של המנהל/ת הישיר/ה. תהליך ההכשרה מכיל שלב התנסות וצפייה בתחקירים, אשר ייעשו בנוכחות בעל/ת תפקיד ברמה הרלוונטית (2,3,4).

11.4. סמכויות האישור והתחקור

11.4.1. כל סמכויות האישור והתחקור מפורטות בהמשך המסמך ובטבלה הצמודה לנוהל זה.

11.4.2. בע"ת שישלימו את תהליך ההכשרה, יקבלו תעודת הסמכה ממטה התנועה לרמת האישור והתחקור.

11.4.3. כל הסמכות התחקור והאישור תהיינה תקפות כל עת שבעל התפקיד מכהן ועד לשנה מיום סיום התפקיד.

11.4.4. אנשיות צוות הנהגה, שמרכז/ת ההנהגה ממליץ/ה להסמיכם/ן לרמת אישור 3 או 4, צריכים/ות להיות מאושרים/ות פרטנית וטרם ההסמכה גם ע"י מנהל/ת המרחב.

11.4.5. אנשיות צוות הנהגה (בכל ותק), שהיו רכזיות/ות בטיחות במחנה קיץ, ועברו את כל ההכשרות המתאימות, יוכלו לקבל הסמכה לרמת אישור 4. יש לאשר זאת מול מנהל/ת המרחב.

11.4.6. כל בעל/ת תפקיד ת/יבחן באופן פרטני בהתאם לניסיון שלו /ה בהוצאה של סוגי המפעלים השונים ובידע לגבי מפעל זה.

11.4.7. ייתכן מצב שבו תינתן רמת אישור עם הסתייגות של מנהל/ת המרחב.

11.5. נספחים

11.5.1. נספח א': תהליך ההכשרה וסמכויות התחקור והאישור על פי הרמות השונות

רמה 1 – מרכז/ת שבט

1. קורס בסיס למרכז/ות שבטים 2. הכשרת ראש טור 3. הכשרת בנייה מחנאית (רמה 1) למרכז/ות שבטים	הכשרה / ניסיון נדרשים
- אישור בנייה צופית (בהתאם להגדרה התנועתית של סיווג המבנים) - אישור מבנים (באישור מקדים) בטרם יועברו לאישור הנהגתי - הסמכה לנהל יום עבודה העוסק בבנייה מחנאית - הסמכה לנהל טיול שבטי - הסמכה לנהל אירוע רב משתתפים (טקס, פסטיבל, פורמון וכד')	סמכות תחקור ואישור

רמה 2 – צוות הנהגה חדש/ה (כולל רכז/ות הגשמה במטה)

1. כל ההכשרות הנדרשות מרמה 1 2. ניסיון בריכוז שבט, כולל ניהול 2 מפעלים שבטיים (טיול שבטי אחד לפחות) 3. הכשרת תחקור ואישור טיולים פשוטים (עפ"י נספח טבלת סמכויות) 4. הכשרת תחקור ואישור מבנים מחנאיים (בהתאם להגדרה התנועתית של סיווג המבנים)	הכשרה / ניסיון נדרשים
- הסמכה לתחקור ולאשר פעילויות שבטיות בסיסיות (עפ"י הפירוט בטבלת הסמכויות) - הסמכה לתחקור ולאשר מבנים מחנאיים (בהתאם להגדרה התנועתית של סיווג המבנים)	סמכות תחקור ואישור
- פעילות חריגה: - צפייה במרכז/ת ההנהגה בתחקור שתי פעילויות (אחת של טיול הכולל לינה ומסלול) - התנסות בתחקור שתי פעילויות בחניכת מרכז/ת ההנהגה (אחת של טיול ביצוע) - בנייה מחנאית: - צפייה במרכז/ת ההנהגה או רכז/ת המפעלים והארגון בתחקור שני מבנים מחנאיים (עדיפות שאחד יהיה מבנה מחנאי-הנדסי) - התנסות בתחקור שני מבנים מחנאיים בחניכת מרכז/ת ההנהגה או רכז/ת המפעלים והארגון	התנסות מעשית בתחקור

רמה 2.א – צוות הנהגה חדש/ה ללא ניסיון בריכוז שבט

1. כל ההכשרות הנדרשות מרמה 1 2. התנסות והשתתפות בתהליך הכנה וביצוע של טיול שבטי ושל בנייה מחנאית 3. הכשרת תחקור ואישור טיולים פשוטים (עפ"י נספח טבלת סמכויות) 4. הכשרת תחקור ואישור מבנים מחנאיים (בהתאם להגדרה התנועתית של סיווג המבנים)	הכשרה / ניסיון נדרשים המספרים מייצגים סדר כרונולוגי
- הסמכה לתחקור ולאשר פעילויות שבטיות בסיסיות (עפ"י הפירוט בטבלת הסמכויות) - הסמכה לתחקור ולאשר מבנים מחנאיים (בהתאם להגדרה התנועתית של סיווג המבנים)	סמכות תחקור ואישור
- פעילות חריגה: - צפייה במרכז/ת ההנהגה בתחקור שתי פעילויות (אחת של טיול הכולל לינה ומסלול) - התנסות בתחקור שתי פעילויות בחניכת מרכז/ת ההנהגה (אחת של טיול ביצוע) - בנייה מחנאית: - צפייה במרכז/ת ההנהגה או רכז/ת המפעלים והארגון בתחקור שני מבנים מחנאיים (עדיפות שאחד יהיה מבנה מחנאי-הנדסי) - התנסות בתחקור שני מבנים מחנאיים בחניכת מרכז/ת ההנהגה או רכז/ת המפעלים והארגון	התנסות מעשית בתחקור

רמה 3.א – צוות הנהגה ותיקה/ה (שנה לפחות) או צוות הנהגה חדש/ה החונך/ת שבטים עם מעל 800 חניכים/ות

1. כל ההכשרות הנדרשות מרמה 1 ומרמה 2 (מוסמך/ת לרמה 2)	הכשרה / ניסיון נדרשים
2. ניהול טיול הנהגתי אחד לפחות (שאורכו שני לילות ומעלה, לא מתייחס לסמינרים)	
3. הכשרת תחקור ואישור טיולים מורכבים (עפ"י נספח טבלת סמכויות)	
- הסמכה לתחקור ולאשר טיול מורכב (עפ"י הפירוט בטבלת הסמכויות)	סמכות תחקור ואישור
- צפייה במרכז/ת ההנהגה בתחקור טיול מורכב (הכולל לינה ומסלול)	התנסות מעשית בתחקור
- התנסות בתחקור טיול מורכב בחניכת מרכז/ת ההנהגה (טיול ביצוע)	

רמה 3.ב – צוות הנהגה ותיקה/ה (שנה לפחות), רכז/ת בטיחות או רכז/ת מפעלים וארגון חדש/ה

1. כל ההכשרות הנדרשות מרמה 1 ומרמה 2 (מוסמך/ת לרמה 2)	הכשרה / ניסיון נדרשים
2. ניהול טיול הנהגתי אחד לפחות (שאורכו שני לילות ומעלה, לא מתייחס לסמינרים)	
3. הכשרת תחקור ואישור טיולים מורכבים (עפ"י נספח טבלת סמכויות)	
- הסמכה לתחקור ולאשר פעילויות שבטיות מורכבות – רחצה וקטיף בוסים (עפ"י הפירוט בטבלת הסמכויות)	סמכות תחקור ואישור
- צפייה במרכז/ת ההנהגה בתחקור פעילויות מורכבות (רחצה, קטיף בוסים וכדומה)	התנסות מעשית בתחקור
- התנסות בתחקור פעילויות מורכבות בחניכת מרכז/ת ההנהגה (רחצה, קטיף בוסים וכדומה)	

רמה 4 – צוות הנהגה ותיקה/ה (שנה לפחות) או רכז/ת מפעלים וארגון

1. כל ההכשרות הנדרשות מרמה 1 ומרמה 2	הכשרה / ניסיון נדרשים
2. הכשרת תחקור ואישור מבניים הנדסיים (עפ"י הגדרה תנועתית לסיווג המבנים)	
3. תהליך הכשרה של רכז/ות בטיחות במחנות קיץ יהווה חלופה לסעיפים 1+2	
- הסמכה לתחקור ולאשר את כל סוגי הבנייה המחנאית וההנדסית	סמכות תחקור ואישור
- צפייה במרכז/ת ההנהגה או גורם מטה מוסמך בעת תחקור שלושה מבנים הנדסיים	התנסות מעשית בתחקור
- התנסות בתחקור שלושה מבנים הנדסיים בחניכת מרכז/ת ההנהגה או גורם מטה מוסמך	

רמה 4.א – מרכז/ת הנהגה שלא עשה/תה בעבר תפקיד בתור צוות הנהגה

- התהליך וההגדרות זהים לרמה 4
- יש להכיל שלב הכשרה נוסף של התנסות והשתתפות בתהליך הכנה וביצוע של בנייה הנדסית

רמה 5 – מנהלי/ות מרחב או מנהל/ת מחלקת מפעלים וארגון

1. כל ההכשרות הנדרשות מרמה 1, 2, 3 ו-4	הכשרה / ניסיון נדרשים
2. ניהול שני מפעלים הנהגתיים, כאשר אחד מהם הוא מחנה קיץ	
3. ותק של 3 שנים בתנועה, כאשר אחת מהן היא בתפקיד צוות הנהגה	
- הסמכה לתחקור ולאשר את כל סוגי הפעילויות ההנהגתיות והשבטיות, לרבות בנייה מחנאית והנדסית	סמכות תחקור ואישור

סוג הפעילות	פירוט	גורם מתחקר הנהגה	גורם מאשר הנהגה	גורם מאשר תנועה	אישורים וטפסים נדרשים	הערות
תיק בטיחות שבטי	בדיקת תנאי הסף לפעילות בשבט, סיור שטח, אישור שטחי פעילות, אישור תיק הבטיחות	צוות הנהגה	צוות הנהגה	רמה 5	תיק בטיחות שבטי טבלת סטטוס אישור במאנדיי	הגורם המאשר יהיה כזה שהוסמך לכך בהכשרה ייעודית
סמינרים	סמינר חד יומי או כולל לינה ללא פעילות מיוחדת בתוך או מחוץ ליישוב	רמה 2	מ. הנהגה	----	טופס תחקיר סמינר טופס סיכום תחקיר אישור תיאום טיולים	מעל 2 מיקומים יחשב מורכב (רמה 3)
	סמינר חד יומי או כולל לינה המכיל פעילות מיוחדת בתוך או מחוץ ליישוב	רמה 3 (ב)	רמה 3 (ב)	רמה 5	טופס תחקיר סמינר אישור תיאום טיולים	מתייחס לפעילויות שיש להן פרק בחוזר מנכ"ל
נסיעות	נסיעה ופעילות בתוך יישוב באזור 2 / 3	רמה 2	רמה 2	----	ללא	קישור למפת אזורים ביטחוניים
	נסיעה ופעילות בתוך יישוב באזור 1 / 1א / 1ב	רמה 2	מ. הנהגה	----	אישור תיאום טיולים	קישור למפת אזורים ביטחוניים
טיולים	טיול חד יומי או כולל לינה בשטח פתוח או בחיק הטבע	רמה 2	רמה 2	רמה 5	טופס תחקיר טיול אישור תיאום טיולים	----
	טיול מורכב בשטח פתוח או בחיק הטבע	רמה 3 (א)	רמה 3 (א)	רמה 5	טופס תחקיר טיול אישור תיאום טיולים	מעל 400 חניכים/ות ו/או 3 טורים ומעלה ו/או 2 לילות ומעלה
	טיול הנהגתי	רמה 5	מ. הנהגה	רמה 5	תחקיר מקדים של מ. הנהגה טופס תחקיר טיול / מחנה	טיולי פסח, חנוכה, מחנות וקורסי קיץ ורפסודיה
פעילות מורכבת	קטיף בוסים	רמה 3 (ב)	מ. הנהגה	רמה 5	טופס תחקיר קטיף בוסים אישור תיאום טיולים אישור בכתב מבעל השטח	----
	רחצה בים או בבריכה	רמה 3 (ב)	רמה 3 (ב)	רמה 5	טופס תחקיר סמינר אישור תיאום טיולים	לא ניתן לרחוץ ולטייל במסלול באותו היום
אירוע רב – משתתפים	פורימון (למעט בנייה הנדסית שתאשר ע"י רמה 4)	רמה 2	מ. הנהגה	----	טופס תחקיר פורימון אישור הרשות המקומית (פורימון מחוץ לתחומי השבט) רישוי עסק או פטור מרישוי	פטור מרישוי יש לקבל מהרשות המקומית
	פסטיבל שבטי	רמה 2	רמה 2	----	טופס תחקיר פסטיבל רישוי עסק או פטור מרישוי עסק מהרשות המקומית	----
	שמחייה (הפנינג) בתחומי השבט	רמה 2	רמה 2	----	טופס תחקיר שמחייה אישור רשות מקומית	----
	שמחייה (הפנינג) מחוץ לשבט	רמה 2	מ. הנהגה	----	טופס תחקיר שמחייה אישור רשות מקומית	----
	טקסים (פתי"ש, זיכרון וכו')	רמה 2	רמה 2	----	טופס תחקיר טקס אישור רשות מקומית	----
פעילות עם אש	הבערת מדורות ביום פעילות	רמה 1	----	----	אישור בשטח ע"י מרכזות השבט	ע"פ תיק הבטיחות
	כתובות אש פשוטות (עד 5 כתובות)	רמה 2	רמה 2	----	טופס תחקיר טקס אש ללא אישור בשטח	כתובות סטטיות, קלף, חד ממד
	כתובות אש מורכבות	רמה 4	רמה 4	----	טופס תחקיר טקס אש טופס ופורמט תיק מבנה תנועתי מצריך אישור בשטח של רמה 2 או 4 שנכח בתחקיר	כתובות דינמיות ו/או מבני אש ו/או מעל 5 כתובות בטקס

מצעד לפידים	רמה 3 (ב)	מ. הנהגה	---	טופס תחקיר מצעד לפידים אישור רשות מקומית אישור משטרה	---
מבנה צופי	רמה 1	---	---	תיק מבנה + אישור בשטח	---
מבנה מחנאי	רמה 2	רמה 2	---	טופס ופורמט תיק מבנה תנועתי אישור מקדים של מרכז/ת השבט אישור בשטח רמה 1 שנכח/ה בתחקיר	---
מבנה הנדסי	רמה 4	רמה 4	---	אישור מקדים ברמת השבט. שליחה של סיכום, סרטונים ודגם לגורם המתחקר בהנהגה. טופס ופורמט תיק מבנה תנועתי אישור בשטח רמה 2 ומעלה שנכח בתחקיר	---
בנייה מחנאית				מתייחס למבנים דינמיים / מעל 4 מ'	

11.5.3. נספח ג': טבלה מרכזת לאישורים נדרשים ומפתחות בוגרים/ות עבור הפעילויות השונות

תחום	הפעילות	אישורים נדרשים										הערות
		שבטי	הנהגתי	תנועתי	הורים	מוקד טבע	רישיון / עסק / פטור	רמה 1	ראש טור	כל בוגר	מפתח בוגרים לחניך	
שגרה	יום פעילות קבוע ללא פעילות חריגה	V								V	1/300	מצריך אישור שנתי בתיק הבטיחות השבטי
	יום פעילות בשבט שלא ביום קבוע	V								V	1/300	מצריך אישור שנתי בתיק הבטיחות השבטי
	סמינר יומי בשבט	V								V	1/300	מצריך אישור שנתי בתיק הבטיחות השבטי
	יום עבודה בשבט (ללא בנייה מחנאית)	V								V	1/100	
	יום עבודה הכולל בנייה מחנאית	V						V			בוגר/ת על כל 3 מבנים	
	ישיבת צוות בשבט	V									בוגר/ת מעל 60 חניכים/ות	מצריך אישור שנתי בתיק הבטיחות השבטי
	ישיבת צוות מחוץ		V		V				V		בוגר/ת מעל 60 חניכים/ות	חובה לברר מה דרך הנסיעה

ולוודא שההורים מודעים לה											לתחומי היישוב	
	1/8 תחנות			V	רישוי או פטור מהרשות				V		פורימון	אירועים רבי משתתפים
	1/75			V					V		שמחייה (הפנינג) בשבת	
	1/75			V	רישוי או פטור מהרשות				V		שמחייה (הפנינג) מחוץ לתחומי היישוב	
	1/75			V	רישוי או פטור מהרשות				V		פסטיבל	
על מרכז/השבת לתדרך את הבוגר/ת ע"פ נוהלי התנועה. הדלקה בכפוף לתיק הבטיחות השבטי	1/6 מדורות	V								V	מדורות ביום פעילות	פעילות עם אש
	1/75		V	V	כיבוי אש, רישוי או פטור מהרשות				V		טקס אש	
	1/25		V		רישוי או פטור מהרשות + משטרה		V		V		מצעד לפידים	
	1/5 מבנים		V	V						V	בניה צופית	בנייה צופית
בשלב ההקמה או פירוק בוגר/ת אחד/ת על כל שלושה מבנים	1/3 מבנים		V	V					V		בנייה מחנאית	
בשלב ההקמה או פירוק בוגר/ת אחד/ת על כל שלושה מבנים	1/3 מבנים		V	V	חוי"ד מהנדס				V		בנייה הנדסית	

תחום	הפעילות	אישורים נדרשים										נוכחות בוגר/ת				הערות
		שבטי	הנהגתי	תנועתי	הורים	מוקד טבע	רישיון / עסק / פטור	רמה 1	ראש טור	כל בוגר/ת	מפתח בוגרים/ות לחניך/ה					
נסיעות	נסיעה ופעילות בתוך יישוב הנמצא באזור 2,3		V		V											נסיעה ברכב פרטי דורשת אישור הורים
	נסיעה ופעילות בתוך יישוב הנמצא באזור 1 / איור"ש, 1 א', 1 ב'			V	V	V			V							נסיעה ברכב פרטי דורשת אישור הורים
סמינרים וטיולים	לינה בתחומי היישוב של השבט		V		V	V			V		1/100					אישור מוקד טבע או קב"ט היישוב. יש לתחקר את הבוגר/ת
	לינה בתחומי או מחוץ ליישוב, הכוללת פעילות מיוחדת			V	V	V			V		1/75					*פעילות מיוחדת - אטרקציות, בריכה, רחצה בים וכו'
	טיול חד יומי בשטח פתוח (מסלול, יער וכו')			V	V	V			V		1/75					כולל את הפעילויות בכל האזורים שכוללות מסלול טיול או ביקור ביער
	טיול			V	V	V			V		1/75					
	פעילות תרומה לקהילה בתחומי היישוב	V			V					V	1/100					
שונות	פעילות מיוחדת שמופיעה בחוזר מנכ"ל: מתנפחים, מפעיל חיצוני, חבלים וכו'			V	V	V			V		עפ"י חוזר מנכ"ל					מחייב ביטוח צד ג' ועוסק מורשה בתחום
	רפסודיה			V	V	V			V		1/24					מפקד רפסודה (מעל גיל 21) על 24 חניכים/ות
	קטיף בוסים			V	V	V			V		1/25					
	רחצה בבריכה/ ים שלא במסגרת סמינר או טיול			V	V	V			V		עפ"י חוזר מנכ"ל					פעילות בים ללא רחצה, כדין טיול חד יומי

11.5.4. נספח ד': התייחסות לנושא האישור והתחקור של הפעילות הימית בצופי ים

הקדמה

ככלל, הדרג המקצועי המנוסה ביותר בתנועת הצופים לנושא הפעילות הימית הינם אנשי ונשות "צופי ים". ומנגד, לאנשי/ות המטה שאינם/ן בוגרי/ות תפקידים בצופי ים, חסר הידע המקצועי והבטיחותי לאישור, תחקור וניהול של פעילות ימית.

נספח זה מטרתו לייצר שפה משותפת לגבי בעלי התפקידים המוסמכים לתחקר ולאשר פעילות ימית.

רמה ימית 1 – מרכז/ת שבט צופי ים שהינו אחראי בטיחות בים ועבר קורס בסיס תנועתי.

רמה ימית 2 – איש/אשת בצוות צופי ים שהוסמך/ה לכך ע"י מנהל/ת צופי ים ועבר/ה הסמכת תחקור תנועתי רמה 2.

רמת ימית 3 – רכז/ת שבטי צופי ים שהוסמך/ה לכך ע"י מנהל/ת צופי ים ועבר/ה הסמכת תחקור תנועתי רמה 2.

מנהל/ת צופי ים – כאשר אינו מוגדר/ת אחראי/ת מפעל ימי – ת/יהווה גורם מאשר במטה התנועה עבור פעילות ימית.

כאשר מוגדר אחראי/ת מפעל ימי – יתוחקר ע"י מנהל מחלקת מפעלים וארגון יחד עם נציג/ת בעל רמת תחקור ימית 3 שתפקידו/ה בתחקיר הטלת ספק והצפת שאלות הנוגעות לבטיחות הימית.

סוג הפעילות	פירוט	גורם מתחקר	גורם מאשר צופי ים	גורם מאשר תנועה	אישורים וטפסים נדרשים	הערות
תיק בטיחות שבטי – נספח ימי	בדיקת נספח שבט ימי לתיק הבטיחות השבטי	רמה ימית 2	רמה ימית 3	מנהל/ת צופי ים	נספח שבט ימי לתיק הבטיחות השבטי	
תחום בית	הפלגה בתוך תחום בית ע"פ נהלי צופי ים	רמה ימית 1	----	----		תחום בית – 2 מייל לעומק, 1.5 מייל לכל כיוון
	הפלגה לילת בתחום בית	רמה ימית 2	----	----		אישור ותחקיר טלפוני
הפלגה ארוכה	יציאה מתחום בית לכמות של עד 4 סירות ו/או לילה אחד	רמה ימית 2	רמה ימית 2	מנהל/ת צופי ים	טופס תחקיר פעילות ימית חריגה אישור תיאום טיולים	
	הפלגה ארוכה מעל 4 סירות ו/או מעל 2 לילות ו/או הפלגת לילה	רמה ימית 3	רמה ימית 3	מנהל/ת צופי ים	טופס תחקיר פעילות ימית חריגה אישור תיאום טיולים	
פעילות ימית בתחום הבית במסגרת מפעל	פעילות ימית בתחום הבית השבטי	רמה ימית 1	---	----	ללא	המפעל יתוחקר ע"י ההנהגה
	פעילות ימית בשבט אחר/תחום בית אחר	רמה ימית 2	רמה ימית 2	מנהל/ת צופי ים	טופס תחקיר פעילות ימית חריגה אישור תיאום טיולים	המפעל יתוחקר במלואו ע"י צופי ים

הקדמה

על פי חוזר מנכ"ל אשר עודכן באוקטובר 2022 - פעילות חריגה של 3 מטיילים* ומעלה טעונה אישור מהלשכה לתיאום טיולים ועמידה בדרישותיו. מטרת נספח זה הינה להנחות לגבי הצורך בעת הוצאת פעילות עם כמות של מטיילים נמוכה במסגרת טיולים, סמינרים וכו'. * "מטיילים" - חניכים / ש"ש / עובדי תנועה / מתנדבים.

הנחיות התנועה

עבור הפעילויות הבאות יש להוציא אישור מהלשכה לתיאום טיולים:

- כל פעילות המצריכה **כניסה לשטח אש** / **כניסה לשטח צבאי** מחויבת בהוצאת תיאום טיולים ללא קשר לכמות המטיילים אך בעת הוצאת האישורים יש להזין מינימום של 11 מטיילים.
- כל פעילות המוגדרת כ"הכנה" / פעילות המתקיימת במזרח ירושלים / פעילות הכוללת לינה / פעילות הכוללת אטרקציה* (גם אם בתוך ישוב) / פעילות המתקיימת בשטח ביטחוני 1 או 1א' (גם נסיעה בכבישים) / פעילויות מים / פעילות ניווטית מחויבת בהוצאת תיאום טיולים ללא קשר לכמות המטיילים. * "אטרקציה" - כל פעילות עברה יש הנחיות בחוזר מנכ"ל.
- **לא טעון תיאום:** נסיעה מעיר לעיר, פעילות בשטח עירוני (הליכה בישוב), ביקור במוזיאונים / קניונים וכדומה. כאשר מתוכננת נסיעה לישוב בעל רגישות שעלולה להשפיע על המרחב הבטוח של החניכים יש להפעיל שיקול דעת ולהתייעץ עם מנהל/ת המרחב.
- כאשר מדובר במעטפת טיול ביצוע (מנהלה לדוגמא) שהיא חלק מטיול גדול, עליו יש להוציא אישור תיאום וכל עוד מדובר באזורים ביטחוניים 2,3, ניתן להסתמך על התיאום של הטיול הגדול, ולא להוציא תיאום טיולים לצוות המעטפת. פעילות המעטפת עדיין טעונה אישור תנועתי במערכת האישורים. כמו כן, יש לוודא הימצאות של תיק ע"ר במקום, על אף התבססות על האבטחה והרפואה שבטיול הגדול.
- פעילות שאינה מתקיימת בשטח פתוח (סמינר למשל) - פטורה מתיאום טיולים אך טעונה אישור תנועתי / הנהגתי. אם הפעילות כוללת אטרקציה / פעילות מים / לינה - יש לפעול על פי הנחיות הכתובות מעלה.
- פעילות המתקיימת בשטח פתוח ושאינה חלק מטיול גדול (לדוגמא הכנה להכנה, טיול רק למרכזים צעירים וכו') טעונה תיאום טיולים וכן אישור תנועתי (דין מעל 3 מטיילים ללא קשר לכמות המטיילים).
- נסיעה למרחק רב (מעל 50 ק"מ) לא טעון תיאום טיולים אך טעון אישור הנהגתי / תנועתי לנסיעות אלו.

11.5.6. נספח ו': הנחיות לאישור פעילות חריגה בה משתתפים/ות חברי/ות שנת שירות

בעקבות אסון מכינת 'בני ציון' (הידוע גם כ"אסון נחל צפית") ובהיעדר הנחיות ברורות ממשרדי הממשלה הרלוונטיים לפעילות שנת השירות, התקבלה החלטה בשנת 2018 להחיל את נהלי חוזר מנכ"ל של משרד החינוך החלים על חניכים/ות בכיתות ד'-י"ב גם על פעילות חברי וחברות שנת השירות.

הפועל היוצא של החלטה זו היא הוצאת אישורי הלשכה לתיאום טיולים לכל פעילות חריגה בה משתתפים חברי שנת שירות בדומה להתנהלות עם חניכים וזאת על אף שבשלב זה מערכת הלשכה לתיאום טיולים עדיין לא מותאמת לחברי שנת שירות ובוגרים (האישורים מוגשים לפני חניכיות י"ב, גם כאשר מדובר בש"ש).

לאחר שנתיים של עבודה ע"פ הנהל הפנימי, הוחלט על עדכון הנהל, על מנת להצליח לייצר נהלים אשר תואמים את אופי שנת השירות.

על כן, מעבר לנהלים הרגילים הוספנו [טופס מעקב פעילות חריגה](#) (במערכת Monday).

*כל חריגה מנוהל זה תאושר ע"י סמזכ"ל, מנהל/ת האגף לחינוך בהתייעצות עם מנהל/ת מחלקת מפעלים וארגון.

סוג הפעילות	פירוט	אישורים נדרשים						גורם מאשר	גורם מתחקר	רמת תחקור	אישורים וטפסים נדרשים	הערות
		הנהגתי	תנועתי	יידוע הורים	מוקד טבע	יידוע + תדריך רכז/ת	מעקב פעילות חריגה					
נסיעות	נסיעה ופעילות בתוך יישוב הנמצא באזור 2,3					V		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין			קישור למפה
	נסיעה ופעילות בתוך יישוב הנמצא באזור 1 / איז"ש, 1 א', 1 ב'			V		V		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין			קישור למפה
סמינרים וטיולים	לינה בקומונה של תנועת הצופים	V				V		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין			יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית ומרכז/ת ההנהגה
	לינת קומונה בביתוה של ש"ש		V			V		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין			יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית ומרכז/ת ההנהגה
	לינת קומונה מחוץ לקומונה- (שבט צופים/אכסניה/אחר)		V			V		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין	רמה 2		יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית ומרכז/ת ההנהגה
	רחצה בים	V		V	V	V		מרכז/ת הנהגה / רכז/ת מרחבית	רכז/ת הגשמה / גרעין	רמה 2		אסורה רחצה בים התיכון
	טיול חד יומי בשטח פתוח (מסלול, יער וכו')	V		V	V	V		מרכז/ת הנהגה / רכז/ת מרחבית	רכז/ת הגשמה / גרעין	רמה 2		מוקד טבע (בהוצאת האישור יש להגדיר את השי"שים כחניכי י"ב)

יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית/ומרכז/ת ההנהגה	רישיון עסק/ פטור + ביטוח צד ג'		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין		V			V	אטרקציות מיוחדות	
יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית/ומרכז/ת ההנהגה+מוקד טבע (בהוצאת האישור יש להגדיר את הש"שים כחניכי י"ב)	רישיון עסק/ פטור + ביטוח צד ג'	רמה 2	רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין		V	V		V	רחצה בבריכה שלא במסגרת סמינר או טיול	שונות
יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית/ומרכז/ת האישור יש להגדיר את הש"שים כחניכי י"ב)	הצהרת ש"ש על פעילות מחוץ לשעות פעילות ומסגרת הקדמונה		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין		V				פעילות מחוץ לשעות פעילות ומסגרת הקדמונה	
יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית/ומרכז/ת האישור יש להגדיר את הש"שים כחניכי י"ב)	אישור יציאת בני/ביתי לחופשה פרטית במהלך שנת השירות		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין		V				יציאה מהארץ	
יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית/ומרכז/ת האישור יש להגדיר את הש"שים כחניכי י"ב)	תחקיר סמינר/טיול	רמה 2	רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין		V	V		V	טיול קדמונה	
יש ליידע את רכז/ת ההגשמה המרחבית/ומרכז/ת ההנהגה+שליחת התחקיר	תחקיר סמינר (אטרקציות או כל דבר נוסף במידה ויש)		רכז/ת הגשמה / גרעין	רכז/ת הגשמה / גרעין		V			V	סמינר תלת	

